

Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció

Harkány Város Önkormányzata

2016

Tartalomjegyzék	4
I. Bevezetés	4
I.1. A koncepció megalkotásának társadalmi indokoltsága	4
I.2. A szolgáltatástervezési koncepció tartalma, célja és feladata	4
II. Jogszabályi háttér	6
III. Helyzetelemzés, gazdasági és demográfiai jellemzők	11
III.1. Foglalkoztatási adatok, munkanélküliség	19
IV. A szociális ellátási rendszer	23
IV.1. Pénzbeli és természetbeni ellátások az Szt. alapján	23
IV.1.1. A Járási hivatalokhoz átkerült pénzbeli ellátások	23
IV.1.2. A Járási hivatalokhoz átkerült természetbeni ellátások	25
IV. 2. Települési önkormányzati és jegyzői hatáskörben levő pénzbeli és természetbeni ellátások	25
IV.2.1. Települési támogatások	26
IV.2.2. Helyi rendeletben biztosított egyéb szociális szolgáltatás: Önkormányzati szociális bérlekások	31
IV.3. Az önkormányzat által önként vállalt, a helyi szociális rendeletben nem szabályozott szolgáltatás: Egyéb Községi Célú Közlekedési Szolgáltatás	32
IV.4. Szociális szolgáltatások	33
IV.4.1. Harkány Város Önkormányzata által biztosított szociális alapszolgáltatások	34
IV.4.2. Egyéb, az Szt.-ben szabályozott szociális alapszolgáltatások	39
IV.4.3. Szakosított ellátások	41
IV.5. Pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások	51
IV.5.1. A Gyvt. alapján biztosítandó pénzbeli és természetbeni ellátások	51
IV.5.2. A Gyvt. alapján biztosítandó személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások	55
Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat	68
IV.5.3. Személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások	71
IV.5.4. Egyéb, a szociális ellátórendszerben részt vevő helyi szereplők	73
IV.5.5. Szenvedélybetegség kialakulását megelőző és a függőség megszüntetését segítő programok	79
V. Fejlesztési irányok, javaslatok	81
V. 1. Bölcsődei ellátás vonatkozásában	81
V. 2. Óvodai ellátás vonatkozásában	82
V.3. Iskolai ellátás vonatkozásában	83
V.4. Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Siklósi Tagintézménye vonatkozásában	83

V.5. Villányi Családsegítő, Gyermekjóléti és Szociális Központ vonatkozásában:	84
V.6. Harkányi Szociális Otthon vonatkozásában:.....	84
V.7. Önkormányzati szociális bérletások vonatkozásában:.....	85
V.8. Időskorúak nappali ellátása vonatkozásában.....	85
V.9. Szociálpolitikai kerekasztal működtetése.....	86

I. Bevezetés

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló, többször módosított 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 92. § (3) bekezdése rendelkezik a szolgáltatástervezési koncepció készítéséről, mely szerint a legalább kétezer lakosú települési önkormányzat a településen élő szociálisan rászorult személyek részére biztosítandó szolgáltatási feladatok meghatározása érdekében szolgáltatástervezési koncepciót készít.

A jogszabály alapján a koncepció tartalmazza a szociális szolgáltatásokkal kapcsolatos távlati célokat, mely elősegíti a szociális szolgáltatások egyenletes fejlődését és különféle részterületeinek fejlesztési irányait.

A szolgáltatástervezési koncepció Harkány város szociális szolgáltatásainak kiépítését és távlati fejlesztését megalapozó tervdokumentum, amely meghatározza a szociális szolgáltatásainak fejlesztési céljait, a fejlesztési programok kidolgozásához szükséges irányelveket, valamint információkat biztosít az ágazati és egyéb tervezések szereplői számára.

1.1. A koncepció megalkotásának társadalmi indokoltsága

Társadalmunk működése során az egyén életében előfordulhatnak olyan problémák, helyzetek (munkanélküliség, megváltozott munkaképesség, fogyatékosság, betegség, család hiánya, családi körülmények változása, lakhatási problémák, jövedelemhiány, alacsony jövedelem, hajléktalanság...stb.), amelyek következtében átmenetileg vagy véglegesen nem tud kielégítő módon gondoskodni magáról és a családjáról. A szociális gondoskodás feladata ezen társadalmilag tipikus, de egyénileg jelentkező élethelyzeteket feltárni és ezekre a jog által biztosított keretek között reagálni.

Harkány Város szociális szolgáltatástervezési koncepciója alapvető értéknek tekinti a prevenció elsődlegességét, a differenciált és egyénre szabott szociális szolgáltatás elvét, a szociális biztonság megteremtésére törekvést, a szubszidiaritást, a saját otthonban történő gondozás elsődlegességét. Arra törekszünk, hogy a rendelkezésünkre álló erőforrásokat hatékonyabban, azaz erőforrások legoptimálisabb elosztásával és a legrászorultabbaknak nyújtott szükséges és hathatós segítséggel és hatásosabban, azaz a jogosultak legszélesebb köre számára hozzáférhető módon tudjuk felhasználni.

1.2. A szolgáltatástervezési koncepció tartalma, célja és feladata

A szolgáltatástervezési koncepció célja:

- meghatározni azokat a helyi viszonyok, adottságok, problémák megismerése és elemzése során kialakított konkrét célkitűzéseket, amelyeket a szociális szolgáltatások biztosítása során az önkormányzat érvényesíteni kíván,
- elősegíteni a szociális, illetve a gyermekvédelmi törvény, valamint a helyi szociális rendelet által szabályozott különböző ellátások magasabb szintű, szükségletekhez igazodó biztosítását,
- Harkány város minden lakója számára elérhetővé tenni olyan ellátási formákat, amelyek a szociális biztonságot és a minőségi ellátást garantálják,

- biztosítani azt, hogy a szociális ellátórendszer működése Harkány városban megfeleljen a szakmai kritériumoknak és eredményesen, hatékony formában nyújtson szolgáltatásokat,
- a társadalmi esélyegyenlőség biztosítása érdekében lehetőséget adni arra, megvalósuljon a társadalmi befogadásra épülő szemlélet, a szolgáltatások, támogatások elérhetősége, azaz minden támogatásra szoruló egyén és család számára egyaránt hozzáférhető legyen az egyénre szabott minőségi szolgáltatás,
- a szükségletek oldaláról közelítve határozni meg a szociális szolgáltatások fejlesztésének alapelveit, irányait, céljait.

A szolgáltatástervezési koncepció feladata:

- információ biztosítása a szolgáltatást igénylők részére, illetve a szolgáltató intézmények, szervezetek számára,
- hatékony és hatásos helyi szociális politika létrehozása, amely által egy, a szükségletekhez legjobban igazodó szolgáltatási struktúra kerül kialakításra
- az aktuális szolgáltatások hatásos és hatékony fejlesztése, valamint a hiányzó szolgáltatások kialakításának megtervezése, előkészítése

Az Szt. 92. § (3) bekezdése Harkány Város Önkormányzata számára az elfogadott szolgáltatástervezési koncepció kétévenkénti felülvizsgálatát írja elő.

A Szt. 92. §. (4) bek. szerint a koncepció tartalmazza különösen:

- a) a lakosságszám alakulását, a korösszetételt, a szolgáltatások iránti igényeket,
- b) az ellátási kötelezettség teljesítésének helyzetét, az ütemtervet a szolgáltatások biztosításáról,
- c) a szolgáltatások működtetési, finanszírozási, fejlesztési feladatait, az esetleges együttműködés kereteit,
- d) az egyes ellátotti csoportok (idősek, fogyatékos személyek, hajléktalan személyek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek) sajátosságaihoz kapcsolódóan a speciális ellátási formák, szolgáltatások biztosításának szükségességét.

A Szt. 92. §. (7) bek. alapján a szolgáltatástervezési koncepciót az elfogadást megelőzően véleményeztetni kell az intézményvezetőkkel és a nemzetiségi önkormányzattal. A koncepció végleges változatának elfogadása során a kialakított véleményeket az önkormányzat lehetőség szerint figyelembe veszi.

Harkány Város szociális szolgáltatástervezési koncepciójának elkészítésekor elsősorban az önkormányzat nyilvántartásainak statisztikai adataira, a szociális feladatok ellátásában részt vevőkkel készített interjúkra, a szociális ellátást biztosító intézmények vezetői által rendelkezésre bocsátott információkra, valamint a KSH, a TEIR adataira és a Nemzeti

Foglalkoztatási Szolgálat, továbbá a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatók, intézmények országos nyilvántartásának adataira támaszkodtunk. A koncepció elkészítésének egyeztetési folyamatában kikérésre került az intézményvezetők, a nemzetiségi önkormányzatok és a Szociálpolitikai Kerekasztal véleménye.

Harkány Város szociális szolgáltatástervezési koncepciója a jogszabályi háttér rövid bemutatását követően felvázolja Harkány és térsége általános helyzetképét, a demográfiai jellemzőket, ismerteti a helyi szociális ellátórendszert és a szociális szolgáltatásokat. A szociális ellátási struktúrának a szociális törvény és a helyi szociális rendelet által indukált változásai, a szociális szolgáltatási struktúra aktuális települési jellemzői (ideértve a gyermekvédelmi ellátórendszert is) a szolgáltatások iránti igényekre tekintettel befolyásolták az ellátási kötelezettség teljesítését, a települési támogatási rendszer kialakítását és az önként vállalt szociális szolgáltatásokat.

II. Jogszabályi háttér

Magyarország Alaptörvénye (továbbiakban Alaptörvény) deklarálja az állampolgárok szociális biztonságához való jogát: „Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegyiség, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.” (XIX. cikk (1) bek.)

Az Alaptörvény a korábbiaknál nagyobb hangsúlyt helyez az állami szerepvállalásra és egy erőteljesebb szabályozási felelősségre, a következő rendelkezések alapján:

„Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.” (XIX. cikk (2) bek.)

„Magyarország az időskori megélhetés biztosítását a társadalmi szolidaritáson alapuló egységes állami nyugdíjrendszer fenntartásával és önkéntesen létrehozott társadalmi intézmények működésének lehetővé tételével segíti elő. Törvény az állami nyugdíjra való jogosultság feltételeit a nők fokozott védelmének követelményére tekintettel is megállapíthatja.” (XIX. cikk (4) bek.)

A szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban Szt.) a szociális ellátások rendszerében a hatékonyság és hatásosság szempontjai mellett az ellátásokhoz való hozzájutás garanciális elveit is érvényesítve a központi és területi államigazgatási szervek szerepét hangsúlyozza a szociális intézkedések illetve a szociális ellátások tekintetében.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban Mötv.) meghatározott keretek között biztosítja a települések igazgatási önállóságát, így a szociális biztonsághoz való jog érvényesítését célzó helyi szociálpolitika kialakítását a szociális, gyermekjóléti szolgáltatásokat és ellátásokat illetően, valamint meghatározza a helyi önkormányzatok kötelező és önként vállalt feladat- és hatásköreit (Mötv. 10.§. (1-2) bek, 13.§. (1) bek. 8. és 8a. pontja). „A képviselő-testület a feladatkörébe tartozó közszolgáltatások ellátására - jogszabályban meghatározottak szerint - költségvetési szervet, a polgári perrendtartásról szóló törvény szerinti gazdálkodó szervezetet, nonprofit szervezetet és egyéb szervezetet (a továbbiakban együtt: intézmény) alapíthat, továbbá szerződést köthet

természetes és jogi személlyel vagy jogi személyiséggel nem rendelkező szervezettel.” (Mötv. 41. § (6) bek .)

Az Szt., valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban Gyvt.) az ellátórendszer kiépítése során a települési önkormányzatok lakosságszámának függvényében határozza meg a szociális és gyermekjóléti ellátások minimális szintjét az Alaptörvényben garantált jogok érvényesülése érdekében.

A Szt. részben meghatározza a szociális szolgáltatások rendszerét (a kapcsolódó fogalmak definícióját, az ellátási formákat, a hozzájárítás jogcímeit, az eljárást és finanszírozást) és a jogosultak körét (a célcsoportot), tartalmaz továbbá egy felhatalmazást, miszerint „a helyi önkormányzatok az e törvényben szabályozott ellátásokon túl saját költségvetésük terhére egyéb ellátásokat is megállapíthatnak.” (Szt. 1.§.(2) bekezdés) „A képviselő-testület - az e törvényben és a települési önkormányzat rendeletében meghatározott feltételek szerint - települési támogatást állapít meg. (Szt. 25.§. (3) b)

Az ellátások rendszere a hatályos jogszabály értelmében:

1) Pénzbeli ellátások:

- a.) időskorúak járadéka
- b.) foglalkoztatást helyettesítő támogatás
- c.) egészségkárosodási és gyermekfelületi támogatás
- d.) ápolási díj
- e.) települési támogatás

2) Természetbeni ellátások:

- a.) köztemetés
- b.) közgyógyellátás
- c.) egészségügyi ellátásra jogosultság

3) Szociális szolgáltatások

- a.) alapszolgáltatások
 - aa.) falu- és tanyagondnoki szolgáltatás
 - ab.) étkeztetés
 - ac.) házi segítségnyújtás
 - ad.) családsegítés
 - ae.) jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
 - af.) közösségi ellátások
 - ag.) támogató szolgáltatás
 - ah.) utcai szociális munka
 - ai.) nappali ellátás
- b.) szakosított ellátások
 - ba.) ápolást, gondozást nyújtó intézmények
 - bb.) rehabilitációs intézmény
 - bc.) lakóotthon
 - bd.) átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény

- ba.)-bd.) ellátás: bentlakásos intézmények
- be.) támogatott lakhatás
- bf.) egyéb speciális szociális intézmény

A fenti, az Szt.-ben szabályozott szociális alapszolgáltatások megszervezése a települési önkormányzatok lakosságszámától függően kötelezettek. A felsorolásban kiemelésre kerültek Harkány város (lakosságszám 4420 fő – forrás: TEIR 2016) számára kötelezően megszervezendő alapszolgáltatások. A települési önkormányzat azonban természetesen mind az alapszolgáltatások tekintetében, mind a szakosított ellátások körében önként is vállalhat feladatokat, illetve szolgáltatás megszervezését.

Megjegyzendő, hogy az egyes szakosított szociális és gyermekvédelmi szakellátási intézmények állami átvételéről és egyes törvények módosításáról szóló 2012. évi CXCV. törvény alapján az állam a 2013. január 1-jét megelőzően a települési önkormányzatok vagy társulásaik által megszervezett és fenntartott egyes szakosított szociális ellátási és gyermekvédelmi szakellátási formákat vett át a hivatkozott törvény 1. melléklete szerint. Ilyenek például:

- a) pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek, fogyatékos személyek otthona,
- b) pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek, fogyatékos személyek rehabilitációs intézménye,
- c) pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek, fogyatékos személyek lakóotthona,
- d) fogyatékos személyek gondozóháza, pszichiátriai betegek és szenvedélybetegek átmeneti otthona,
- e) gyermekvédelmi szakellátást biztosító intézmény - ideértve a többcélú gyermekvédelmi intézményt is.

A Gyvt. határozza meg a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére vonatkozó pénzügyi, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátásokat és gyermekvédelmi szakellátásokat, amelyek az alábbiak lehetnek:

- 1.) Pénzügyi és természetbeni ellátások:
 - a.) a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
 - b.) gyermekétkeztetés
 - c.) a gyermektartásdíj megelőlegezése
 - d.) az otthonteremtési támogatás
- 2.) Személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:
 - a.) gyermekjóléti szolgáltatás
 - b.) a gyermekek napközbeni ellátása
 - c.) a gyermekek átmeneti gondozása
 - d.) az otthont nyújtó ellátás
- 3.) Személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások:
 - a.) az utógondozói ellátás
 - b.) a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás

A személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 5/A. §- 5/C.§ rendelkezései szabályozzák a Biztos Kezdet Gyerekházak létrehozását.

A Biztos Kezdet gyerekházak működtetésének célja a koragyermekkorra irányuló fejlesztések előkészítése, a fogyatékos gyerekek korai fejlesztésének, óvodáztatási helyzetének javítása.

Uniós forrásból 2009 óta 43 Biztos Kezdet Gyerekház kezdte meg működését Magyarországon. A Biztos Kezdet Gyerekházak célja a hátrányos helyzetű településeken, településrészekén nehéz körülmények között élő családok gyermekei számára olyan szolgáltatások biztosítása, melyek hozzájárulnak későbbi iskolai sikerességükhöz.

A Dél-Dunántúlon Dencsháza, Dombóvár, Gerényes, Gilvánfa, Hegyszentmárton, Pécs, Teklafalu településeken működik Biztos Kezdet Gyerekház. (Forrás:emet.gov.hu)

Harkány város által biztosított gyermekjóléti alapellátások feketével kiemelésre kerültek a felsorolásban.

A szociális szolgáltatástervezési koncepció jogszabályi háttérénel mindenképpen szólni kell az önkormányzati szintű szabályozásról, hiszen maga az Szt. 1993 óta folyamatosan szűkülő, de határozott szabályzási jogkörrel ruházta fel a helyi önkormányzatokat a települési szociálpolitika alakítási során, mely rendelkezések már fent említésre kerültek. (Szt. 1.§.(2) bekezdés, Szt. 25.§. (3) b)

A települési önkormányzatok a rájuk háruló folyamatos szabályozási kötelezettséget változó intenzitással és tartalmi differenciáltsággal teljesítették. Egyrészt követniük kellett az Szt. változásait, másrészt a helyi szociálpolitikával szemben megfogalmazódó gazdasági, társadalmi kihívásokra is válaszolniuk kellett.

2015. március 1. napja után az Szt.-ben a szociális ellátórendszert teljesen átalakító változások kerültek átvezetésre: a kötelezően biztosítandó pénzbeli és természetbeni ellátások döntő többsége állami feladat lett, melyekben a járási hivatal dönt rendelkezik hatáskörrel, a települési önkormányzat feladat- és hatáskörébe csupán a számos korábbi méltányossági ellátást is magába foglaló települési támogatás (benne a korábbi helyi lakásfenntartási támogatás, méltányossági ápolási díj, méltányossági közgyógyellátás), illetve hozzá kapcsolódóan a rendkívüli települési támogatás (benne a korábbi átmeneti segély, temetési segély) és a köztemetés maradt.

Az Szt. 26. §. azonban a továbbiakban is úgy rendelkezik, hogy a települési önkormányzat kiegészítheti a szociálisan rászorultak az Szt.-ben megállapítottak szerint folyósított pénzbeli ellátásait, illetve más pénzbeli támogatásokat is megállapíthat a településen lakó rászorultak számára.

Az utóbbi évek legjelentősebb változása a járási hivatalok létrejötte és azok feladat- és hatásköri módosulásai voltak: a jelenlegi rendszerben a szociális közigazgatásban a járási hivatalok hatáskörének dominanciája a jellemző (pl. az összes államigazgatási ügy több mint 40 százaléka a járási hivatalokhoz került 2013. január 1. után). A települési önkormányzattól (jegyzői hatáskörből) a járási hivatalokhoz került szociális igazgatási feladatok közül néhány: időskorúak járadékának megállapítása, felülvizsgálata, folyósítása, ápolási díj (normatív) megállapítása, felülvizsgálata, folyósítása, alanyi és normatív alapon járó közgyógyellátásra

való jogosultság megállapításáról hatósági bizonyítvány kiállítása, hadigondozotti ügyekben az első fokú hatósági jogkör gyakorlása. Módosultak a jövedelemszámításra vonatkozó szabályok és egyes ellátások támogatási feltételei is(pl. óvodáztatási támogatás, rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény), valamint bevezetésre került a PTR (Pénzügyi és természetbeni Támogatások Rendszere).

Harkány Város Önkormányzat Képviselő-testülete is új rendeletet alkotott a 2015. évi változások kapcsán az alábbiak szerint: Harkány Város Önkormányzat Képviselő-testületének 7/2015 (II. 27.) önkormányzati rendelete a szociális és gyermekjóléti ellátásokról és a szociális és gyermekjóléti igazgatásról (továbbiakban Ör.)

Az Szt., a Gyvt. és az Ör. alapján Harkány város a jelenleg az alábbi szociális és gyermekjóléti ellátásokat biztosítja:

1. szociális rászorultságtól függő pénzbeli és természetbeni ellátások:
 - a) lakásfenntartáshoz nyújtott települési támogatás, ápoláshoz nyújtott települési támogatás, gyógyszerkiadáshoz nyújtott települési támogatás, rendkívüli élethelyzetre tekintettel nyújtott települési támogatás –ezen belül temetési költségekhez nyújtott települési támogatás, gyermekek és időskorúak települési támogatás, valamint gyermek/fiatal felnőtt rászorultságára tekintettel nyújtott települési támogatás, növényápolási feladatok elvégzéséhez nyújtott segítség;
 - b) az adott évben az Önkormányzat Képviselő-testülete által hozott csatlakozási határozat szerint az Önkormányzat a településen élő, nappali tagozatos, felsőoktatási intézménnyel hallgatói jogviszonyban álló, a jogosultsági feltételeknek megfelelő pályázatot benyújtók részére a Bursa Hungarica Felsőoktatási Ösztöndíjrendszerről szóló Szabályzatában foglaltak szerinti támogatás;
 - c) Harkány Város Önkormányzata a Sztv. 48.§-ban meghatározott feltételek teljesülése esetén gondoskodik az elhunyt személy közkölségen történő eltemettetéséről;
2. személyes gondoskodást nyújtó szociális alapszolgáltatások felnőtt korúak részére
 - a) étkeztetés;
 - b) házi segítségnyújtás;
 - c) családsegítés;
3. személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatások gyermekek részére
 - a) gyermekjóléti szolgáltatás
 - b) gyermekek napközbeni ellátása keretében –óvoda és iskolai napközis foglalkozás
 - c) családsegítés;
 - d) rászorult gyermekek szünidei étkeztetése
4. az Ör-ben nem szabályozott önként vállalt szociális szolgáltatás: egyéb közösségi célú közlekedési szolgáltatás

A Harkány város által biztosított szociális ellátások részletes bemutatása a környék és város helyzetképének, valamint demográfiai jellemzőinek elemzése után kerül ismertetésre.

III. Helyzetelemzés, gazdasági és demográfiai jellemzők

Baranya

Nemzetközi összehasonlításban Magyarország gazdasági helyzete – az uniós átlaghoz képest – még mindig kedvezőtlen. Ennek oka többek között az innovációs rendszer elemeinek alacsony fejlettsége, infrastrukturális hiányosságok, a hazai kis- és középvállalkozások tökeszegénysége, valamint a munkaerőpiac negatív tendenciái, mint az elöregedés, a hosszú idejű munkanélküliség, az aktív munkaerő mobilitásának hiánya és az újonnan fellépő strukturális jellegű munkaerőhiány.

Magyarországon belül Baranya megye egyes fejlettebb térségekhez viszonyított hátrányos helyzetét meghatározza a közlekedési peremhelyzet, az aprófalvas településszerkezet, a zsáktelepülések magas száma, a mezőgazdaság, a nehézipar és a bányászat leépülése, a nem megfelelő gazdasági teljesítmény.

Az aprófalvas településhálózat miatt a térség gazdasági – társadalmi szempontból továbbra is hátrányos helyzetű, hiszen az elaprózott településszerkezet alacsony hatékonyságot és magas költségeket jelent az ellátás szinte valamennyi eleménél.

A falvakban magasabb a szegénységi kockázat és a munkanélküliségi arány, emiatt a bizonytalan jövőkép problémája halmozottan jelentkezik. Ezen problémák legszembetűnőbben az Ormánságra jellemzőek.

Ormánság

Az Ormánság Baranya megye leghátrányosabb helyzetben lévő területei közé tartozik. Az elmaradottság fő oka a térségben a mezőgazdasági feldolgozóipar leépülése. A munkanélküliség aránya e térségben a legmagasabbak közé tartozik országos szinten is, Baranya megye munkanélküliségi rátáját jelentősen meghaladva. A térségben jelentős szerepet játszik a primer szektor: a mezőgazdaság, élelmiszertermelés, az erdő és vadgazdálkodás. Jelenleg a nagyüzemi mezőgazdaság dominál a térségben, ami a helyi lakosság csak egy szűk rétege számára biztosít megélhetőséget. A hátrányos helyzetű térségek egyik kitörési pontja a helyi, családi gazdaságok megerősítése, termelő üzemek létesítése (ipari). A helyi gazdaságok által termelt javak megjelenhetnek külső piacokon is, de elsődleges céljuk a területi önellátásra való törekvés. Ahhoz, hogy a térségben a problémákra megfelelő választ adó fejlesztések valósulhassanak meg, a komplex programokra szükséges fókuszálni, be kell vonni az ott élő embereket, közösségeket, vállalkozókat és figyelembe venni a térség belső erőforrásait.¹

Általánosságban elmondható, hogy a leghátrányosabb helyzetű csoportok mindenhol az egyszemélyes háztartású nyugdíjasok (általában alacsony jövedelemmel rendelkező özvegy nők), az alacsony jövedelmű nagycsaládosok, a roma népesség körébe tartozók, a rossz egészségi állapotúak, a fogyatékkal élők, a szenvedélybetegek és a pszichiátriai betegek.

A megye népességéről elmondható, hogy folyamatosan csökken: 1994 óta évente átlagosan mintegy 1.500 fővel apadt megyénk lakossága.

1. táblázat: Baranya megye lakossága

Baranya megye lakossága			
Év	Férfi	Nő	Összesen

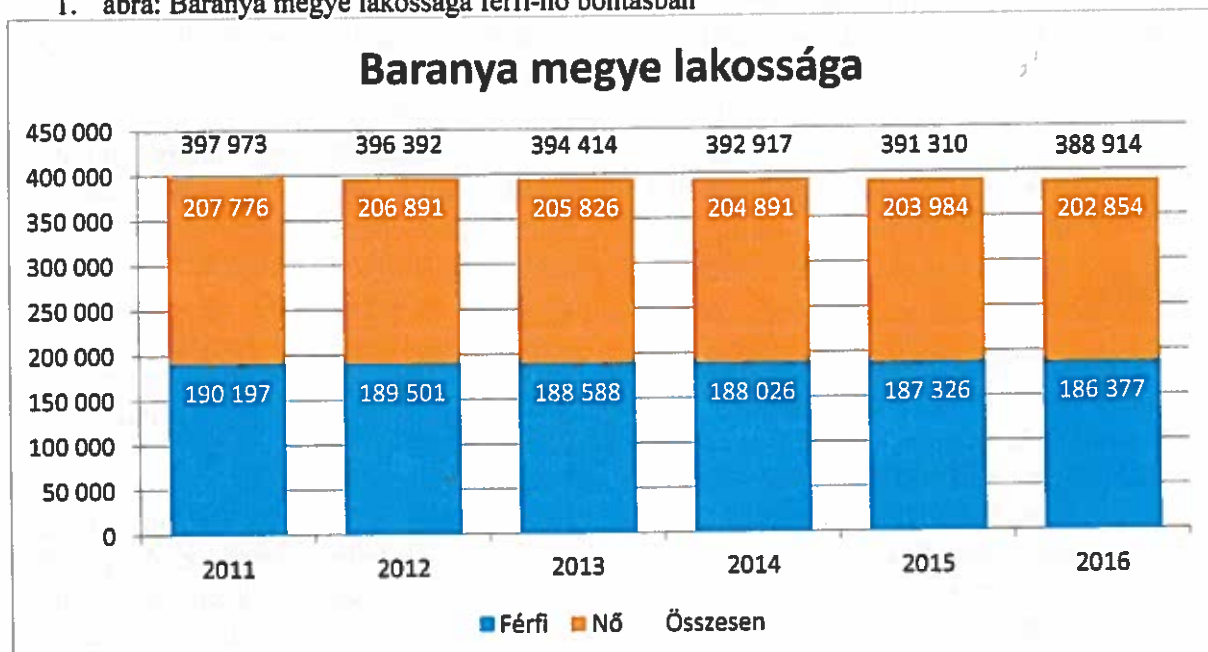
¹ Forrás: Harkány ITS

2011	190 197	207 776	397 973
2012	189 501	206 891	396 392
2013	188 588	205 826	394 414
2014	188 026	204 891	392 917
2015	187 326	203 984	391 310
2016	186 377	202 854	388 914

Forrás:KEKKH

Fenti adatokból látható, hogy míg 2011-ben közel 400.000-en, 2015-ben már alig több mint 390.000-en éltek Baranyában. A lakosságszám a kedvezőtlen tendencia eredményeként 2016-ban 390.000 fő alá esett.

1. ábra: Baranya megye lakossága férfi-nő bontásban

Forrás:KEKKH

Harkány

Harkány város Baranya megye déli részén, a horvát határtól 8 km-re, Pécestől 25 km-re, a siklósi járásban található híres fürdőváros, közigazgatási területe 2.568,6 hektár, ebből belterület 426,6 hektár, mely 51,8 hektár üdülőterületet is magában foglal, erdőterülete 333,6 hektár. Harkány a Dél-dunántúli régió legnagyobb idegenforgalmával rendelkező települése, köszönhetően az egyedülálló gyógyvizének.

A város lakosságszáma 2016. január 1. napján 4420 fő. A lakosságszám az országos és megyei népességsökkenéssel ellentétben növekvő tendenciát mutat, mely főleg a víkendtelepre költözők állandó itt tartózkodásának köszönhető.

2. ábra:Harkány város népessége

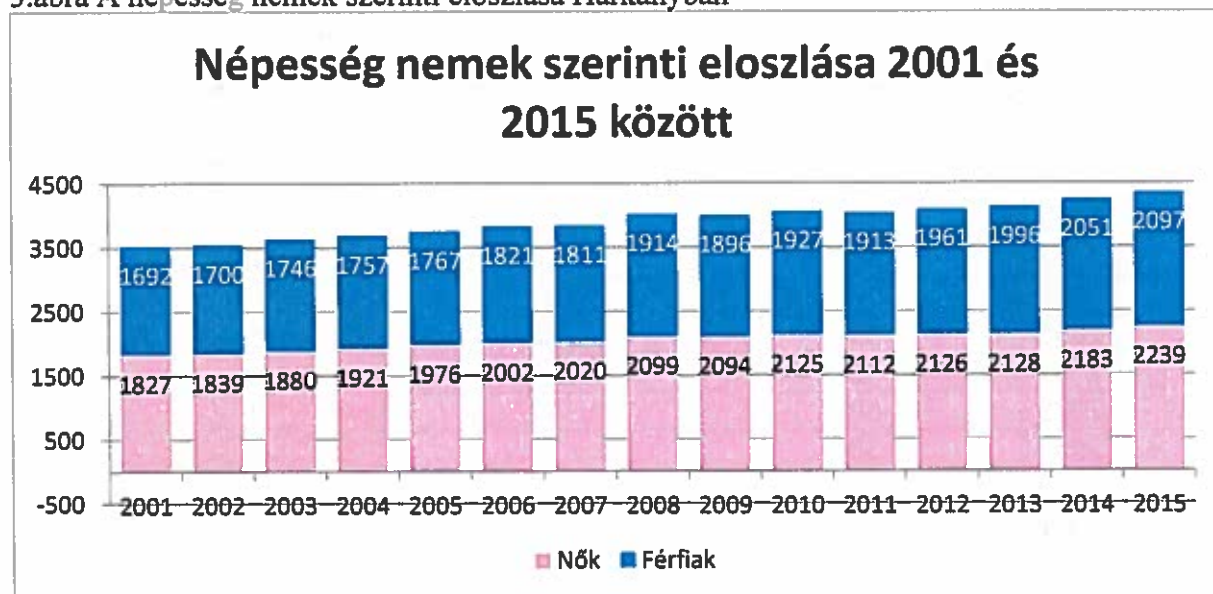

Forrás:KEKKH

Az adatokból látható, hogy Harkány város lakónépessége 1995. évben 3.198 fő volt, 2001-ben 3519 fő, 2011-ben 4065 fő, 2016-ban már 4420 fő. A város vonzáskörzete ennél jóval nagyobb és a több mint 3.000 üdülőegységben tartózkodó ide látogató vendégnek köszönhetően éves szinten jelenleg mintegy 700 ezer turistáról kell gondoskodnia. Az 1990-es években ez a szám közel másfél millió volt.² (2015. évben a vendégéjszakák száma 47520 volt az önkormányzat nyilvántartása szerint.)

2001-hez képest 901 fővel nőtt a lakosság száma, mely közel 26 %-os növekedést jelent.

3.ábra A népesség nemek szerinti eloszlása Harkányban

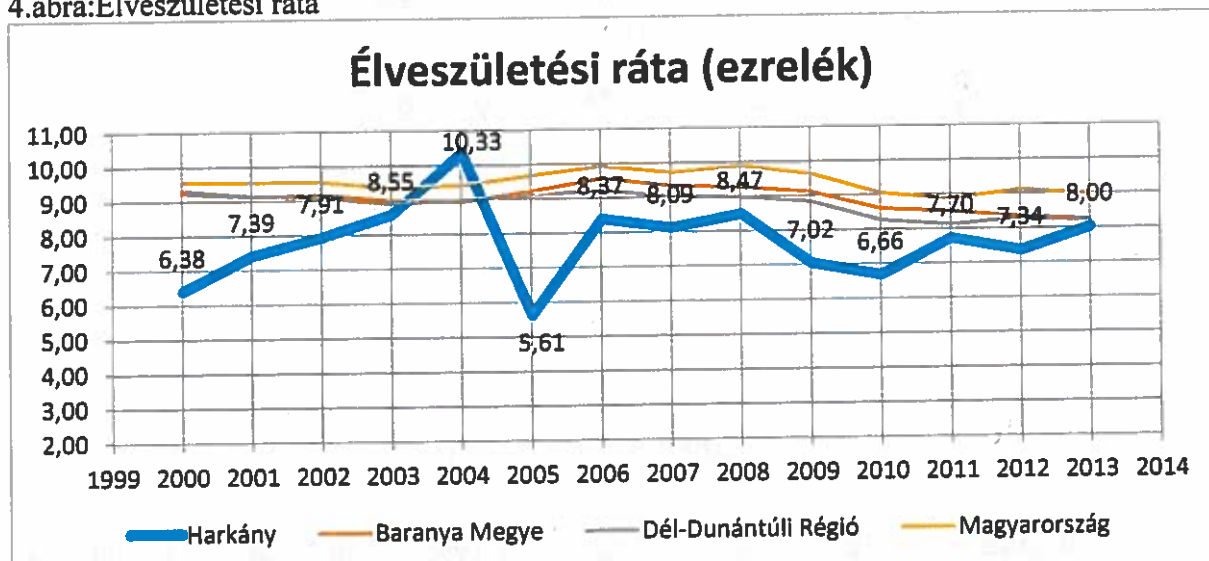

Forrás: KSH

² Forrás:Harkány HEP

A nemek szerinti eloszlás adatait megvizsgálva elmondható, hogy a vizsgált időszakban mindvégig nőbőlet volt jellemző a településen, 2015-ben a teljes népesség 51,6 %-át tették ki a nők.

4. ábra: Élveszületési ráta

Forrás: KSH

Az adatokból megállapítható, hogy Harkány város halálozási rátája minden évben magasabb volt az élveszületési rátánál, a városban – hasonlóan a megyei és az országos tendenciához – általában természetes fogyás figyelhető meg, bár már pár pozitív eredményű évet is megfigyelhetünk.

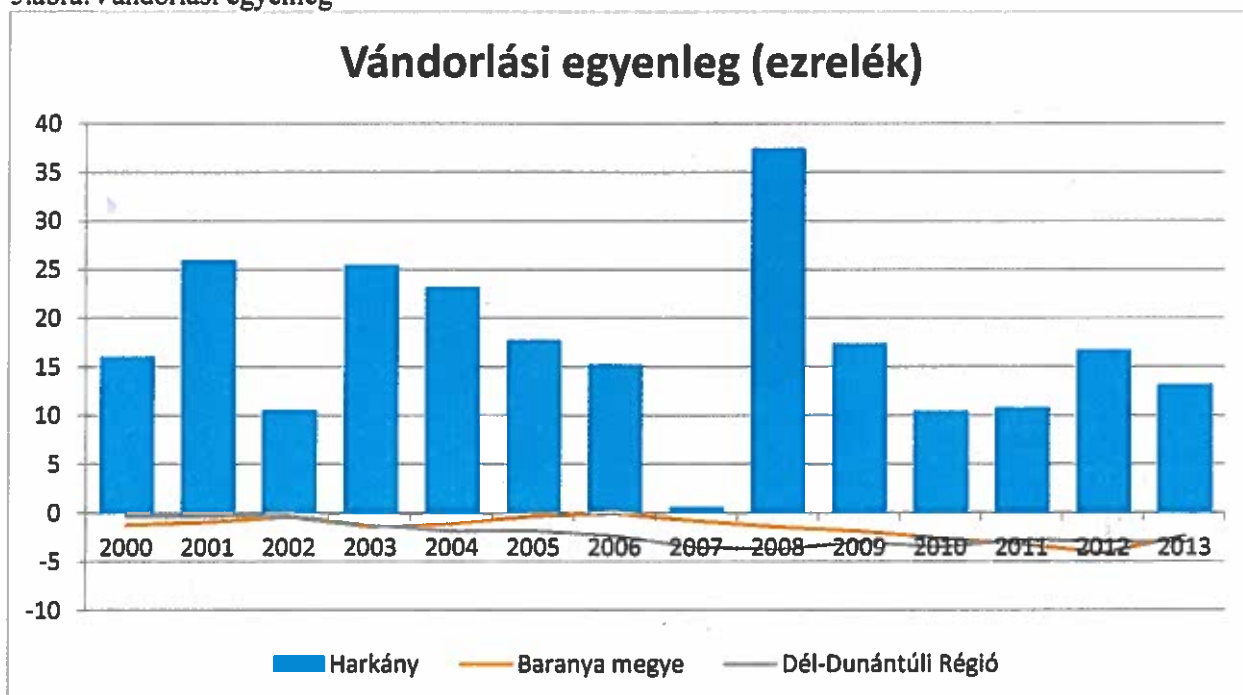
2. táblázat - Természetes szaporodás, fogyás

	élve születések száma	halálozások száma	természetes szaporodás (fő)
2000	29	30	-1
2001	28	33	-4
2002	29	22	7
2003	30	24	6
2004	37	26	11
2005	25	32	-7
2006	33	28	5
2007	32	17	15
2008	30	27	3
2009	30	36	-6
2010	32	67	-35
2011	33	23	10
2012	28	29	-1
2013	36	23	13
2014	29	53	-24
2015	25	21	4

Forrás: Harkányi Közös Önkormányzati Hivatal

A természetes fogyás a lakosság növekedésével látszólag ellentétben áll, az ellentmondást a pozitív vándorlási egyenleg oldja fel.

5.ábra:Vándorlási egyenleg

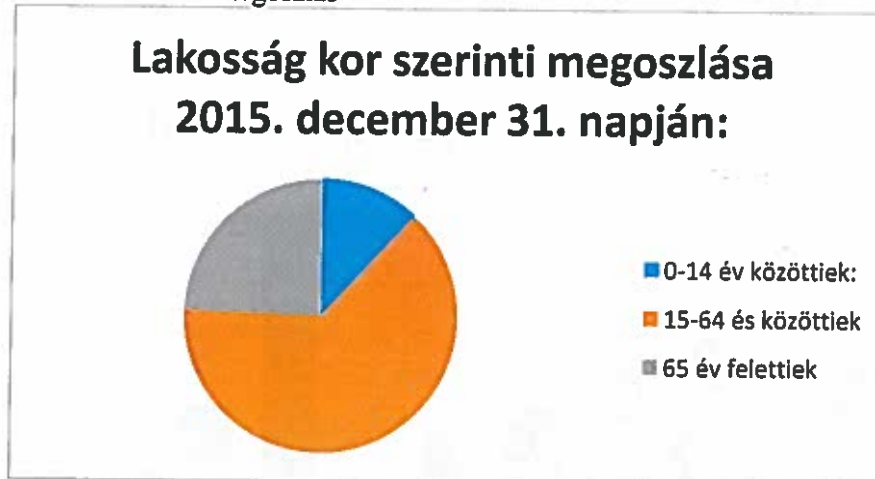
Forrás:KSH

A diagram szemlélteti, hogy míg megyei és régiós szinten a vándorlási egyenleg évek óta negatív, Harkány esetében ez a tendencia ellentétes és pozitív értéket ad.

A népességnövekedést tehát nem a természetes tényezőknek „köszönhetjük”, hanem főként annak, hogy a település „víkend területén” található, gyakran alacsony komfortfokozatú üdülőket egyre több, a városba újonnan beköltöző olyan család vásárolja meg, akik a város más részein magasabb forgalmi értéken kínált ingatlanokat nem tudják megvásárolni. Az üdülőket így nem rendeltetésszerűen, hanem lakóházként használják. Ez a tendencia bővülő szociális igényeket generál és szegregátumok kialakulásához is vezethet.

Az országos és a megyei szinten jellemző népességcsökkenéssel párhuzamosan további hátrányos tendenciák figyelhetők meg: csökken a gazdasági aktivitás, a lakosság a csökkenő születésszám, és a külföldi munkavállalással kapcsolatos migrációs folyamatok miatt fokozatosan öregszik, ezáltal az inaktív népesség aránya nő.

6.ábra:Kor szerinti megoszlás

Forrás:KEKKH

Az elmúlt évek alacsony születésszáma nem volt képes kompenzálni a halálozások számát, és a magyar népesség évi átlag 35 ezer fővel csökkent. Ugyanakkor, a javuló egészségügyi ellátások következtében a születéskor várható életkor kitolódott. Az előregedési tendencia következtében évről-évre egyre kisebb létszámú korosztályok lépnek be a munkaerőpiacra, miközben a 60 év feletti korosztály aránya növekszik.

Ennek eredményeként mind a nyugdíjkiadások, mind az egészségügyi ellátások költségei gyorsan emelkednek, és az idősebb lakosság körében magasabb a szociális szolgáltatások iránti igény is. Ennek az igénynek a kielégítéséhez szükséges a szociális ellátórendszer rugalmas reagáló képességének, illetve a családi- és lakókörnyezetben nyújtott szolgáltatásoknak a fejlesztése.

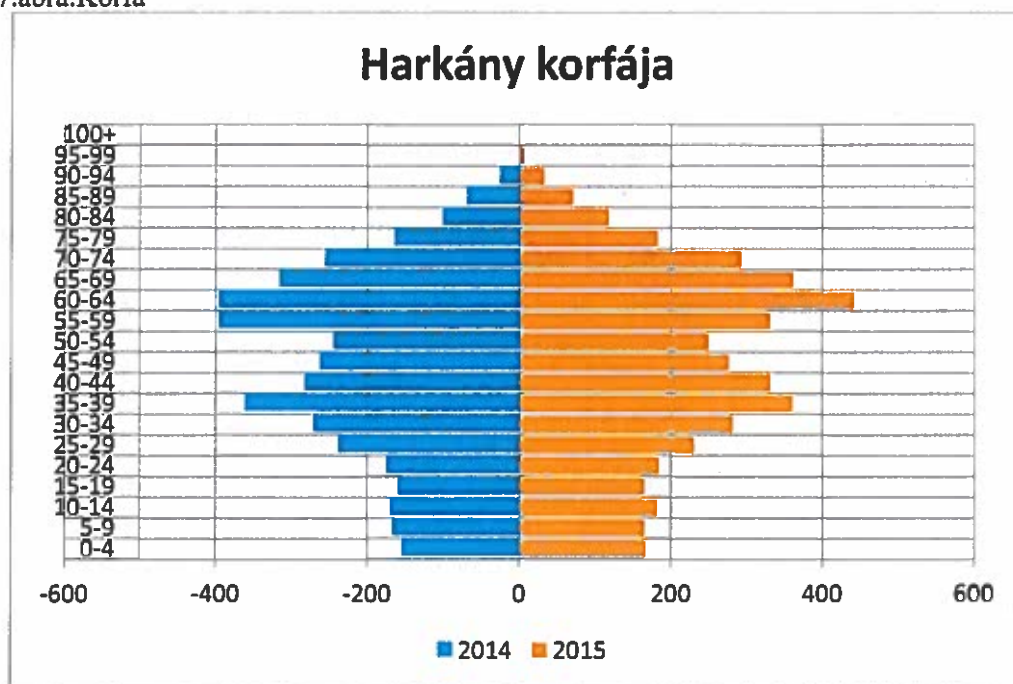
Az előregedés következtében a KSH NKI számításai szerint, a 65 év felettiek teljes népességen belüli aránya a mai 18%-ról 2060-ra 33%-ig emelkedhet, miközben a munkaképes korúak aránya 68%-ról 54%-ra csökken. Ennek hatására a gazdaságilag aktív korúakra háruló eltartási terhek emelkedésével kell számolnunk. Az időskori függőségi ráta (a 65 év felettiek 15-64 évesek létszámához viszonyított aránya) a 2015. évi 26%-ról az Eurostat számításai szerint 52%-ra, a KSH NKI számításai szerint 61%-ra emelkedhet 2060-ra.

A munkaképes korú lakosságnak ugyanakkor a gyermekeket is el kell majd tartania. A teljes függőségi mutató 85%-ra emelkedhet, vagyis megközelítheti az egy dolgozó - egy eltartott arányt.³

Az országos tendenciához hasonlóan Harkány korfája kedvezőtlen képet fest, a településen legnagyobb számban az 55-59, valamint a 60-64 év közöttiek élnek.

³ Forrás:MNB, EUROSTAT

7.ábra:Korfa

Az öregedési index a városban még az országos átlagot is meghaladja.

3. táblázat - Öregedési index

	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2001	669	427	156,7 %
2008	780	468	166,7 %
2009	821	475	172,8 %
2010	853	477	178,8 %
2011	871	497	175,3 %
2012	888	497	178,6 %
2013	940	495	189,8 %
2014	1003	506	198,2 %
2015	1060	513	206,6 %

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A fiatalabb korosztály születések csökkenéséből adódó alacsony arányát még súlyosbítja ezen réteg fővárosban és külföldön történő tömeges munkavállalása. Ez a település gazdaságát hátrányosan érinti, hiszen idővel hiányozni fog a megfelelő munkaerő, ami a termelés csökkenéséhez és üzletek megszűnéséhez vezethet.⁴

⁴ Harkány, ITS

A demográfiai jellemzők további meghatározó tényezője a képzettség. A 2011-es népszámlálás adatai alapján a lakosság középfokú vagy annál magasabb végzettségének aránya kedvezőbb a megyei átlagnál.

4. táblázat - A 7 éves és idősebb népesség a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint - 2011 || Forrás: KSH

Település	Általános Iskola			Középfokú Iskola érettségi nélkül, szakmai oklevéllel	Érettségi	Egyetem, főiskola stb. oklevéllel	Összesen
	Első évfolyamát sem végezte el	1-7.	8.				
		Évfolyam					
Harkány (fő)	35	364	830	849	1170	524	3 772
%	0,93%	9,65%	22,00%	22,51%	31,02%	13,89%	100,00%
Baranya megye (fő)	4 517	38 641	96 795	77 243	94 670	49 560	361 426
%	1,25%	10,69%	26,78%	21,37%	26,19%	13,71%	100,00%

A társadalom további jellemző összetevőjeként megemlíthendők a nemzetiségek is. Baranya soknemzetiségű megye. A nemzetiségek aránya megyénkben a legmagasabb, ezek közül a német, a cigány és a horvát a legnépesebb nemzetiség.

5. táblázat - Nemzetiségek – 2011 || Forrás: KSH

		Harkány		Baranya megye	
		Fő	%	Fő	%
A nemzetiség, az anyanyelv, a családi, baráti közösségben használt nyelv választók legalább egyike szerint	Magyar	3 147	78,5%	328 370	85,0%
	Bolgár	204	0,1%
	Cigány (romani, beás)	17	0,4%	17 585	4,6%
	Görög	149	0,0%
	Horvát	182	4,5%	7 185	1,9%
	Lengyel	213	0,1%
	Német	247	6,2%	25 777	6,7%
	Örmény	3	0,1%	94	0,0%
	Román	5	0,1%	600	0,2%
	Ruszin	-	0,0%	80	0,0%
	Szerb	36	0,9%	794	0,2%
	Szlovák	7	0,2%	182	0,0%
	Szlovén	-	0,0%	34	0,0%
	Ukrán	101	0,0%
	Hazai nemzetiségek együtt	497	12,4%	52 998	13,7%
	Arab	3	0,1%	208	0,1%
	Kínai	-	0,0%	113	0,0%
	Orosz	3	0,1%	286	0,1%
	Vietnami	-	0,0%	47	0,0%
	Egyéb	56	1,4%	3 821	1,0%
Össz.		3 706	92,4%	385 843	99,8%
Népesség		4 010	100,0%	386 441	100,0%

A táblázat adatait elemezve megállapítható, hogy Harkány városában a magyar nemzetiségűek aránya magasabb a megyei átlagnál. A német nemzetiség aránya a településen (6,2 %) a megyei átlaghoz (6,7 %) hasonlóan magas, a horvát nemzetiségé (4,5 %) azonban meghaladja a megyei átlagot (1,9 %). Jelentős különbség mutatkozik még a cigány nemzetiség tekintetében, a települési 0,4 %-os arány jelentősen alacsonyabb a megyei 4,6 %-os aránynál.

III.2. Foglalkoztatási adatok, munkanélküliség

A Dél-Dunántúlon a munkahelyek megszűnésével és a kevés számú új munkahely létesítésével a foglalkoztatás jelentős szűkülése és az inaktívak számának emelkedése a jellemző, ami a munkaerőpiaci-helyzet jelentős romlását mutatja.

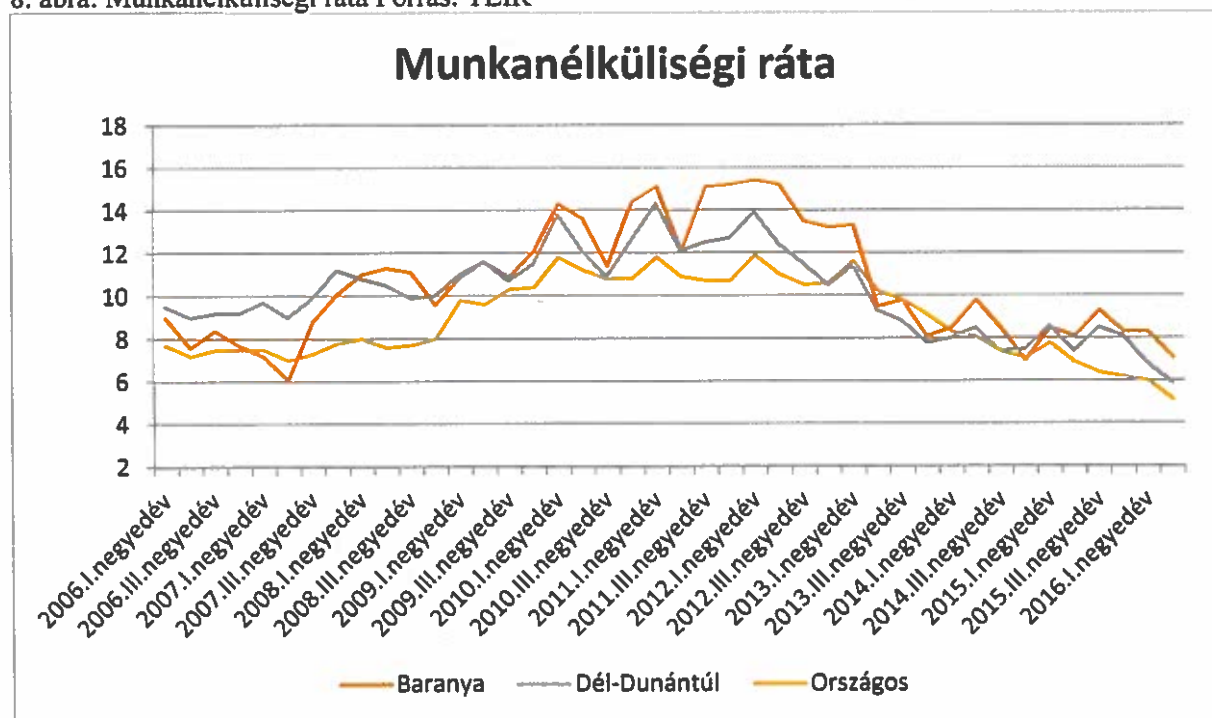
6.táblázat: Nyilvántartott álláskeresők aránya Forrás:KSH

Évek	Harkány	Baranya megye	Dél-Dunántúli Régió	Magyarország
2007	3,4%	5,8%	6,7%	4,4%
2012	5,0%	7,6%	7,5%	5,7%
2013	3,9%	4,8%	5,3%	4,2%

A regiszterben szereplő munkanélküliek száma 2012 -ig emelkedő tendenciát mutat. A tömeges létszámleépítések főleg a szakmunkásokat és betanított munkásokat érintették.

A nyilvántartott álláskeresők éves átlagos száma 2007-hez képest a régióban, a legnagyobb mértékben (1,6 %-kal) Baranyában emelkedett 2012-re, a munkanélküliségi ráta viszont Harkányban mutatja a legjelentősebb, 3%-os emelkedést.

8. ábra: Munkanélküliségi ráta Forrás: TEIR

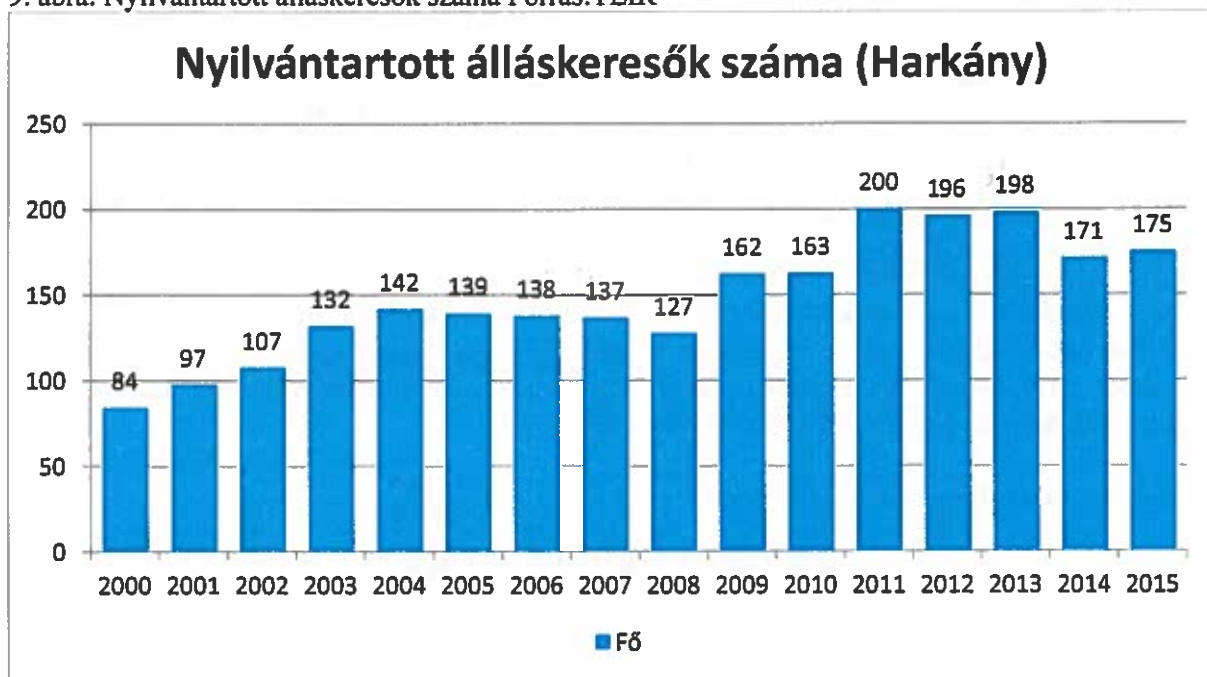
A nyilvántartott álláskeresők munkavállalói körű népességhez viszonyított aránya 2010. márciusában az országos átlag (9,58 %) feletti volt Baranya megyében (11,39 %).

A megyei átlagos értékhez képest a kistérségek munkanélküliségi adatai jelentős eltéréseket mutatnak, a megyei átlagnál kedvezőbb az arány a Pécsi (7,94 %), a Pécsváradi (9,69 %), és kis mértékben a Mohácsi (11,29 %) kistérségekben.

A megyei átlagnál kedvezőtlenebb, magasabb értéket mutatnak a Sellyei (22,04 %), a Szigetvári (18,07 %), a Sásdi (16,27 %), a Siklói (14,48 %), a Szentlőrinci (14,48 %), valamint a Komlói (13,33 %) kistérségi adatai.⁵

Harkány városában a regisztrált álláskeresők aránya általában alacsonyabb a megyei és az országos átlagnál is. Ebben szerepet játszott a délszláv háború kapcsán kialakult bevásárló turizmus és a jelentős idegenforgalom által indukált szolgáltatás, kereskedelem és vendéglátás terén megjelenő minőségi és mennyiségi fejlődés.

9. ábra: Nyilvántartott álláskeresők száma Forrás: TEIR

A nyilvántartott álláskeresők számának csökkenése a közmunkaprogramok beindításának is köszönhető.

A közfoglalkoztatás a jóléti állam egyik lehetséges foglalkoztatáspolitikai eszköze, melynek eredeti célja az álláskeresők munkapiacra való visszakerülésének átmeneti segítése.

2011 előtt a közfoglalkoztatás alapvetően három formában működött Magyarországon, a közhasznú munka, a közmunka-program és a közcélú munka formájában, amelyek tartalmilag kevésbé különböztek egymástól, finanszírozásban és az irányító, felügyelő intézmény tekintetében viszont igen. 2011. január 1-től megszűnt a korábbi három közfoglalkoztatási forma, és azt az „egységes közfoglalkoztatás rendszere” váltotta fel. Az új rendszerben csak a munkatügyi kirendeltségek által kiközvetített álláskeresők (elsősorban FHT-sok) lehetnek közfoglalkoztatottak, akik – a korábban érvényes minimálbér, illetve garantált bérminimum helyett – rendeleti úton meghatározott közfoglalkoztatási bérben (a nettó minimálbér kb. 76-88%-a), vagy a minimum középfokú iskolai végzettséget és szakképesítést igénylő

⁵ Forrás: Baranya Megye Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciója

munkakörben foglalkoztatottak számára fizetendő garantált közfoglalkoztatási bérben (a nettó minimálbér kb. 84-86%-a) részesülnek.

2011 óta az alábbi közfoglalkoztatási formák működhetnek: rövid időtartamú közfoglalkoztatás: legfeljebb 4 hónapig, napi 4 órás foglalkoztatás (2011 végéig), hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás (legfeljebb 11 hónapig), napi 6-8 órás foglalkoztatás, országos közfoglalkoztatási program (ár- és belvízvédelmi munkák, köz- és vasutakat, stb. érintő feladatok ellátására), értékteremtő közfoglalkoztatás (2012-ig), startmunka mintaprogramok, közfoglalkoztatás mobilitását szolgáló támogatás (közhasznú kölcsönző részére), vállalkozás részére foglalkoztatást helyettesítő támogatásban vagy rehabilitációs ellátásban részesülő személy foglalkoztatásához nyújtható támogatás (2012-ig)^{6 7}

A központi költségvetésből közfoglalkoztatási támogatás kérelemre nyújtható, melyet az illetékes munkaügyi központhoz kell benyújtani. A közfoglalkoztatási rendszer szabályozását a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény (Kftv.) tartalmazza. Magyarországon 1996 és 2006 között átlagosan 30-40 ezren dolgoztak valamilyen közfoglalkoztatási formában. Ez a létszám 2009-től 60-100 ezerre nőtt, 2013-ban pedig meghaladta a 130 ezret. Ez az érték nemzetközi viszonylatban is magasnak számít.⁸

A Eurostat 2011. évi adatai szerint a közfoglalkoztatásban résztvevők létszáma az aktív korúak (15-64 évesek) állományán belül egy országban sem ért el a magyarhoz hasonlóan magas (1,12%) szintet.⁹

Míg a közfoglalkoztatási programok hivatalos célja, hogy „a közfoglalkoztatott sikeresen vissza-, illetve bekerüljön az elsődleges munkaerő-piacra,” a kutatások azt bizonyítják, hogy a programoknak pont az ellenkezőjét sikerül elérni. A közfoglalkoztatásból rendes munkába állók aránya rendkívül alacsony, ami egyrészt annak tudható be, hogy a közmunka keretében végzett egyszerű és mezőgazdasági munkák nem fejlesztik a résztvevők azon készségeit, amelyekre napjainkban a munkapiacra szükség van (például problémamegoldó képesség). Másrészt, a közmunkásoknak kevesebb idejük marad a munkakeresésére és saját maguk átképzésére is. Az MTA KTI becslése szerint a 2012-ben és 2013-ban közfoglalkoztatásban résztvevők közül átlagosan 13% tudott visszakerülni a munkapiacra.¹⁰

Harkány Város Önkormányzatánál a 2011-es év óta folyamatosan folyik közfoglalkoztatás. Kezdetben csupán 4 fő, de a 2016-os évben már az Önkormányzatnál 47 fő, a Harkányi Városgazdálkodási Zrt-nél pedig 7 fő dolgozik közfoglalkoztatottként. 2016. március 01. napjától a Harkány Város Önkormányzata által alapított harkányi Városgazdálkodási Zrt-n keresztül történik a hosszú távú közfoglalkoztatási programban résztvevők foglalkoztatása, míg a START munkaprogram keretein belül dolgozók továbbra is az Önkormányzat dolgozóinak

⁶ Forrás: [Molnár György, Bakó Tamás, Cseres-Gergely Zsombor, Kálmán Judit, Szabó Tibor \(2014\): A munkaerőpiac peremén lévők és a költségvetés. MTA-KTI](#)

⁷ http://nfsz.munka.hu/engine.aspx?page=nfsz_kozfoglalkoztatasi

⁸ Forrás: [Scharle Ágota: A közfoglalkoztatás mérete és költsége. In: Fazekas Károly-Neumann László szerk. Munkaerőpiaci Tükör 2013 61-62.](#)

⁹ Forrás: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/labour-market/labour-market-policy/database>

¹⁰ Forrás: [Molnár György, Bakó Tamás, Cseres-Gergely Zsombor, Kálmán Judit, Szabó Tibor \(2014\): A munkaerőpiac peremén lévők és a költségvetés. MTA-KTI.](#)

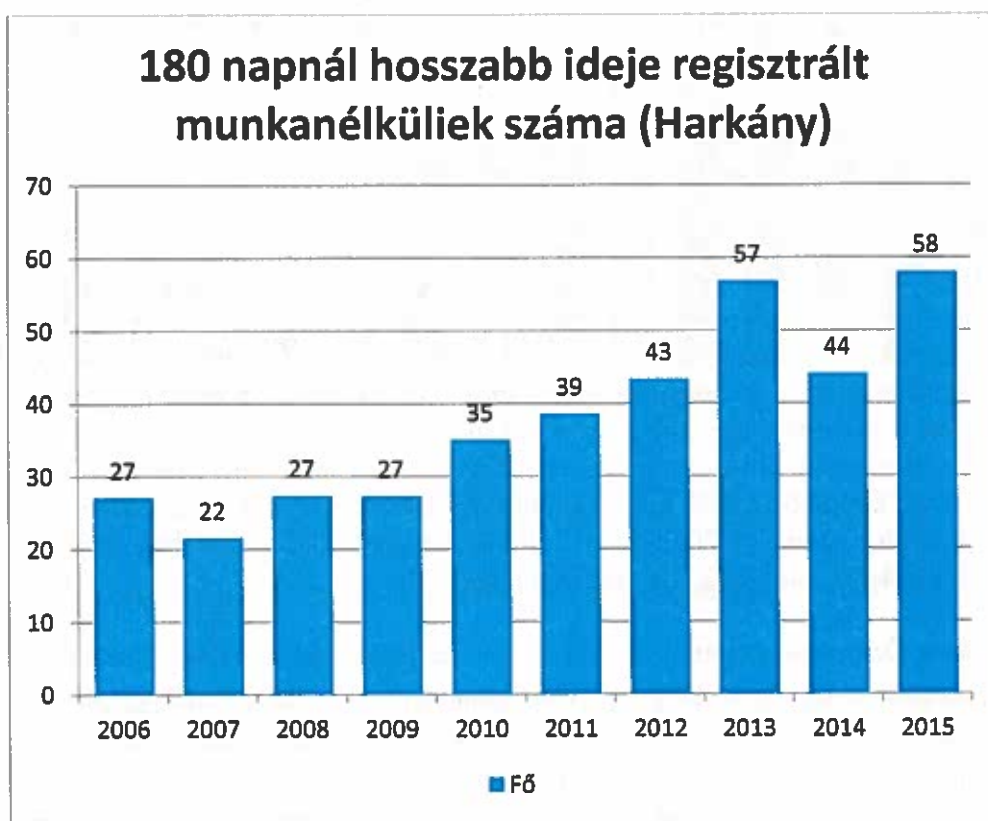
minősülnek. A Harkányi Közös Önkormányzati Hivatal személyügyi referense által elmondottak szerint a dolgozók átlagéletkora 35 és 45 és közötti, közülük egy-egy program kifizetését követően 2-3 % vállal munkát az elsődleges munkaerő piacon, elsősorban külföldön.

Harkány vonatkozásában az elmúlt évek tekintetében a közfoglalkoztatottak egyes programok szerinti létszámát a Koncepció 1. számú melléklete mutatja be.

A közmunkaprogram egyik sajátos formája a Nemzeti Művelődési Intézet által már negyedik éve megvalósuló Kulturális Közfoglalkoztatási Program. Harkány Város Önkormányzata a Harkányi Kulturális-és Sport Központtal együtt, mint partnerszervezet vesz részt az Intézet által foglalkoztatottak elhelyezésében. A kulturális közfoglalkoztatásban részt vevők száma 2013. és 2014. években 3 fő, 2015. és 2016. években 5 fő Harkány vonatkozásában.

A közmunkaprogramok ellenére a 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya Harkány vonatkozásában nem mutat csökkenést.

10. ábra: 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek száma Forrás: TEIR

Fentiekből levonható következtetés, hogy a közmunka program a hosszú távú munkanélküliek számát tekintve nem biztos, hogy megoldást kínál.

IV. A szociális ellátási rendszer

IV.1. Pénzbeli és természetbeni ellátások az Szt. alapján

IV.1.1.A Járási hivatalokhoz átkerült pénzbeli ellátások

A jelenlegi szociális közigazgatásban a járási hivatalok hatáskörének dominanciája a jellemző, ahová két lépésben került át önkormányzati hatáskörből a kötelezően biztosítandó pénzbeli és természetbeni ellátások döntő többsége: egy részük már 2013. január 1. napjával, másik részük 2015. március 1. napjával. A települési önkormányzat feladat- és hatáskörében csupán a számos korábbi méltányossági ellátást is magába foglaló települési támogatás (benne a korábbi helyi lakásfenntartási támogatás, méltányossági ápolási díj, méltányossági közgyógyellátás), illetve hozzá kapcsolódóan a rendkívüli települési támogatás (benne a korábbi átmeneti segély, temetési segély) és a köztemetés maradt.

A jegyzői hatáskörből a járási hivatalokhoz került szociális igazgatási feladatok: aktív korúak ellátása, egészségügyi szolgáltatásra jogosultság, időskorúak járadéka, ápolási díj (normatív, alanyi), alanyi és normatív alapon járó közgyógyellátásra való jogosultság megállapításáról hatósági bizonyítvány kiállítása, hadigondozotti ügyekben az első fokú hatósági jogkör gyakorlása.

Időskorúak járadéka

Az Szt. 32/B.§-sa szabályozza az időskorúak járadékát, amely a megélhetést biztosító jövedelemmel nem rendelkező időskorú személyek részére nyújtott támogatás és azon kérelmezőnek állapítható meg,

1. aki a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltötte és akinek saját és vele együtt lakó házastársa, élettársa jövedelme alapján számított egy főre jutó havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 80%-át, valamint

2. az egyedülálló, a reá irányadó nyugdíjkorhatárt betöltött, de 75 évesnél fiatalabb személynek, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 95%-át, továbbá

3. az egyedülálló, 75. életévét betöltött személynek, akinek havi jövedelme nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 130%-át.

Aktív korúak ellátása

Az Szt. 33. §-a szabályozza az aktív korúak ellátását, amely a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás. A járási hivatal aktív korúak ellátására való jogosultságot állapít meg annak az aktív korú személynek,

1. aki munkaképességét legalább 67%-ban elvesztette, aki legalább 50%-os mértékű egészségkárosodást szenvedett, vagy akinek az egészségi állapota a rehabilitációs hatóság komplex minősítése alapján nem haladja meg az 50%-os mértéket, vagy

2. aki vakok személyi járadékában részesül, vagy

3. aki fogyatékosági támogatásban részesül [az a)-c) pont szerinti személy a továbbiakban együtt: egészségkárosodott személy], vagy

4. akinek esetében a munkanélküli-járadék, álláskeresői járadék, álláskeresői segély, vállalkozói járadék (a továbbiakban együtt: álláskeresői támogatás) folyósítási időtartama lejárt, vagy

5. akinek esetében az álláskeresői támogatás folyósítását keresőtevékenység folytatása miatt a folyósítási idő lejártát megelőzően szüntették meg, és a keresőtevékenységet követően az Ft. alapján álláskeresői támogatásra nem szerez jogosultságot, vagy

6. aki az aktív korúak ellátása iránti kérelem benyújtását megelőző két évben az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább egy év időtartamig együttműködött, vagy

7. akinek esetében az ápolási díj, a Cst. szerinti gyermekgondozási támogatás, a rendszeres szociális járadék, a bányász dolgozók egészségkárosodási járadéka, az átmeneti járadék, a rehabilitációs járadék, a rokkantsági nyugdíj, a baleseti rokkantsági nyugdíj, a megváltozott munkaképességű személyek ellátása, az ideiglenes özvegyi nyugdíj folyósítása megszűnt, illetve az özvegyi nyugdíj folyósítása a Tny. 52. §-ának (3) bekezdése szerinti okból szűnt meg, és közvetlenül a kérelem benyújtását megelőzően az állami foglalkoztatási szervvel vagy a rehabilitációs hatósággal legalább három hónapig együttműködött,

feltéve, hogy saját maga és családjának megélhetése más módon nem biztosított, és keresőtevékenységet nem folytat.

Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás

Azon az aktív korúak ellátására jogosult személy, aki az ellátásra való jogosultság kezdő napján

a) egészségkárosodott személynek minősül, vagy

b) 14 éven aluli kiskorú gyermeket nevel - feltéve, hogy a családban élő gyermekek valamelyikére tekintettel más személy nem részesül a Cst. szerinti gyermekgondozási támogatásban, vagy gyermekgondozási díjban, csecsemőgondozási díjban - és a gyermek ellátását napközbeni ellátást biztosító intézményben [Gyvt. 41. § (3) bek.], illetve nyári napközis otthonban, óvodában vagy iskolai napköziben nem tudják biztosítani, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásra jogosult.

Ápolási díj

Az ápolási díjat az Szt. 40.§-41.§-ai szabályozzák. Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás. Ápolási díjra jogosult a hozzátartozó, ha állandó és tartós gondozásra szoruló súlyosan fogyatékos, vagy tartósan beteg 18 év alatti személy gondozását, ápolását végzi.

IV.1.2. A Járási hivatalokhoz átkerült természetbeni ellátások Közigyógyellátás

A közigyógyellátás a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosított hozzájárulás, melyet az Szt. 49.§-50.§-sai szabályoznak.

Alanyi jogcímen jogosult közigyógyellátásra például az átmeneti gondozásban részesülő, és a nevelésbe vett kiskorú, az aktív korúak ellátására jogosult egészségkárosodott személy, a pénzellátásban részesülő hadigondozott és a nemzeti gondozott, a központi szociális segélyben részesülő, a rokkantsági járadékos, az, aki, vagy aki után szülője vagy eltartója magasabb összegű családi pótlékban részesül.

Normatív jogcímen jogosult közigyógyellátásra az a személy, akinek esetében a havi rendszeres gyógyító ellátás költsége az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének a 10%-át meghaladja, feltéve hogy a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem éri el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét, egyedül élő esetén 150%-át.

Egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság

Az Szt. 54.§. alapján a járási hivatal az egészségügyi szolgáltatás igénybevétele céljából annak a személynek állapítja meg szociális rászorultságát akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 120%-át nem haladja meg, illetve aki egyedül élő és jövedelme az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150%-át nem haladja meg, és családjának vagyona nincs.

7. táblázat: A járáshoz átkerült ellátások harkányi ellátottainak száma Forrás:Siklósi Járási Hivatal

Járáshoz átkerült szociális ellátások	2014. év	2015. év	2016. év
időskorúak járadéka	nem volt	nem volt	5
foglalkoztatást helyettesítő támogatás	38	37	54
eg.károsodási és gyermekfelügyeleti támogatás	13	9	11
Ápolási díj (normatív)	10	9	12
közigyógyellátás (normatív, alanyi)	79	95	118
egészségügyi ellátásra jogosultság	98	119	175

IV. 2. Települési önkormányzati és jegyzői hatáskörben levő pénzbeli és természetbeni ellátások

Harkány Város Önkormányzata az Szt. 45. § (1) és (2) bekezdésének rendelkezése alapján megalkotott szociális és gyermekjóléti ellátásokról és a szociális és gyermekjóléti igazgatásról szóló 6/2015. (II. 27.) számú rendelete (a továbbiakban: Ör.) szerint a jogosult számára lakásfenntartáshoz nyújtott települési támogatást, ápoláshoz nyújtott települési támogatást, gyógyszerkiadáshoz nyújtott települési támogatást, rendkívüli élethelyzetre tekintettel nyújtott települési támogatást –ezen belül temetési költségekhez nyújtott települési támogatást, gyermekek és időskorúak települési támogatását, valamint gyermek/fiatal felnőtt rászorultságára tekintettel nyújtott és növényápolási feladatok elvégzéséhez nyújtott települési támogatást állapíthat meg.

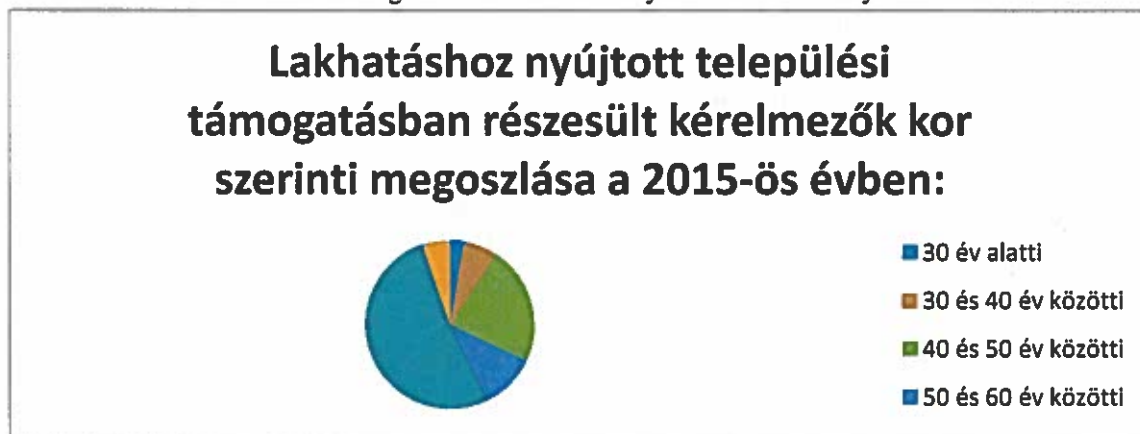
IV.2.1. Települési támogatások:

Lakhatáshoz nyújtott települési támogatás

A lakásfenntartáshoz nyújtott települési támogatás nyújtásának feltételeit az Ör. 11-1. §-sai szabályozzák, mely szerint a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásai viseléséhez nyújtott hozzájárulás. Az önkormányzat a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a távhő-szolgáltatás, a csatornahasználat és a személyszállítás díjához, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, a lakáscélú pénztárczai kölcsön törlesztő részletéhez, a közös költséghez, illetve a tüzelőanyag költségeihez lakásfenntartáshoz nyújtott települési támogatást biztosíthat a rendeletben meghatározott feltételek szerinti jogosultnak. A lakásfenntartáshoz nyújtott települési támogatást pénzbeli vagy természetbeni szociális ellátás formájában, a lakásfenntartással összefüggő azon rendszeres kiadásokhoz kell nyújtani, amelyek megfizetésének elmaradása a kérelmező lakhatását a legnagyobb mértékben veszélyezteti. A támogatás pénzbeli vagy természetbeni formájáról az eljárás során, az összes körülményt mérlegelve kell dönteni. Lakásfenntartáshoz nyújtott települési támogatásra jogosult az a személy, akinek a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 200%-át és a háztartás tagjai egyikének sincs az Sztv. 4 §. (1) b) pont szerinti vagyona. A támogatás összege 2.500 Ft-tól 6.000 Ft-ig terjedhet.

A lakhatáshoz nyújtott települési támogatások vonatkozásában a 2015-ös évben 75 db kérelmező részesült pozitív elbírálásban, összesen 1.641.000,-Ft összeg került ezen a címen kifizetésre. A 75 igénylő közül 51 fő nő, 24 fő férfi igénylő volt, kor szerinti megoszlásuk az alábbi kördiagramon kerül szemléltetésre.

11. ábra:Kérelmezők kor szerinti megoszlása Forrás: Harkányi Közös Önkormányzati Hivatal

A lakhatáshoz nyújtott települési támogatások vonatkozásában a 2016-os évben 2016. július 31. napjáig bezárólag 48 db kérelmező részesült pozitív elbírálásban és összesen 879.000,-Ft összeg került ezen a címen kifizetésre. A 48 igénylő közül 30 fő nő, 18 fő férfi igénylő volt, kor szerinti megoszlásuk az alábbi kördiagramon kerül szemléltetésre.

A 2016-os évben 2016. 07. 31. napjáig lakhatáshoz nyújtott települési támogatásban részesültek kor szerinti...

- 30 és 40 év közötti
- 40 és 50 év közötti
- 50 és 60 év közötti

Ápoláshoz nyújtott települési támogatás:

Az ápoláshoz nyújtott települési támogatást az Ör. 14-16. §-ai szabályozzák, mely szerint a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosítható anyagi hozzájárulás, amennyiben az igénylő megfelel az alábbi együttes feltételeknek:

- a) 18. életévét betöltött tartósan beteg személy gondozását végzi, és az ápolttal személyi életvitelszerűen közös háztartásban él,
- b) A kérelmező családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét, feltéve, hogy (c. pont következik)”
- c) a családban nincs olyan ápolásra alkalmas személy, aki rendszeres pénzellátásban részesül, vagy kereső tevékenységet folytat és munkaideje – az otthon történő munkavégzés kivételével – a napi 4 órát nem haladja meg,
- d) a kérelmező nem részesül a járási hivatal által megállapított ápolási díjban, és az ápolttal személynél tekintettel más személy sem részesül ápolási díjban,
- e) az Sztv. 4.§ (1) bek. b.) pontjában meghatározott vagyonnal nem rendelkezik az ápoló és családja és
- f) a gondozott állandó felügyeletet vagy jelenlétet igénylő állapota miatt a gondozó kereső tevékenységet az - otthon történő munkavégzés kivételével- a napi 4 órát meghaladóan nem tud folytatni.

Az ápoláshoz nyújtott települési támogatás összege megegyezik a mindenkori költségvetésről szóló törvényben meghatározott alapösszeg 80 %-ával, mely a 2016-os évben 23.500,- Ft/hó. A 2015-ös évben összesen 11 fő részesült ápoláshoz nyújtott települési támogatásban. Részükre összesen 3.115.200,-Ft került kifizetésre.

A 2015-ös évben ápoláshoz nyújtott települési támogatásban részesültek kor szerinti megoszlása.

- 30 és 40 közötti
- 40 és 50 év közötti
- 50 és 60 év közötti
- 60 év feletti

A 2016-os évben összesen 2 fő részesült ápoláshoz nyújtott települési támogatásban, mindkét kérelmező 50 feletti nő volt, részükre összesen 3.115.200,-Ft került kifizetésre.

Gyógyszerkiadáshoz nyújtott települési támogatás:

A gyógyszerkiadáshoz nyújtott rendszeres vagy rendkívüli települési támogatást az Ör. 17-23. §-sa szabályozza, mely szerint a szociálisan rászorult személy részére az egészségi állapota megőrzéséhez és helyreállításához kapcsolódó kiadásainak csökkentése érdekében biztosítható természetbeni hozzájárulás azon személynek, aki közgyógyellátásra nem jogosult. A támogatásra jogosult az a személy,

- a) akinek a családjában az egy főre jutó jövedelem a mindenkori nyugdíjminimum 150 %-át, vagy
- b) egyedül élő vagy gyermekét egyedül nevelő esetén a mindenkori nyugdíjminimum 200 %-át nem haladja meg, és
- c) és gyógyszerköltsége legalább az öregségi nyugdíjminimum mindenkori legkisebb összegének 30 %-a és

vélelmezhető a gyógyszerköltség tartósan, legalább 6 hónapig történő fennállása.

A havi rendszeres gyógyszerkiadáshoz nyújtott települési támogatás mértéke a mindenkori nyugdíjminimum alatti jövedelem esetén az igazolt havi rendszeres gyógyszerköltség 50 %-a, minden további esetben a havi rendszeres gyógyszerköltség 25 %-a, de nem haladhatja meg a 12.000,-Ft összeget.

A rendkívüli gyógyszerkiadáshoz nyújtott települési támogatás mértéke a mindenkori nyugdíjminimum alatti jövedelem esetén az igazolt eseti gyógyszerköltség 50 %-a, minden további esetben a gyógyszerköltség 25 %-a, de nem haladhatja meg a 12.000,-Ft összeget.

A rendszeres gyógyszerkiadáshoz nyújtott települési támogatás havi összege a 12 000,-Ft-ot nem haladhatja meg és 1000,-Ft alatt támogatás nem állapítható meg.

A 2015-ös évben nem került megállapításra gyógyszerkiadáshoz nyújtott települési támogatás.
A 2016-os évben 1 fő 70 év feletti nő részére került megállapításra gyógyszerkiadáshoz nyújtott települési támogatás.

Rendkívüli élethelyzetre tekintettel nyújtott települési támogatás:

A létfenntartást veszélyeztető, rendkívüli élethelyzetbe került, valamint időszakosan, vagy tartósan létfenntartási gonddal küzdő személyek, családok részére rendkívüli települési támogatás nyújtható, amennyiben a kérelmező vagyoni, jövedelmi és egyéb körülményeinek ismeretében vélelmezhető, hogy problémáját más módon megoldani nem tudja. A rendkívüli települési támogatást a polgármester állapítja meg.

Jövedelmi feltétele, hogy a vagyontalan igénylő:

- a) családjában a havi 1 főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 130 %-át,
- b) egyedül álló, vagy gyermekét egyedül nevelő személy esetén az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 160 %-át, és

önmaga, illetve családja létfenntartásáról más módon nem tud gondoskodni, vagy alkalmanként jelentkező többletkiadások miatt anyagi segítségre szorul.

A települési támogatás összege alkalmanként 2000-10.000-Ft lehet azzal, hogy egy család részére naptári évente maximum 30.000-Ft összegű segély folyósítható.

A 2015-ös évben összesen 12 fő részesült rendkívüli élethelyzetre tekintettel nyújtott települési támogatásban. Részükre összesen 111.000,-Ft került kifizetésre. A 12 főből mind a 12 nő volt. Közülük 2 fő 30 és 40 év közötti és 10 fő 50 és 60 év közötti volt.

A 2016-os évben összesen 31 fő részesült rendkívüli élethelyzetre tekintettel nyújtott települési támogatásban. Részükre összesen 365.000,-Ft került kifizetésre. A 31 főből 23 nő és 8 férfi volt.

Rendkívüli élethelyzetre tekintettel temetéshez nyújtott települési támogatás:

A haláleset bekövetkeztétől számított 30 napon belül rendkívüli élethelyzetre tekintettel temetéshez nyújtott települési támogatás állapítható meg annak a vagyontalan személynek, aki az elhunyt személy eltemettetéséről gondoskodott, ha

- a) családjában az egy főre jutó jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének legfeljebb 200 %-a vagy,
- b) egyedülálló vagy gyermekét egyedül nevelő személy és egy főre jutó jövedelme az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 220 %-a.

A támogatás összege a helyben szokásos legolcsóbb temetés költségeinek 15 %-a, különös méltánylást érdemlő esetben –különösen, ha az elhunyt eltemettetése az eltemettető létfenntartását veszélyezteti a helyben szokásos legolcsóbb temetés költségeinek 50 %-a.

A 2015-ös évben nem került megállapításra ilyen típusú támogatás.

A 2016-os évben 2 fő részére került megállapításra ilyen típusú támogatás, összesen 39.000,-Ft összeg erejéig.

Gyermek/fiatal felnőtt rászorultságára tekintettel nyújtott települési támogatás:

Harkány Város Önkormányzata gyermek és fiatal felnőtt rászorultságára tekintettel eseti és rendszeres települési támogatást nyújthat. A gyermek és fiatal felnőtt rászorultságára tekintettel nyújtott eseti települési támogatás adható annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek,

- a) akinek családjában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150 %-át és a család időszakosan létfenntartási gondokkal

küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli helyzetbe került (pl.: gyermek tartósan beteg, elemi kár, beiskolázás, szülők munkanélkülivé válása), illetve

b) egyedülálló szülő gyermeke vagy fiatal felnőtt esetén az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 200 %-át és a család (fiatal felnőtt) időszakosan létfenntartási gondokkal küzd, vagy létfenntartást veszélyeztető rendkívüli helyzetbe került (pl.: gyermek tartósan beteg, elemi kár, beiskolázás, szülő munkanélkülivé válása).

Fiatal felnőtt részére a fent foglaltakon túlmenően csak abban az esetben állapítható meg a támogatás, ha közép-vagy felsőfokú oktatási intézmény tagozatán tanul.

Egy naptári éven belül az egy gyermeket nevelő család legfeljebb 20.000-Ft erejéig, a kettő vagy több gyermeket nevelő család legfeljebb 40.000-Ft erejéig részesíthető gyermek és fiatal felnőtt rászorultságára tekintettel nyújtott eseti települési támogatásban.

Azon gyermek, akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt állapítottak meg, egy naptári éven belül csak legfeljebb 10.000-Ft erejéig részesíthető gyermek és fiatal felnőtt rászorultságára tekintettel nyújtott eseti települési támogatásban.

Azon gyermek/fiatal felnőtt, aki a jogosultsági feltételeknek megfelel rászorultságára tekintettel rendszeres települési támogatásban részesíthető különösen étkezési térítési díjhoz, kollégiumi díjhoz, vagy autóbusz bérlet díjához történő hozzájárulásként, havonta 1000-3000 Ft közötti összegben.

A támogatás pénzbeli és természetbeni ellátás formájában is nyújtható, melyről az összes körülményt mérlegelve kell dönten.

A 2015-ös évben összesen 35 fő részére került megállapításra a támogatás, ebből 28 férfi és 7 nő volt. A támogatás összege éves szinten 425.000,-Ft volt, tehát átlánosságban támogatottanként 10.000,-Ft.

A 2016-os évre vonatkozóan 2016. július 31. napjáig bezáróan összesen 18 fő részére került megállapításra a támogatás, ebből 16 férfi és 2 nő volt. A támogatás összege összesen 185.000,-Ft volt, tehát átlánosságban támogatottanként 10.000,-Ft.

Növényápolási feladatok elvégzéséhez nyújtott települési támogatás:

A növényápolási feladatok elvégzéséhez nyújtott segítség keretében az önkormányzat gondoskodik Harkány Város Önkormányzat Képviselő-testületének a környezet védelméről szóló 2/2004. (II.09.) számú rendelete 2.§ (1) b) pontjában meghatározott feladatok elvégzéséről -különösen az ingatlan előtti közterületen a fű folyamatos lenyírásáról azon szociálisan rászorultak számára, akik azt önmaguk, illetve közeli hozzátartozójuk által tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek elvégezni koruk vagy egészségi állapotuk miatt.

Nem jogosult a meghatározott növényápolási feladatok elvégzéséhez nyújtott segítség igénybevételére az, akinek a családjában az egy főre jutó jövedelem meghaladja az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 300 %-át.

Ez a típusú települési támogatás a Városgazdálkodás felé érkező megkeresések eredményeképp 2016-os évre vonatkozóan lett bevezetve. A 2016-os évben 2 fő, 60 év feletti, egyedülálló női támogatásban részesített ügyfél volt. Összesen 4 kérelem érkezett, ebből az előzőekben taglalt 2 db megállapító volt, 2 db jövedelemhatár túllépés miatt elutasításra került.

Köztemetés (természetbeni ellátás)

Harkány Város Önkormányzata a Sztv. 48.§-ban meghatározott feltételek teljesülése esetén gondoskodik az elhunyt személy közkölségen történő eltemettetéséről.

A köztemetést a polgármester rendeli el a halálesetről való tudomásszerzést követő 30 napon belül.

Az elhunyt személy utolsó lakóhelye szerinti települési önkormányzat a költségeket hagyatéki teherként a területileg illetékes közjegyzőnél bejelenti, vagy az eltemettetésre köteles személyt a köztemetés költségeinek megtérítésére kötelezi.

Különös méltánylást érdemlő körülmények fennállása esetén az eltemettetésre köteles személy a köztemetés költségeinek megtérítési kötelezettsége alól részben vagy egészben mentesülhet, ha a családjában az egy főre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét, egyedül élő vagy gyermekét egyedül nevelő esetén az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150 %-át.

A 2015-ös évben 1 köztemetés iránti kérelem érkezett egy 60 év feletti nőtől. A temetés költsége 130.000,-Ft volt.

A 2016-os évben 2 köztemetés iránti kérelem érkezett 1 50 és 60 év közötti, valamint 1 60 év feletti nőtől. A temetés költsége 130.000-130.000,- Ft volt.

A Harkány Város Önkormányzat által 2015. és 2016 . években szociális ellátásokra fordított finanszírozás összegét jelen koncepció 2. számú melléklete tartalmazza.

IV.2.2. Helyi rendeletben biztosított egyéb szociális szolgáltatás: Önkormányzati szociális bérlakások:

Az önkormányzat által helyi rendeletben szabályozott szociális szolgáltatások fontos részét képezik az egyes rászoruló személyeknek a lakhatási problémáik megoldásához segítséget nyújtó szociális bérlakások.

Harkány Város Önkormányzata Képviselő-testületének az önkormányzat tulajdonában levő lakások és nem lakáscélú helyiségek bérletéről szóló 32/2015. (XII. 07.) számú rendelete (a továbbiakban: rendelet) szabályozza az önkormányzat tulajdonát képező lakásoknak a szociális alapon történő bérbeadását és annak feltételeit. A rendelet 1. sz. Függelékében felsorolásra kerül az önkormányzat tulajdonát képező ingatlanok hasznosítási jelleg szerinti besorolása.

Önkormányzati lakás bérbe adható szolgálati lakásként költségelven, szociális bérlakásként szociális helyzet alapján, és egyéb esetben piaci alapon.

Önkormányzati szociális bérlakás legfeljebb 5 éves határozott időtartamra adható bérbe annak a kérelmezőnek, akinek a családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 150 százalékát, egyedülélő esetében 200 százalékát és vagyonnal nem rendelkezik. A rendelet rendelkezik az ún. vis maior élethelyzetről, amikor pl.: tüzeset, nagyobb fokú csőtörés, árvíz stb. következtében válik lakhatatlanná kérelmező ingatlana. Ebben az esetben a fent írt jövedelmi feltételektől el lehet tekinteni és a szerződés legfeljebb 1 éves határozott időtartamra köthető.

A lakbér mértékét a lakások komfort fokozata, alapterülete, és a lakás jellege (szociális bérlakás vagy szolgálati lakás), illetve a bérbeadás jellege (szociális alapú, költségelvű, piaci alapú) határozza meg. Az egyes kategóriák szerinti négyzetméter árat a rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza.

A rendelkezésre álló, lakott önkormányzati bérlakások száma: 7 db.

Jelenleg folyamatban van az önkormányzati tulajdonban lévő Harkány, Táncsics M. u. 69. szám alatti ingatlan lakható állapotra történő felújítása, abból a célból, hogy egy szociális és egy szolgálati lakás céljára szolgáló lakrésszel bővítésre kerüljön a rendelkezésre álló és bérbe adható ingatlanállomány. A szociális igények kiszolgálásán felül azért is fontos, hogy rendelkezzen az Önkormányzat üresen álló, beköltözhető állapotban lévő ingatlannal, mert a jelenlegi bérleti szerződések közül a legtöbb még a jelenleg hatályos rendelet megalkotását megelőzően, határozatlan időre lett megkötve. Ha a bérleti szerződések tárgyát képező, évek óta csak amortizációs folyamatoknak kitett ingatlanokban olyan jellegű károsodás következik be, melynek eredményeképpen az adott bérlő kiköltöztetése szükséges, akkor a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. tv. szerint az Önkormányzatnak elhelyezési kötelezettsége van. Jelenleg a lakott ingatlanokon kívül nincs az Önkormányzatnak ilyen vészhelyzet esetén bérbe adható szociális jellegű, üres bérlakása. Általánosságban elmondható, hogy a szociális bérlakásokra hosszú évek óta nem fordított kellő figyelmet az Önkormányzat, azok leamortizálódtak, a vezetékek, a tetőszerkezet, a nyílászárók mind felújítást igényelnek.

Az önkormányzati szociális bérlakásra várók névjegyzékre felvett személyek száma folyamatosan nő, egyre többen nyújtják be kérelmüket szociális lakás iránt. Jelenleg 3 fő szerepel a várólistán. Leggyakrabban többgyermekes családok nyújtják be kérelmüket. Általánosan elmondható, hogy a szülők közül csak az egyik, vagy egyik sem dolgozik, családi pótlékban és a gyermekek után járó támogatásokból, alkalmi munkából tartják fenn magukat és családjukat. Az utóbbi években megnőtt az egyedül élő kérelmezők száma is, ahol általában a rendeletben megengedett jövedelemhatár (az öregségi nyugdíjminimum 200 %-a) felett van a kérelmező jövedelme. Gyakran olvasható egy-egy kérelemben, hogy Harkányban 30-40.000,- Ft a rossz állapotban levő garzon lakások bérleti díja. Ezt az összeget akár egy egyedül élő nyugdíjas, akár egy többgyermekes, de munkanélküli család nem tudja havi szinten kigazdálkodni.

Az igények magas száma miatt mindenképpen indokolt egy „forgórendszer” szerű szociális bérlakáshoz jutási rendszer kialakítása a rendeletben, elősegítve így azt, hogy minél több szociális helyzete szerint rászoruló kérelmezőnek tudjon az Önkormányzat ideiglenesen, átmeneti jelleggel segítséget nyújtani. Célunk, hogy az átmeneti segítségnyújtást követően, ösztönözzük azt, hogy a családok a saját lábukon állva, önállóan próbálják megoldani lakásproblémájukat. Meggondolandó lehet e tekintetben egy lakbértámogatási rendszer kialakítása.

IV.3. Az önkormányzat által önként vállalt, a helyi szociális rendeletben nem szabályozott szolgáltatás: Egyéb Közösségi Célú Közlekedési Szolgáltatás

Az Önkormányzat a települési közlekedési szolgáltatását évek óta végzi a településen. Az ellátottak köre: a szociálisan rászorultak, hátrányos helyzetűek és a fogyatékkal élők valamint a 65 év feletti korosztály. Az utaztatást igényelhetik továbbá a településen működő nemzetiségi önkormányzatok, a Harkányi Óvoda, a Harkányi Sportegyesület, a Harka Művészeti Alkotói Kör, valamint a Harkányban működő civil szervezetek.

A közlekedés szolgáltatás célja a közlekedés lehetőségeinek javítása, a külterületen élő lakosság elszigeteltségének mérséklése, a közszolgáltatásokhoz való hozzájutás elősegítése a külterületen lakók számára, az önkormányzat által nyújtandó szociális alapellátások működtetésének segítése, a helyi Önkormányzat szolgáltatási funkcióinak bővítése, az esélyegyenlőség feltételének megteremtése, javítása.

A város lakossága a helyben szokásos módon, hirdetés útján értesül a lehetőségekről. Az igényeket a Harkányi Közös Önkormányzati Hivatalban lehet leadni.

A szolgáltatás alapfeladata a hátrányos helyzetű, Harkány településen élő csoportok társadalmi egyenlőségének elősegítése az utaztatás biztosításával, kiegészítő feladatok a közösségi, művelődési, sport és szabadidős tevékenységekre való utazás elősegítése, az egyéni hivatalos ügyek intézésének segítése, háziorvosi rendelésre szállítás.

A feladatellátás rendszeressége: minden szerdán és pénteken 9.00 és 11.00 órákor.

IV.4. Szociális szolgáltatások

A Szt.-ben szabályozott szociális szolgáltatásokat két nagy csoportra oszthatjuk: az alapszolgáltatásokra és a szakosított ellátásokra.

Alapszolgáltatások:

1.a falu- és tanyagondnoki szolgáltatás,

2.az étkeztetés,

3.a házi segítségnyújtás,

4.a családsegítés,

5.a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás,

6.a közösségi ellátások,

7.a támogató szolgáltatás,

8.az utcai szociális munka és

9.a nappali ellátás.

Az Szt. 86.§-sa alapján az alapszolgáltatások közül Harkány Város Önkormányzata köteles biztosítani a családsegítést, továbbá mivel a közös önkormányzati hivatal a székhelyén van az étkeztetést, a házi segítségnyújtást, a lakosság száma alapján pedig a nappali ellátások közül az idősek nappali ellátását. Köteles továbbá biztosítani a közvetlenül nem általa nyújtott ellátásokhoz való hozzáférést.

IV.4.1. Harkány Város Önkormányzata által biztosított szociális alapszolgáltatások:

Szociális étkeztetés:

Az Szt. 62. §-sa alapján Harkány Város Önkormányzata azoknak, akik koruk, egészségi állapotuk, fogyatékoságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük vagy hajléktalanságuk miatt rászorúlnak, alapellátást nyújtó szociális szolgáltatóként főétkezőként napi egyszeri meleg ételt biztosít.

Az ételt az önkormányzat fenntartásában működő iskola konyháján állítják elő. Az étkeztetés a lakosság igényének megfelelően az étel elvitelével vagy az étel lakásra szállításával történik. A kiszállítást az Önkormányzat alkalmazásában lévő 1 fő szociális étkeztető végzi.

Az Szt. alapján az Önkormányzat külön eljárás nélkül köteles az étkezés azonnali lehetőségét felkínálni, annak elfogadása esetén az étkeztetést biztosítani azoknak, akik a fent írtaknak megfelelő helyzetben vannak és rászorultságukról a háziorvos, ápolónő, védőnő, nevelési-oktatási intézmény vagy a családsegítő szolgálat vezetője tesz bejelentést.

Az étkeztetésért fizetendő térítési díjakat Harkány Város Önkormányzat Képviselő-testületének mindenkor hatályos költségvetési rendelete és a szociális rendelet tartalmazza

Az Önkormányzat ingyenes ellátásban részesíti azt az ellátottat, akinek családjában az egy főre eső jövedelem az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét nem éri el, illetve azt az ellátottat, akinek családja jövedelemmel nem rendelkezik.

A 2015-ös évben 45 fő részesült szociális étkeztetésben, amelyből 35 nő és 10 fő férfi volt. Minden igénybevevő 70 év feletti volt és egységesen 370,-Ft/adag összegű díjat fizettek az ételért. Az ellátást térítésmentesen igénybevevő nem volt.

A 2016-os évben szintén 45 fő részesült szociális étkeztetésben, amelyből 34 nő és 11 fő férfi volt. Minden igénybevevő 70 év feletti volt és 1 fő volt, aki térítésmentesen vehette igénybe közülük az étkezést. A többi 44 fő 370,-Ft/adag összegű díjat fizetett és fizet a szolgáltatásért.

Házi segítségnyújtás

A házi segítségnyújtást az Szt.63.§-sa szabályozza.

Házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást, ennek során szociális segítséget vagy személyi gondozást kell nyújtani.

A szociális segítség keretében biztosítani kell a lakókörnyezeti higiénia megtartásában való közreműködést, a háztartási tevékenységben való közreműködést, a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében és a kialakult veszélyhelyzet elhárításában történő segítségnyújtást, szükség esetén a bentlakásos szociális intézménybe történő beköltözés segítségét.

A személyi gondozás keretében biztosítani kell az ellátást igénybe vevővel a segítő kapcsolat kialakítását és fenntartását és a gondozási és ápolási feladatok elvégzését.

Az ellátás igénybevétele megelőzően vizsgálni kell a gondozási szükségletet.

A házi segítségnyújtás a Villányi Mikrotérési Szociális és Gyermekjóléti Társulás keretein belül 2014. 06. 01. napjától működik. Feladatát a gondozási szükséglet, valamint az egészségi állapoton alapuló szociális rászorultság vizsgálatának és igazolásának részletes szabályairól szóló 36/2007. (XII. 22.) SZMM rendelet (a továbbiakban: SZMM rendelet) alapján végzi. A házi segítségnyújtás kapcsán készítettünk egy interjút Szokolovics Ivánnéval a Villányi Családsegítő, Gyermekjóléti és Szociális Központ vezetőjével, aki már tizenhárom éve dolgozik Villányban és két éve vezeti a Központot. Jelenleg még 27 taggal, valamint a tagokon felül feladatellátás keretében Alsószentmárton településsel működik a házi segítségnyújtás, azonban 2016. június 31. napjáig 18 a fenntartó társulásban tagsági joggal rendelkező település jelezte kiválási szándékát, végül ebből 5 tagtelepülés és Alsószentmárton település döntött úgy, hogy ténylegesen kilép a házigondozásból. Elmondta, hogy a házi segítségnyújtás olyan gondozási forma, amely az igénybe vevő önálló életvitelének fenntartását- szükségleteinek megfelelően – lakásán, lakókörnyezetében biztosítja.

A házigondozás keretében történik az orvos előírása szerinti alapvető gondozási, ápolási feladatok ellátása, közreműködés a személyi és lakókörnyezeti higiéné fenntartásában, közreműködés az ellátást igénybe vevő háztartásának vitelében, az ellátást igénybe vevő segítése a számukra szükséges szociális ellátásokhoz való hozzájutásban, segítségnyújtás a környezettel való kapcsolattartásban.

Jelenleg 6 fő házigondozó dolgozik Harkányban, akik mindannyian egy vezető házigondozó alá tartoznak. A gondozottakat heti 5 napban látják el.

A 2015-ös évben összesen 53 fő harkányi ellátott volt. Egy fő házigondozóra napi 8 órás munkaidőben 8-9 fő gondozott jutott. Általában napi 1 órát foglalkoztak egy ellátottal.

A 2016-os évben összesen 47 fő harkányi ellátott van. Az SZMM rendelet 3. §-át az 55/2015. (XI. 30.) számú EMMI rendelet 31. §-a módosította, amely alapjaiban átalakította a házigondozói rendszert. Megosztásra került a segítői és a gondozási tevékenység. Segítésben azok az ellátottak részesülhetnek, akik napi 1 óra időtartamnál nem igényelnek hosszabb foglalkozást és a tevékenység nem magához a személyhez kötött. Gondozási tevékenységben azok az ellátottak részesülhetnek, akik személyhez kötött 1 órányi vagy annál több napi szintű foglalkozást igényelnek. A gondozási szükséglet vizsgálata és a vizsgálat eredményének igazolása az SZMM rendelet 3. számú melléklet szerinti értékelő adatlapon történik. A gondozási tevékenységet szakképzettséggel bírók, míg a segítő tevékenységet szakképesítéssel nem rendelkezők is végezhetik. Fenti megosztásból következik, hogy 2016-ban már alacsonyabb a gondozási tevékenységben részesítettek létszáma, viszont a gondozó órászáma nő. Ez több szempontból sem szerencsés, egyrészt a helyettesítés nem megoldott, másrészt azoknál az ellátottaknál, akik napi 3-4 órás ellátásra jogosultak egy idő után rutinszerűvé válik a gondozói munka, tartalmában nem tölti ki a gondozó az előírt időt, hiszen nem mindennap adódik ilyen hosszú időtartamban munkája az adott ellátottnál. Probléma továbbá, hogy ha egy négy órás gondozást igénylő kiesik a rendszerből, akkor az adott házigondozót, kivéve, ha nem kerül be az ellátási körzetébe új gondozott, hat, esetleg négy órás munkaviszonyban tudja csak foglalkoztatni a Szolgálat. Az ellátotti körbe történő bekerülés menete nem túl hosszadalmas, várólista nincs, aki igényli, arról igyekeznek gondoskodni a Szolgálat munkatársai. A segítés

vagy gondozási igény iránti jelzések általában személyesen az adott településen vagy városrészen dolgozó gondozóhoz vagy telefonon futnak be a Szolgálatához. Folyamatosan igyekeznek az időseket rábírni arra, hogy papír alapon is kérelmezzék az ellátásba történő felvételüket. Az igény beérkezését követően a vezető házigondozó személyesen látogatja meg az igénylőt, ahol kitölt egy ún. mérőtábla szerinti pontozólapot az egyes készségek vonatkozásában, a fennmaradó 4 kategóriát a házi orvosnak kell kitölteni. A két oldalról elvégzett pontozást követően a pontszámok együttes összege alapján sorolják be a kérelmezőt az adott kategóriába, miszerint 1 óránál kevesebb idejű segítséget, vagy 1 órá, 2 órá, 3 órá, esetleg napi 4 órá napi gondozást igényel. Általánosságban elmondható, hogy az idősek meg vannak elégedve a szolgáltatással. Amennyiben probléma adódik, akkor elvárás az adott gondozótól, hogy azonnal jelezze a vezető házigondozó felé, aki személyesen próbál intézkedni a konfliktus megelőzéséről, elkerüléséről, esetleges feloldásáról. Az idősek nehezen viselik a személyzeti cserélődést, valószínű azért, mert a gondozási tevékenység bizalomra, lelki kapcsolatra is épül. Ez sajnos a jövőben problémát fog okozni, tekintve, hogy a központi jogszabályváltozás szerint 2017. január 01. napjától kizárólag megfelelő végzettséggel rendelkező szakápolók láthatnak majd el gondozási tevékenységet. Előreláthatólag ez fennakadásokat fog okozni a rendszer működésében, hiszen Baranya megyében nincs vagy kevés az elvárt szakképzettséggel bíró személy. Szintén probléma, hogy a gondozók munkabére rendkívül alacsony, a fenntartó nem járul hozzá bérkiegészítéssel, így aki szakképzettséggel bír, az általában külföldön keres magának ápolói munkát. Az említett alapvető problémák miatt a fejlesztés sajnos egyelőre szóba sem jöhet. Bár a rendszer több helyen nem a jogszabályban rögzítettek szerinti elvárásoknak megfelelően működik, mégis hatalmas segítség a környéken élő, idős, sok esetben egyedülálló és támasz nélkül maradt emberek számára.

Harkány Város Önkormányzatának a házi segítségnyújtásra a Villányi Mikrotérsvégi Szociális és Gyermekjóléti Társulásnak átadott finanszírozás összegét jelen koncepció 2. számú melléklete tartalmazza.

Családsegítés

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.) és a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. XXXI. törvény (továbbiakban: Gytv.) rendelkezik a szociális, családsegítő- és gyermekjóléti szolgáltatásokról. A feladatellátást Harkány vonatkozásában a Villányi Mikrotérsvégi Szociális és Gyermekjóléti Társulás látja el. A szolgálat 2014. 06. 01-én kezdte meg működését. Az intézmény társulási formában működik, a gesztortelepülés Villány.

Az Szt. 86. § (1) bekezdése kimondja, hogy a települési önkormányzat köteles biztosítani a családsegítést, ha polgármesteri hivatal működik vagy a közös önkormányzati hivatal székhelye az adott településen van. Az integráltan létrejövő szolgáltatás települési szinten kötelező, attól függően, hogy járási/települési szinten valósul meg. A szolgáltatás nyújtása differenciáltan működik az alábbiak szerint:

- a települési önkormányzatok feladatkörében van a lakóhely szintű minimumszolgáltatások, általános segítő feladatok biztosítása. Közös önkormányzati hivatal esetében a hivatal székhelye szerinti település biztosítja a szolgáltatást a közös hivatalhoz tartozó valamennyi településen;

- a hatósági feladatokhoz kapcsolódó, gyermekek védelmére irányuló tevékenységek, valamint a speciális szolgáltatások biztosítása a járásszékhelyek települési önkormányzataihoz kerül. A járásszékhely településen működő szolgáltató illetékességi területe a hatósági feladatokhoz kapcsolódó szolgáltatások, valamint a speciális szolgáltatások vonatkozásában kiterjed a járást alkotó települések lakosságára.

A közös önkormányzati hivatalt működtető önkormányzatok esetében a hivatal székhelye szerinti település, így esetünkben Harkány Város Önkormányzata biztosítja a szolgáltatás nyújtását a közös hivatalhoz tartozó további három önkormányzat közigazgatási területén. A járási székhely települési önkormányzatnak, azaz Siklós Város Önkormányzatának feladat ellátási kötelezettsége a közigazgatási területén túl kiterjed a járást alkotó települések lakosságára is, melynek során a gyermekek védelmére irányuló tevékenysége végzéséhez a Gyvt. 94. § (4) bekezdése szerinti kötelező hatósági feladatok kapcsolódnak, melyeket a gyermekjóléti központ által biztosít, pl. az alábbiakban felsorolt speciális szolgáltatások biztosítása.

A Családsegítés célja a szociális és mentálhigiénés problémák miatt veszélyeztetett, illetve krízishelyzetbe került személyek és családok életvezetési képességének megőrzése, az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, valamint a krízishelyzet megszüntetésének elősegítése. Ennek keretében: szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást nyújt, tájékoztatást nyújt a szociális, a családtámogatási és a társadalombiztosítási ellátások formáiról, az ellátáshoz való hozzájutás módjáról, a családgondozással elősegíti a családban jelentkező krízis, működési zavarok, illetve konfliktusok megoldását, szolgáltatásokat szervez és közvetít az egyén és család számára, a családon belüli kapcsolaterősítést segítő programokat, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat szervez. (konfliktuskezelés, közvetítés), szükség esetén ingyenes jogi tanácsadást biztosít, szociális információs szolgáltatást működtet, adományozási tevékenységet folytat. A szolgáltatások igénybevétele önkéntes és térítésmentes.

8.táblázat:A felnőtt családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma a 2015-ös évben Harkány vonatkozásában.

Nem	Életkor				Összesen
	18-34	35-49	50-61	62 éves és idősebb	
Férfi		5	5	2	12
Nő	2	2	4	2	10
Összesen	2	7	9	4	22

Forrás: Villányi Családsegítő Gyermekvédelmi és Szociális Központ

Idősek nappali ellátása

A nappali ellátásokra vonatkozó keretszabályokat az Szt. 65/F.§-sa tartalmazza, mely szerint a nappali ellátás hajléktalan személyek és elsősorban a saját otthonukban élő, tizennyolcadik életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek, másrészt a tizennyolcadik életévüket betöltött, fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek, illetve harmadik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes vagy önellátásra nem képes, de felügyeletre szoruló fogyatékos, illetve autista személyek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá igény szerint megszervezi az ellátottak - ide nem értve az idős személyeket - napközbeni étkeztetését.

Az idősök nappali ellátása kivételével az egyéb nappali ellátásokat a tízezer főnél több állandó lakossal rendelkező önkormányzatok kötelesek megszervezni.

Harkány Város Önkormányzata az Szt. 86.§.(2) bekezdés b) pontja alapján köteles a személyes gondoskodást nyújtó ellátások közül az idősök nappali ellátásának megszervezésére, tekintettel arra, hogy a település területén háromezer főnél több állandó lakos él.

Az idősök nappali ellátása a saját otthonukban élő, szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes időskorúak számára biztosít lehetőséget napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, étkezésre, valamint az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére.

A településen az ellátás hivatalos formában történő biztosítása évek óta nem megoldott. Ezen hiányosság megoldása érdekében az önkormányzat tárgyalásokat kezdeményezett Siklós Város Önkormányzatával, melyek azonban a koncepció készítésének lezárásáig nem jártak sikerrel.

A csatlakozási igény teljesítésének akadályát jelenti az, hogy a férőhely bővítésre az annak otthont adó épület kialakítása miatt nincs lehetőség, illetve a kapacitásbővítés befogadása az állami költségvetésbe a pályázati úton történő fejlesztések kivételével általában nem nyer támogatást.

Siklós Város Önkormányzata az idősök nappali ellátását a Siklósi Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ szervezeti egységeként működő idősök klubja keretein belül biztosítja.

Az ellátás fizikai ellátást és pszichés gondozást foglal magába.

A fizikai ellátás során az étkezésen kívül lehetőség van a saját ruhanemű mosására, illetve a személyi tisztálkodás keretében, fürdési lehetőségre is. A napi egyszeri meleg étkezés biztosítása a demens ellátottak esetében kötelező, a többi ellátott tekintetében igény szerint történik az étkezés szociális étkeztetés keretében.

A pszichés gondozás fő feladata az ellátást igénybevevőknek a kiegyensúlyozott, nyugodt, nyílt családi légkör biztosítása, a szolgáltatáson belüli és azon kívüli életvezetési segítségnyújtás. A szabadidő hasznos eltöltését szolgálják a szervezett foglalkoztatási és kulturális programok. A programok sokszínűsége biztosítja a szolgáltatást igénybevevők minél szélesebb körének aktivitását.(videó-vetítések, tudományos- ismeretterjesztő-egészségügyi előadások, egyházi jellegű rendezvények, kirándulások, kulturális rendezvények, felolvasás, eszmegbeszélések, ünnepi megemlékezések, közös névnapok, bálók, kártya, társasjátékok, kézimunka, közös főzés stb.)

Az ellátás ingyenes, térítési díjat csak étkezés esetén kell fizetni.

Az ellátási férőhely 45 fő, mely általában 100 %-os telítettséget mutat, várólista nincsen, minden igénylő ellátásra kerül. Az ellátási terület Siklós várost és Matty községet foglalja magába. A személyzet egy fő klubvezetőből, 3 gondozónőből és egy mentálhigiénés szakemberből áll.

IV.4.2. Egyéb, az Szt.-ben szabályozott szociális alapszolgáltatások:

Falugondnoki és tanyagondnoki szolgáltatás:

A falugondnoki, illetve tanyagondnoki szolgáltatást az Szt. 60.§-sa szabályozza, célja az aprófalvak és a külterületi vagy egyéb belterületi, valamint a tanyasi lakott helyek intézményhiányából eredő hátrányainak enyhítése, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatáshoz, valamint egyes alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása, továbbá az egyéni, közösségi szintű szükségletek teljesítésének segítése. A falugondnoki szolgáltatás hatszáz lakosnál kisebb településen működtethető, a tanyagondnoki szolgáltatás legalább hetven és legfeljebb négyszáz lakosságszámú - külön jogszabályban meghatározott - külterületi vagy egyéb belterületi lakott helyen működtethető.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtást az Szt. 65.§-sa szabályozza, melynek keretében a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló, a segélyhívó készülék megfelelő használatára képes időszerű vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek részére az önálló életvitel fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása céljából nyújtanak ellátást.

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás keretében biztosítani kell

1. az ellátott személy segélyhívása esetén az ügyeletes gondozónak a helyszínen történő haladéktalan megjelenését,
2. a segélyhívás okául szolgáló probléma megoldása érdekében szükséges azonnali intézkedések megtételét és
3. szükség esetén további egészségügyi vagy szociális ellátás kezdeményezését.

Közösségi ellátások

A közösségi ellátások jogszabályi kereteit az Szt. 65/A. §-sa tartalmazza, mely szerint a közösségi ellátások a pszichiátriai, illetve a szenvedélybetegek részére nyújtott közösségi alapellátásból, valamint a szenvedélybetegek részére nyújtott alacsonyküszöbű ellátás állnak.

A pszichiátriai, illetve a szenvedélybetegek részére a közösségi alapellátás keretében biztosítani kell

1. a lakókörnyezetben történő segítségnyújtást az önálló életvitel fenntartásában,
2. a meglevő képességek megtartását, illetve fejlesztését,

3. a háziorvossal és a kezelőorvossal való kapcsolattartás révén a szolgáltatást igénybe vevő állapotának folyamatos figyelemmel kísérését,
4. a pszichoszociális rehabilitációt, a szociális és mentális gondozást,
5. az orvosi vagy egyéb terápiás kezelésen, szolgáltatásban, szűrővizsgálaton való részvétel ösztönzését és figyelemmel kísérését,
6. megkereső programok szervezését az ellátásra szoruló személyek elérése érdekében.

A szenvedélybetegek részére nyújtott alacsonyküszöbű ellátás keretében fent felsoroltakon túl túl biztosítani kell

1.a szenvedélybetegség okozta egészségügyi és szociális károk mérsékléséhez szükséges egyes ártalomcsökkentő szolgáltatásokat és

2.a kríziskezelést az életet veszélyeztető, a testi, szociális, kapcsolati és életvezetési rendszerben kialakult kezelhetetlen helyzetek esetére.

Támogató szolgáltatás

A támogató szolgáltatásra vonatkozó szabályokat az Szt. 65/C.§-sa tartalmazza, mely szerint az ellátás célja a fogyatékos személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása révén.

A támogató szolgáltatás feladata a fogyatékoság jellegének megfelelően különösen

1. az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása (speciális személyi szállítás, szállító szolgálat működtetése),
2. az általános egészségi állapotnak és a fogyatékoság jellegének megfelelő egészségügyi-szociális ellátásokhoz, valamint a fejlesztő tevékenységhez való hozzájutás személyi és eszközfeltételeinek biztosítása,
3. információnyújtás, ügyintézés, tanácsadás, a tanácsadást követően a társadalmi beilleszkedést segítő szolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása,
4. a jelnyelvi tolmácsszolgálat elérhetőségének biztosítása,
5. segítségnyújtás a fogyatékos személyek kapcsolatkézségének javításához, családi kapcsolatainak erősítéséhez speciális, önsegítő csoportokban való részvételükhöz,
6. egyes szociális alapszolgáltatási részfeladatok biztosítása a fogyatékos személyek speciális szükségleteihez igazodóan,
7. segítségnyújtás a fogyatékos emberek társadalmi integrációjának megvalósulásához, valamint a családi, a közösségi, a kulturális, a szabadidős kapcsolatokban való egyenrangú részvételhez szükséges feltételek biztosítása,
8. a fogyatékos személy munkavégzését, munkavállalását segítő szolgáltatások elérhetőségének, igénybevételének elősegítése.

Utcai szociális munka

Az Szt. 65/E.§-sa szabályozza a az utcai szociális munkát, mely szerint annak keretében biztosítani kell az utcán tartózkodó hajléktalan személy helyzetének, életkörülményeinek figyelemmel kísérését, szükség esetén ellátásának kezdeményezését, illetve az ellátás biztosításához kapcsolódó intézkedés megtételét.

IV.4.3. Szakosított ellátások:

1. az ápolást, gondozást nyújtó intézmények,
2. a rehabilitációs intézmény,
3. a lakóotthon,
4. az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény (ezek bentlakásos intézmények),
5. a támogatott lakhatás és
6. az egyéb speciális szociális intézmény.

Ápolást, gondozást nyújtó intézmények

Az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek napi legalább háromszori étkeztetéséről, szükség szerint ruházattal, illetve textíliával való ellátásáról, mentális gondozásáról, a külön jogszabályban meghatározott egészségügyi ellátásáról, valamint lakhatásáról (a továbbiakban: teljes körű ellátás) az ápolást, gondozást nyújtó intézményben kell gondoskodni, feltéve, hogy ellátásuk más módon nem oldható meg.

Ápolást, gondozást nyújtó intézmény

1. az idősök otthona,
2. a pszichiátriai betegek otthona,
3. a szenvedélybetegek otthona,
4. a fogyatékos személyek otthona, valamint
5. a hajléktalanok otthona.

Az ápolást, gondozást nyújtó intézményekre vonatkozó keretszabályokat a szakosított ellátási formákkal kapcsolatos rendelkezései között az Szt. 67.§.-71/B §.-sai tartalmazzák.

Idősök Otthona

Az idősök otthonában egyrészt a rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltött, meghatározott gondozási szükséglettel rendelkező, de rendszeres fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő személy, valamint - ha ellátása más típusú, ápolást-gondozást nyújtó intézményben nem biztosítható - a 18. életévét betöltött, betegsége vagy fogyatékosága miatt önmagáról gondoskodni nem képes meghatározott gondozási szükséglettel rendelkező személy látható el.

Idősök otthonában a jogszabály szerint - a férőhelyszám legfeljebb 15%-áig - a jogszabályban meghatározott gondozási szükséglettel nem rendelkező személy is ellátható, ha az ellátást igénylő vagy a térítési díjat megfizető más személy írásban vállalja a szolgáltatási önköltséggel azonos mértékű személyi térítési díj megfizetését.

Harkányban és közvetlen szomszédságában két idősek otthona is működik, az egyik önkormányzati a másik egyéb nem állami fenntartó által üzemeltetve.

Harkányi Szociális Gyógyotthon:

Harkány Városában az ápolást, gondozást nyújtó bentlakásos intézményi személyes gondoskodás keretébe tartozó szakosított ellátást 2012. január 01. napjától a Centomilla Nonprofit Kft. vette át Harkány Város Önkormányzatától. A fenntartóval, Varga Leticiával készített interjúbeszélgetés alapján tudomásunkra jutott, hogy az otthonnak 34 főre van működési engedélye, amely létszámkeret jelenleg 100 %-osan fel van töltve. 22 fő van a várólistán. Az intézményi elhelyezés iránti eljárás kérelem alapján indul meg, amelyhez minden esetben csatolni szükséges a háziorvosi igazolás és pontszámok szerinti úgyn.: értékelő lapot. Jelenleg Baranya-megye egész területéről tartózkodnak ellátottak az intézményben. Az otthonban lévők nagy százaléka időskori demenciában, cukorbetegségben, keringési betegségekben szenved, sokan magas vérnyomással járó problémákkal, és mozgáskorlátozottsággal küzdenek. Az ellátottak az otthonban szakképzett ápolókra vannak bízva 0-24 órában, valamint délelőttönként 1 fő mentálhigiéniai asszisztens és heti 4 órában 1 fő intézményi orvos is a rendelkezésükre áll. A mentálhigiéniai asszisztens minden délelőtti gyógytorna, valamint különbözős demenciát szinten tartó-és gátló logikai feladatok útján gondoskodik az idősek napközben időtöltéséről. Az intézményben főként kétágyas szobákban vannak elhelyezve az ellátottak, de az otthon rendelkezik 3 db egyágyas, 1 db háromágyas és 2 db négyágyas szobával is. Az ellátottak részéről fizetett térítési díj összege 85.500,-Ft/hó, amely összeget maga az ellátott, valamint annak családtagjai finanszíroznak minden hónapban. Az ellátási díj a bentlakás és a 0-24 órás ápolási tevékenység, valamint a fent említett foglalkozások mellett tartalmazza a napi háromszori, különleges étrendet igénylő ellátott esetén a napi ötszöri étkezést, az orvosi szolgáltatást és az ápolói felügyeletet. A meleg étel előállítását nem helyben történik, azt a szintén a Centomilla Nonprofit Kft. által Magyarbólyban üzemeltetett Centomilla Idősek Otthonából szállítják a Harkányi Szociális Gyógyotthon épületébe. Varga Letícia fenntartó véleménye szerint szükség lenne férőhelybővítésre, ezt a várólistán sorakozó igénylők magas létszáma is alátámasztja, valamint szükség lenne az intézmény és az intézményi felszerelés fejlesztésére (pl.: ellátási színvonal növelés, tárgyi eszközök vásárlása). Plusz szolgáltatás lehetne, ha a Harkányi Gyógyfürdő Zrt. az otthonban tartózkodó idős, de mozgásképes ellátottakat kedvezményes fürdőbelépőjegyek személyre történő kiutalásával támogatná, hozzájárulva így a harkányi gyógyvíz biztosításának lehetőségével az ellátottaknak az öregkori mozgásszervi betegségeik szinten tartásához, valamint tünetmentesítéséhez.

Idősek otthona Máriagyúd

A Siklói Szociális és Gyermekjóléti Szolgáltatási Központ keretein belül működik a gyüdi Idősek Otthona. Ápolást, gondozást nyújtó idősek otthona az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek ellátását biztosítja. A bentlakásos ellátás engedélyezett létszáma: 160 fő.

Az intézmény ellátási területe Alsószentmárton, Cún, Diósviszló, Drávacsepely, Dráwapiski, Drávaszerdahely, Egyházasharaszti, Harkány, Ipacsfa, Kémes, Kisharsány, Kistótfalu, Kovácshida, Márfa, Nagytótfalu, Rádfalva, Szaporca, Tésenfa, Újpetre, Vókány, Kiskassa, Pécsdevecser, Peterd , Babarcszölös, Bisse, Csarnóta, Drávacsehi, Dráwapalkonya,

Drávaszabolcs, Garé, Gordisa, Kisdér, Matty, Old, Siklós, Siklósbodony, Siklósnagyfalu, Szava, Túrony, Beremend, Illocska, Ivánbattyán, Kásád, Kislippó, Kislakabfalva, Kistapolca, Lapáncsa, Magyarbóly, Marok, Nagyarsány, Palkonya, Villány, Villanykövesd települések közigazgatási területe.

A 160 férőhelyes intézmény 100 %-os telítettséggel működik, általában 50-60 fő szerepel várakozási listán. Az idősök otthonában többségében a napi 4 órát meghaladó gondozási szükségletű, de rendszeres fekvőbeteg gyógyintézeti kezelést nem igénylő, a nyugdíjkorhatárt betöltött személyeket ápolják és gondozzák. Ritkán előfordul az ellátottak között olyan 18. életévét betöltött, napi 4 órát meghaladó gondozási szükségletű személy is, aki betegsége miatt nem tud önmagáról gondoskodni.

Mind az időskorú, mind a fiatalabb ellátottak között vannak demens személyek, jelenleg összesen 70 fő. A demencia az emlékezet olyan mértékű hanyatlása, mely ellehetetleníti a mindennapi önálló élet vitelét. A gondolkodásban, tervezésben, mindennapi cselekvésekben hanyatlás következik be. A környezetben történő tájékozódás beszűkül időben és térben.

Azon ellátottakat, akiknél a pszichiáter szakorvos közép, illetve súlyos demencia kórképet diagnosztizált, az idősök otthonán belül külön gondozási egységben látják el a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően. Tekintettel arra, hogy a demens személyek után járó finanszírozás több, mint az egyéb ellátottak után, ezt a többletet a bérfinanszírozásban használja fel az intézmény azzal, hogy, a pénzből több nőért alkalmaz.

Az intézmény teljes körű ellátást biztosít, mely magában foglalja a napi ötszöri étkezést, szükség szerint ruházattal, illetve textíliával való ellátást, mentális gondozást, a külön jogszabályban meghatározott egészségügyi ellátást, valamint lakhatást. A teljes körű ellátás keretében az étkezés saját konyháról biztosított. Az Intézmény az étkezést a bentlakók életkori sajátosságainak, egészségi állapotának, valamint az egészséges táplálkozás követelményeinek megfelelően biztosítja. Ha az ellátást igénybe vevő egészségi állapota indokolja -orvosi javaslatra - az előírásnak megfelelően diétás étkezési lehetőséget biztosítanak. A lakók ruházatának, textíliájának mosását, vasalását az intézmény saját mosodájában végzik, az intézményben folyamatosan, 24 órában biztosítják a jogszabályi kritériumoknak megfelelő teljes körű komplex (fizikai, egészségügyi, mentálhigiénés ellátás, foglalkoztatás, érdekvédelem) ellátást.

A betegségeket, valamint azokra épülő szövődmények kezelését az intézeti orvos heti hat órában látja el.

Heti egy alkalommal pszichiáter szakorvos nyújt segítséget a mentálhigiénés munkatársak és a gondozók bevonásával lakók pszichés egészségének fenntartásában, helyreállításában, problémáik kezelésében. Hatékonyan segít az időskori depresszióban, demenciában szenvedő ellátottak kezelésében, életvezetési tanácsot ad, segítő beszélgetéseket folytat, esetenként gyógyszeres terápiát javasol.

A személyzet 42 fő nővérből, 1 fő főnővérből, 5 mentálhigiénés munkatársból áll, heti 4 alkalommal gyógytornász, heti egy alkalommal gyógymasszőr vesz részt a betegek gondozásában.

Az intézményben 81 szoba van, ebből 73 kétágyas, és nyolc három ágyas szoba, ezen kívül nyolc önálló lakrész található. A térítési díj 83.700,- Ft/hó, a személyi térítési díj egyénileg változó.

A férőhely bővítésre bár igény lenne, ez csak pályázati forrásból lenne megvalósítható az intézményvezető szerint.

Nagyobb felújítást a fenntartó nem tervez az elkövetkezendő években, az épület karbantartása folyamatos, 2016. évben a liftek kerültek felújításra.

A két fent bemutatott intézményen felül számos idősek otthona található Harkány környezetében, helyhiány miatt a teljesség igénye nélkül az alábbiakat emeljük ki közülük: Beremenden önkormányzati fenntartásban 50 férőhellyel, Magyarbólyban egyéb nem állami fenntartásban 42 férőhellyel, Kozármislenyben egyházi fenntartásban 45 férőhellyel, Komlón egyéb nem állami fenntartásban 148 ellátottal, Görcsönyben központi kormányzati fenntartásban 170 férőhellyel, Pécssett egyházi fenntartásban egyszer 119 férőhellyel, valamint 168 férőhellyel, önkormányzati fenntartásban 67 férőhellyel. Általánossággal elmondható, hogy mindegyik idősek otthona 100 %-os kihasználtsággal működik.

Fogyatékos személyek otthona

A fogyatékos személyek otthonára vonatkozó szabályozást az Szt. 69.-70. §-sa tartalmazza, mely szerint a fogyatékos személyek otthonába az a fogyatékos személy vehető fel, akinek oktatására, képzésére, foglalkoztatására, valamint gondozására csak intézményi keretek között van lehetőség. A fogyatékos személyek otthonában elkülönítetten kell megszervezni a kiskorúak és a felnőttek, valamint az enyhe értelmi fogyatékos személyek és a középsúlyos, illetve súlyos értelmi fogyatékos személyek ellátását.

A fogyatékos kiskorúak esetében az ápolással, gondozással párhuzamosan biztosítani kell a korai fejlesztést és gondozást, vagy a fejlesztő nevelést ellátó területileg illetékes pedagógiai szakszolgálati intézménnyel való együttműködést, továbbá az iskolai tanulmányok folytatásának segítését.

A nagykorú fogyatékos személy intézményi ellátását úgy kell megszervezni, hogy számára az állapotának megfelelő önállóság, döntési lehetőség biztosított legyen. A fogyatékos személy részére biztosítani kell - a fogyatékoságának megfelelő - szinten tartó, képességfejlesztő foglalkoztatást, továbbá sport- és szabadidős tevékenység végzését is.

9.táblázat: Harkány térségében elérhető fogyatékos személyek otthona

Fenntartó típusa	Szolgáltató neve	Székhely/telephely települése	Ellátás típusa	Összes férőhelyszám	Betöltött férőhelyek száma 2015.05. hó
Egyházi	Mohács-Kölked Református Társegyházközség Pándy Kálmán Otthona	Mohács	Fogyatékos személyek otthona	50	83
Egyéb nem állami	"Fészek" Lakóotthon	Kozármisleny	Fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthona	11	10
Központi kormányzati	Baranya Megyei Fogyatékos Személyek Otthona	Bóly	Fogyatékos személyek ápoló-gondozó célú lakóotthona	11	12
Központi kormányzati	Baranya Megyei Fogyatékos Személyek Otthona	Bóly	Fogyatékos személyek otthona	235	12
Egyházi	Baptista Szeretetszolgálat Szeretetotthona	Pécs	Fogyatékos személyek otthona	28	60
Központi kormányzati	Baranya Megyei Boróka Otthona	Helesfa	Fogyatékos személyek otthona	70	66

Forrás: Szociális és gyermekvédelmi Főigazgatóság, NRSZH

Pszichiátriai betegek otthona

A pszichiátriai betegek otthonára vonatkozó szabályokat az Szt. 71.§-ban találjuk, mely szerint a pszichiátriai betegek otthonába az a krónikus pszichiátriai beteg vehető fel, aki az ellátás igénybevételének időpontjában nem veszélyeztető állapotú, akut gyógyintézeti kezelést nem igényel, és egészségi állapota, valamint szociális helyzete miatt önmaga ellátására segítséggel sem képes.

10.táblázat: Harkány térségében elérhető pszichiátriai betegek otthona

Fenntartó típusa	Szolgáltató neve	Székhely/telephely települése	Ellátás típusa	Összes férőhelyszám	Betöltött férőhelyek száma 2015.05. hó
Nonprofit nem állami	Gondviselés Integrált Szociális Intézmény	Máza	Pszichiátriai betegek otthona	55	56

Forrás: Szociális és gyermekvédelmi Főigazgatóság, NRSZH

Szenvedélybetegek otthona

Az Szt. 71/A.§-sa alapján a szenvedélybetegek otthonában annak a személynek az ápolását, gondozását végzik, aki szomatikus és mentális állapotát stabilizáló, illetve javító kezelést igényel, önálló életvitelre időlegesen nem képes, de - a külön jogszabályban meghatározott - kötelező intézeti gyógykezelésre nem szorul.

11.táblázat: Harkány térségében elérhető szenvedélybetegek otthona

Fenntartó típusa	Szolgáltató neve	Székhely/telephely települése	Ellátás típusa	Összes férőhelyszám	Betöltött férőhely 2015.05.hó
Központi kormányzati	Baranya Megyei Boróka Otthon	Királyegyháza	Szenvedélybetegek otthona	63	66

Forrás: Szociális és gyermekvédelmi Főigazgatóság, NRSZH

Hajléktalanok otthona

Az Szt. 71/B. §-sa alapján a hajléktalanok otthonában olyan hajléktalan személy gondozását kell biztosítani, akinek az ellátása átmeneti szálláshelyen, rehabilitációs intézményben nem biztosítható és kora, egészségi állapota miatt tartós ápolást, gondozást igényel.

12.táblázat: Harkány térségében elérhető hajléktalanok otthona

Fenntartó típusa	Szolgáltató neve	Székhely/telephely települése	Ellátás típusa	Összes férőhelyszám	Betöltött férőhely 2015.05.hó
Egyéb nem állami	Támasz Alapítvány Integrált Intézménye	Pécs	Hajléktalanok otthona	50	53

Forrás: Szociális és gyermekvédelmi Főigazgatóság, NRSZH

Rehabilitációs intézmények

Az Szt. 72.-74/A §-sai szabályozzák a rehabilitációs intézményekre vonatkozó keretszabályokat, mely alapján a rehabilitációs intézmény a bentlakók önálló életvezetési képességének kialakítását, illetve helyreállítását szolgálja.

Rehabilitációs intézmény

- a) a pszichiátriai betegek,
- b) a szenvedélybetegek,
- c) a fogyatékos személyek,
- d) a hajléktalan személyek rehabilitációs intézménye.

A pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek rehabilitációs intézményében azt a 18. életévét betöltött pszichiátriai beteget, illetve 16. életévét betöltött szenvedélybeteget kell

ellátni, aki rendszeres vagy akut gyógyintézeti kezelésre nem szorul és utógondozására nincs más mód.¹¹

A fogyatékosok rehabilitációs intézménye azoknak a fogyatékos, valamint mozgás-, illetőleg látássérült személyeknek az elhelyezését szolgálja, akiknek oktatása, képzése, átképzése és rehabilitációs célú foglalkoztatása csak intézményi keretek között valósítható meg.¹² A fogyatékosok rehabilitációs intézménye előkészíti az ott élők családi és lakóhelyi környezetbe történő visszatérését, valamint megszervezi az intézményi ellátás megszűnését követő utógondozást.

A hajléktalanok rehabilitációs intézménye annak az aktív korú, munkaképes hajléktalan személynek az elhelyezését szolgálja, akinek szociális ellátása ily módon indokolt, és aki önként vállalja a rehabilitációs célú segítőprogramokban való részvételt.¹³

13.táblázat: Harkány térségében elérhető rehabilitációs intézmények

Fenntartó típusa	Szolgáltató neve	Székhely	Ellátás típusa	Összes férőhely	Betöltött férőhelyek 2015.05.hó
Központi kormányzati	Baranya Megyei Mozsgó-Turbépusztai Integrált Szociális Intézmény	Szigetvár	Fogyatékos személyek rehabilitációs intézménye	120	134
Nonprofit nem állami	Szenvedélybetegek Rehabilitációs Otthona és Támogatott Lakhatása	Kovácsszénája	Szenvedélybetegek rehabilitációs intézménye	16	24
Egyéb nem állami	Szenvedélybetegek Rehabilitációs Intézete	Komló	Szenvedélybetegek rehabilitációs intézménye	3	23
Egyéb nem állami	Rehabilitációs Otthon	Pécsvárad	Szenvedélybetegek rehabilitációs intézménye	2	40

Forrás: Szociális és gyermekvédelmi Főigazgatóság, NRSZH

Támogatott lakhatás

Az Szt. 75.§-ban szabályozott támogatott lakhatás a fogyatékos személyek, a pszichiátriai, illetve szenvedélybetegek részére biztosított ellátás, amely az életkornak, egészségi állapotnak és önellátási képességnek megfelelően, az ellátott önálló életvitelének fenntartása, illetve elősegítése érdekében biztosítja a lakhatási szolgáltatást, az önálló életvitel fenntartása, segítése érdekében mentálhigiénés, szociális munka körébe tartozó és egyéb támogató technikák alkalmazásával végzett esetvitelt, az ellátott életkörülményeinek figyelemmel kísérését biztosító kísérő támogatást, az ellátott komplex szükségletfelmérése alapján, erre vonatkozó igény esetén az étkeztést, az ápolás-gondozást, a fejlesztést, a társadalmi életben való részvételt segítő szolgáltatásokat.

14.táblázat: Harkány térségében elérhető támogatott lakhatás

¹¹ Szt.73§

¹² Szt.74§

¹³ Szt.75§

Fenntartó típusa	Szolgáltató neve	Székhely	Ellátás típusa	Összes férőhelyszám	Betöltött férőhely 2015.05.hó
Nonprofit nem állami	Szenvedélybetegek Rehabilitációs Otthona és Támogatott Lakhatása	Kovácsszénája	Támogatott lakhatás szenvedélybetegek részére	14	24
Egyéb nem állami	Bázis Addiktológiai Községi Szolgálat és Bázis Ház Támogatott Lakhatás	Pécs	Támogatott lakhatás szenvedélybetegek részére	20	21

Forrás: Szociális és gyermekvédelmi Főigazgatóság, NRSZH

Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények

Az Szt. 80.§-84.§-ban szabályozott átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények - a hajléktalanok éjjeli menedékhelye és átmeneti szállása kivételével - ideiglenes jelleggel legfeljebb egyévi időtartamra teljes körű ellátást biztosítanak, típusaik alábbkerülnek felsorolásra.

Időskorúak gondozóházába azok az időskorúak, valamint azok a 18. életévüket betöltött beteg személyek vehetők fel, akik önmagukról betegségük miatt vagy más okból otthonukban időlegesen nem képesek gondoskodni.

15.táblázat: Harkány térségében elérhető időskorúak gondozóháza

Fenntartó típusa	Szolgáltató neve	Székhely	Ellátás típusa	Összes férőhely-szám	Betöltött férőhely 2015.05.hó
Önkormányzati	Pécs MJV Zipernowsky utcai Idősek Otthona	Pécs	Időskorúak gondozóháza	17	24

Forrás: Szociális és gyermekvédelmi Főigazgatóság, NRSZH

Fogyatékos személyek gondozóházában azok a fogyatékos személyek helyezhetők el, akiknek ellátása családjukban nem biztosított, vagy az átmeneti elhelyezést a család tehermentesítése teszi indokolttá.

16. táblázat: Harkány térségében elérhető fogyatékos személyek gondozóháza

Fenntartó típusa	Szolgáltató neve	Székhely	Ellátás típusa	Összes férőhely	Betöltött férőhely 2015.05.hó
Egyházi	Baptista Szeretetszolgálat	Pécs	Fogyatékos személyek gondozóháza	20	22

Forrás: Szociális és gyermekvédelmi Főigazgatóság, NRSZH

Pszichiátriai betegek átmeneti otthonában az a pszichiátriai beteg helyezhető el, akinek ellátása átmenetileg más intézményben vagy a családjában nem oldható meg, viszont tartós bentlakásos intézményi elhelyezése vagy fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelése nem indokolt.

Szenvedélybetegek átmeneti otthonában az a személy helyezhető el, akinél szakorvosi (addiktológus, pszichiáter) szakvélemény alapján szenvedélybetegség került megállapításra, és ellátása átmeneti jelleggel családjában vagy lakókörnyezetében nem oldható meg.

Az éjjeli menedékhely az önellátásra és a közösségi együttélés szabályainak betartására képes hajléktalan személyek éjszakai pihenését, valamint krízishelyzetben éjszakai szállás biztosítását lehetővé tevő szolgáltatás.

17.táblázat: Harkány térségében elérhető éjjeli menedékhelyek

Fenntartó típusa	Szolgáltató	Székhely	Ellátás típusa	Összes férőhely	Betöltött férőhelyek száma 2015.05.hó
Egyházi	Remény háza-Domus Spei Nappali Melegedő	Pécs	Éjjeli menedékhely	33	0
Egyéb nem állami	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Szolgáló Szeretet Háza Nappali Melegedő	Pécs	Éjjeli menedékhely	20	0
Egyéb nem állami	Támasz Alapítvány Integrált Intézménye	Pécs	Éjjeli menedékhely	70 150 20	53

Forrás: Szociális és gyermekvédelmi Főigazgatóság, NRSZH

A **hajléktalan személyek átmeneti szállása** azoknak a hajléktalan személyeknek az elhelyezését biztosítja, akik az életvitelszerű szálláshasználat és a szociális munka segítségével képesek az önellátásra.

18.táblázat: Harkány térségében elérhető hajléktalan személyek átmeneti szállása

Fenntartó típusa	Szolgáltató	Székhely	Ellátás típusa	Összes férőhely-szám	Betöltött férőhelyek száma 2015.05.h ó
Egyházi	Hajléktalanokat Ellátó Központ	Mohács	Hajléktalan személyek átmeneti szállása	19	29
Önkormányzati	Komló Térségi Integrált Szociális Szolgáltató Központ	Komló	Hajléktalan személyek átmeneti szállása	24	24
Egyéb nem állami	Támasz Alapítvány Integrált Intézménye	Pécs	Hajléktalan személyek átmeneti szállása	28 40 20	53
Nonprofit nem állami	Dr. Raksányi Árpád Integrált Szociális Intézmény	Szigetvár	Hajléktalan személyek átmeneti szállása	14	135

Forrás: Szociális és gyermekvédelmi Főigazgatóság, NRSZH

Lakóotthonok

Az Szt. 85/A.§-ban szabályozott lakóotthon olyan nyolc-tizenkettő, a külön jogszabályban meghatározott esetben tizennégy pszichiátriai beteget vagy fogyatékos személyt - ideértve az autista személyeket is -, illetőleg szenvedélybeteget befogadó intézmény, amely az ellátást igénybevevő részére életkorának, egészségi állapotának és önellátása mértékének megfelelő ellátást biztosít.

A lakóotthonok típusai a következők:

- 1.fogyatékos személyek lakóotthona;
- 2.pszichiátriai betegek lakóotthona;
- 3.szenvedélybetegek lakóotthona.

19.táblázat: Harkány térségében elérhető rehabilitációs intézmények

Fenntartó típusa	Szolgáltató neve	Székhely/telephely települése	Ellátás típusa	Összes férőhelyszám	Betöltött férőhelyek száma 2015.05.hó
Egyéb nem állami	Hazavárlak Lakóotthon	Pécs	Fogyatékos személyek rehabilitációs célú lakóotthona	12	14
Egyéb nem állami	Terápia és Munkaotthon	Pécs	Fogyatékos személyek rehabilitációs célú lakóotthona	9	8
Egyéb nem állami	"Edith" Lakóotthon	Bogád	Fogyatékos személyek rehabilitációs célú lakóotthona	8	8

Forrás: Szociális és gyermekvédelmi Főigazgatóság, NRSZH

IV.5. Pénzbeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások

IV.5.1.A Gyvt. alapján biztosítandó pénzbeli és természetbeni ellátások

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A települési önkormányzat jegyzője rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságot állapít meg a Gyvt. 19-20. §-ban meghatározott feltételek fennállása esetén. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultság megállapításának célja annak igazolása, hogy a gyermek szociális helyzete alapján jogosult a Gyvt.-ben meghatározott gyermekétkeztetés normatív kedvezményének, illetve külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményeknek (ingyenes intézményi étkeztetés, ingyenes tankönyv) az igénybevételére. A kedvezmény a feltételek fennállása esetén 1 év időtartamra kerül megállapításra. A gyámhatóság annak a gyermeknek, fiatal felnőttnek, akinek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága tárgyév augusztus 1-jén fennáll, a tárgyév augusztus hónapjára tekintettel, valamint akinek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultsága a tárgyév november 1-jén fennáll, a tárgyév november hónapjára tekintettel természetbeni támogatást nyújt fogyasztásra készétel, ruházat, valamint tanszer vásárlására felhasználható Erzsébet-utalvány formájában. A pénzbeli támogatás esetenkénti összege gyermekenként 5800 forint. Ez az összeg az állami költségvetésből kerül kifizetésre.

20.táblázat: Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek száma a 2015-ös évben életkor szerint

	0-6	7-14	15-18	19-	összesen
	éves				
gyermek száma	29	34	21	5	89

21. táblázat: Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő családok a 2015-ös évben

1 gyermekes család	16
2 gyermekes család	26
3 gyermekes család	5
4 vagy több gyermekes család	4

Forrás: Harkányi Közös Önkormányzati Hivatal

A 2015-ös év folyamán összesen 89 gyermek felelt meg a jogosultsági feltételeknek és ez alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságnak.

Két szülő kérelmét (3 gyermekre tekintettel) el kellett utasítani, mivel a család 1 főre jutó havi jövedelme meghaladta a jogszabályban meghatározott összeget, a döntések ellen fellebbezés nem érkezett.

Kérelmezőkre vonatkozó általánosítható adatok: Az 1 gyermekes családok esetében sok az egyedülálló szülő, akiknek alacsony a jövedelme. A 2 gyermekes családoknál többnyire csak az egyik szülő dolgozik.

A 89 fő kedvezményben részesülő közül 2 fő volt 18 éven felüli.

22. táblázat: A 2016-os évben megállapított rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek száma életkor szerint:

	0-6	7-14	15-18	18- nagykorú	összesen
	éves				
gyermek száma	10	12	6	2	30

Forrás: Harkányi Közös Önkormányzati Hivatal

23. táblázat: Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő családok a 2016-os évben

1 gyermekes család	4
2 gyermekes család	13
3 gyermekes család	1
4 vagy több gyermekes család	2

Forrás: Harkányi Közös Önkormányzati Hivatal

2016. július 31. napjáig összesen 39 gyermek felelt meg a jogosultsági feltételeknek és ez alapján a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságnak, a 39 fő kedvezményben részesülő közül 2 fő volt 18 éven felüli.

Gyermekétkeztetés

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban Gyvt.) 2015. szeptember 1-jétől hatályos módosítása szerint az intézményi gyermekétkeztetést ingyenesen kell biztosítani a bölcsődei ellátásban vagy óvodai nevelésben részesülő gyermek számára, ha (egyéb feltételek pl. rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény fennállása hiányában) olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíj járulékkal csökkentett összegének 130%-át. A jogosultsági összeghatár a 2016. évben nettó 95.960 Ft.

A gyermekétkeztetés újraszabályozásával az ingyenes és kedvezményes intézményi gyermekétkeztetésre jogosult gyermekek köre nem változott, de a Gyvt. 2016. január 1. napjától hatályos 21/C. § -sa alapján települési önkormányzat kötelező feladatává vált az iskolai szünidő, valamint a bölcsőde és óvoda zárva tartása esetén a szünidei gyermekétkeztetés biztosítása, melyre a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek közül a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek jogosultak ingyenesen, a szülő/törvényes képviselő jogszabályban meghatározott formanyomtatvány szerinti kérelme alapján. Az önkormányzat a településen élő többi gyermek – különösen a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek számára – a korábbiakhoz hasonlóan szintén biztosíthat ezekben az időszakokban ingyenes szünidei gyermekétkeztetést.

A szünidei gyermekétkeztetést a tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben meghatározott őszi, téli és tavaszi tanítási szünet, valamint az ezen időtartamra eső, a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény és az óvoda zárva tartásának időtartama alatti munkanapokon (a továbbiakban együtt: évközi szünet), és a tanév rendjéről szóló miniszteri rendeletben meghatározott nyári tanítási szünet időtartama alatt legalább 43 munkanapon, valamint az ezen időtartamra eső, a bölcsődei ellátást nyújtó intézmény és az óvoda zárva tartásának időtartama alatti munkanapokon (a továbbiakban együtt: nyári szünet) kell megszervezni 328/2011. (XII.29.) Korm. rendelet 13/A.§.(3) bekezdése alapján.

A jegyzőnek a jogszabályban meghatározott határidőig a jogosult gyermek szülőjét/törvényes képviselőjét írásban kell tájékoztatnia az igénybevétel lehetőségéről, módjáról, valamint a szünidei gyermekétkeztetés biztosításának időtartamáról, helyszínéről és módjáról. A tájékoztató kiküldésével egyidejűleg a tájékoztató címzettjeiről tájékoztatni kell a gyermekjóléti szolgálatot.

A jogszabály szerint a szünidei gyermekétkeztetés a déli meleg főétkezés elsősorban helyben fogyasztásra történő biztosítását jelenti, de ha erre – elsősorban az alkalmas helyiség hiánya miatt – nincs lehetőség, a szünidei gyermekétkeztetés az étel elvitelével vagy a gyermek számára történő kiszállításával is biztosítható. A gyermek előre nem látható hiányzása, betegsége, egyéb akadályoztatása esetén a számára biztosított étel elvitelét a szülője, más törvényes képviselője számára lehetővé kell tenni. Az el nem fogyasztott vagy el nem szállított étel más rászoruló gyermekek részére átadható helyben történő elfogyasztásra vagy elvitel formájában.

Harkányban a szünidei gyermekétkeztetés első alkalommal a 2015/16. tanév tavaszi szünetének 3 napján került megszervezésre az iskolás korú gyermekek számára, az ellátást három munkanapon 18 gyermek vette igénybe.

A 2016. évi nyári szünidei gyermekétkeztetést az önkormányzat az iskolás korú gyermekek részére 48 munkanapon, az óvodás korú gyermekek részére az óvoda zárva tartásának 15 munkanapján biztosította, a kérelmezők közül 18 volt iskolás és 6 óvodás.

A gyermekek részben a Harkányi Óvoda ebédlőjében fogyasztották el az ételt, részben szülő általi elvitellel került az kiosztásra.

A Harkányi Óvoda és a Kitaibel Pál Általános Iskola konyháinak összevonásával a jövőben, a 2016/17-es tanév őszi szünetében biztosítandó szünidei étkeztetéstől már az ételt az iskola konyhája fogja előállítani.

24.táblázat: Szünidei gyermekétkeztetést igénybevevő gyermekek száma a 2016-ös évben életkor szerint

	0-6	7-14	15-18	19-	összesen
	éves				
gyermekek száma	7	13	4	0	24

Forrás: Harkányi Közös Önkormányzati Hivatal

Gyermektartásdíj megelőlegezése

A gyermektartásdíj megelőlegezését a Gyvt. 22-24. §-sa szabályozza, mely szerint a gyermektartásdíj megelőlegezésének akkor van helye, ha a bíróság a tartásdíjat jogerős határozatában már megállapította, és a gyermektartásdíj összegének behajtása átmenetileg lehetetlen, továbbá a gyermeket gondozó szülő vagy más törvényes képviselő nem képes a gyermek részére a szükséges tartást nyújtani, feltéve, hogy a gyermeket gondozó családban az egy főre jutó havi átlagjövedelem nem éri el az öregségi nyugdíj legkisebb összegének kétszeresét. A gyámhatóság a gyermektartásdíj megelőlegezését a központi költségvetés terhére biztosítja. Ha a gyermektartásdíj megelőlegezését jogerősen megállapítják, az a kérelem benyújtásától esedékes. A folyósítás időtartama a kérelem benyújtásának napjától az alapul szolgáló ok előrelátható fennállásáig, legfeljebb azonban három évig tart. A megelőlegezett gyermektartásdíjat a kötelezett a Polgári Törvénykönyvben meghatározott kamattal az államnak megtéríti. A megelőlegezett gyermektartásdíjnak meg nem térült összegét adók módjára kell behajtani az adózás rendjéről szóló törvény rendelkezései szerint.

Otthonteremtési támogatás

Az otthonteremtési támogatást a Gvt. 25-27. §-sa szabályozza, mely támogatásnak a célja, hogy a nevelésbe vételből kikerült fiatal felnőtt lakáshoz jutását, tartós lakhatása megoldását elősegítse. Az eljárás kérelemre indul, melyet a fiatal felnőtt igényelhet a jogszabályban meghatározott feltételek fennállása esetén, a nevelésben eltöltött idő és a nagykorúság elérésekor meglévő vagyonától függő mértékben. Az otthonteremtési támogatás megállapításáról a gyámhivatal dönt. Az a fiatal felnőtt jogosult otthonteremtési támogatásra, akinek legalább hároméves időtartamú folyamatos - gondozási helyén töltött - nevelésbe vétele

a nagykorúvá válásával szűnt meg és készpénzének, biztosításra vagy más célból lekötött betétjének, vagy ingatlan vagyonának értéke a nagykorúvá válásakor nem haladja meg az öregségi nyugdíj legkisebb összegének hatvanhétszeresét. Az otthonteremtési támogatás iránti igényt a kérelmező nagykorúvá válását követően, de legkésőbb a 30. életévének betöltéséig nyújthatja be.

IV.5.2. A Gyvt. alapján biztosítandó személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások

A Gyvt. alapján biztosítandó személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekjóléti alapellátások:

1. gyermekjóléti szolgáltatás
2. gyermekek napközbeni ellátása (bölcsőde, óvoda, iskolai napközis ellátás)
3. gyermekek átmeneti gondozás
4. otthont nyújtó ellátás

Gyermekjóléti szolgáltatás biztosításának módja, működésének tapasztalatai: ¹⁴

A Villányi Családsegítőn belül a Gyermekjóléti szolgálat önálló szakmai egységként működik. A szolgálat tevékenysége az általános szolgáltató tevékenységen túl a gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzésére, és az igényeknek megfelelő önálló egyéni és csoportos programok nyújtására irányul.

A gyermekjóléti alapellátás célja, hogy a szociális munka eszközeivel hozzájáruljon a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődésének, jólétének, a családban történő nevelésének elősegítéséhez, a veszélyeztetettség megelőzéséhez, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetéséhez, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének megelőzéséhez.

A Szolgálat a gyermekjóléti szolgáltatás tevékenységi körében a gyermek testi, lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítése érdekében tájékoztat a gyermeki jogokról és a gyermek fejlődését biztosító támogatásokról, segíti a támogatásokhoz való hozzájutást, családtervezési, pszichológiai, nevelési, egészségügyi, mentálhigiénés és a káros szenvedélyek megelőzését célzó tanácsadást nyújt, vagy az ezekhez való hozzájutást megszervezi, támogatja, segíti, tanácsokkal látja el a szociális válsághelyzetben lévő várandós anyát, valamint megszervezi a családok átmeneti otthonában igénybe vehető ellátáshoz való hozzájutást, hivatalos ügyek intézését segíti és szabadidős programokat szervez.

A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek veszélyeztetettségét észlelő és jelző rendszert működtet, a megelőzés érdekében pedig együttműködik a polgármesteri hivatallal, a szociális és egészségügyi szolgáltatókkal, oktatási

¹⁴ Forrás: <http://www.villany.hu/onkormanyzat-intezmenyek>, Villányi Szociális és Gyermekjóléti Szolgálat 2015 évi éves beszámolója.

intézményekkel, a gyermekjóléti szolgálattal, a pártfogó felügyelői és jogi segítségnyújtó szolgálattal, civil szervezetekkel, egyházakkal, rendőrséggel, magánszemélyekkel.

A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése érdekében családgondozással elősegíti a gyermek problémáinak rendezését, ellensúlyozza a családban jelentkező működési zavarokat, elősegíti a családi konfliktusok megoldását, szükség esetén egészségügyi, szociális, valamint hatósági beavatkozást kezdeményez, szükség esetén javaslatot készít a gyermek családjából történő kiemelésére.

Családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében családgondozással elősegíti a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtését, javítását, a szülő és gyermek közti kapcsolat helyreállítását, utógondozás biztosításával segíti a gyermek családjába történő visszailleszkedését.

Az ellátások igénybevétele térítésmentes, általában önkéntes alapon működik, de törvény elrendelheti a kötelező igénybevételt, ez esetben az ellátást csak határozattal lehet megszüntetni.

Az alapellátásban részesülők száma a Villányi Családsegítő, Gyermekjóléti és Szociális Központon keresztül a 2015-ös évben 101 fő volt.

Harkány vonatkozásában a 2015-ös évben 10 fő részesült alapellátásban, 4 fő állt védelem alatt, illetve került védelembe vételbe és 18 fő részesült eseti gondozásban. Az ellátottak közül 17 fő részesült pszichológiai tanácsadásban.

Helyi jellemzők és tapasztalatok a családsegítő munkatársával készített interjú alapján:

1 fő családsegítő tartózkodik a Harkányi kirendeltségnek otthont adó Harkányi Kulturális-és Sport Központ e célra kialakított irodahelyiségében. Gyermek-és felnőtt családsegítés és a gyermekjóléti feladatok teszik ki munkaidejét.

A Villányi Családsegítő Gyermekvédelmi és Szociális Központ munkatársai által adott 2015. évi írásbeli tájékoztató anyag, valamint Györmárton Józsefné családsegítő munkatárssal 2016. 09. 01. napján készült interjú beszélgetés alapján leggyakrabban anyagi, családi életviteli problémák, gyermekintézménybe való beilleszkedési nehézségek, magatartásproblémák miatt keresik fel a családsegítőket az érintett családokat, vagy fordítva, a családok őket. A megnövekedett ügyfélforgalom miatt mindenképp indokolt lenne külön gyermek és külön felnőtt családsegítő alkalmazása a Szolgáltatón belül. Általánosságban elmondható, hogy olykor 1-1 segítő beszélgetés is segítséget jelent az irodába önként befáradó ügyfelek számára. Sajnos a megelőző tevékenységbe nem tudnak belefolyani, tekintve, hogy a legtöbb ügyfél akkor jelentkezik, amikor a „baj” már megtörtént pl.: szülők válása, gyermek-elhelyezési per, szülői felügyeleti jog körüli vita. Gyakori, hogy információhiány miatt keresik fel az irodát, ilyenkor a családsegítő felvilágosítást ad egy-egy témakör vonatkozásában, elirányítja az ügyfelet a megfelelő hivatalos szervhez, szakhatósághoz, segít írásban megfogalmazni egy-egy kérelmet. A hivatalok központosítása, a szolgáltatások elvándorlása, a rossz közlekedés miatt az emberek beszűkülnek, igény szintjüket a minimum szintre állítják be. Jövedelmük minimális, sokan a gondozottak közül közfoglalkoztatotti bérből, szociális ellátásokból, valamint a gyermekek

után járó juttatásokból tartják fenn magukat. A családsegítő elmondása szerint az érintett családok általában több gyermeket nevelnek, így szűkös anyagi körülmények között élnek. Az utóbbi években általános tendencia, hogy a környező zsáktelepülésekről beköltöznek a családok Harkány üdülőtérületi övezeti részére, ahol minimális összegért tudnak ingatlant bérelni. Az ingatlanokat lelakják, leamortizálják, nem tudják felvenni a Harkány által megkövetelt életritmust és életstílust, így hamar továbbköltöznek és minden kezdődik előlről. Ez egy körforgás. Hiába hat rájuk a város fejlesztőleg, az itteni elvárt szintet nem képesek produkálni. Nem jellemző a roma származású családok betelepülése a városba. Az elhúzódo munkanélküliség az emberek mentális és egészségi állapotát rombolja, emiatt családi konfliktusok alakulnak ki. A gyermekeknek a szülői mintát követve nincs céljuk, nem áll rendelkezésükre a megfelelő és követendő szülői minta. Már fiatalon iskolakerülők lesznek és megjelennek a különböző deviáns magatartásformák. Megállapítható, hogy az igazolatlan hiányzások, valamint a korai iskolaelhagyók nagy száma egyre fiatalabb korra tolódik, a szakiskolából az általános iskola felé, annak ellenére, hogy a legjelentősebb mulasztások a szakiskolákban figyelhetők meg. Észrevehető, hogy amióta bevezették az iskoláztatási támogatás szüneteltetését, mint szankciót, azóta időszakosan csökkent az 50 órát meghaladó iskolai hiányzások száma, ami egy pár hónapos időszak után ismét emelkedni kezdett. Sajnos megfigyelhető az az új hozzáállás is, hogy 50 vagy 30 órát „lehet” hiányozni. A tankötelezettség 16 éves életkorra való csökkentése pedig magával hozta az általános iskola be nem fejezését. A magántanulói jogviszony jelentős emelkedése volt megfigyelhető az elmúlt évben. Sokan külföldi tartózkodást jelöltek meg oknak, de egyre többször kéri magatartászavaros gyermekeknél is a magántanulói jogviszony létesítését. A családgondozások során egyre több esetben tapasztalták, hogy sok gyermek, fiatal és felnőtt küzd különböző pszichés és mentális problémákkal. Egyre sűrűbben találkoznak különböző viselkedési zavarral, magatartási problémával, depressziós tünetekkel küzdő kliensekkel. Nem ritka a gyermekek vagy családtagjaik körében előforduló suicid kísérlet sem. A Villányi Családsegítő Gyermekvédelmi és Szociális Központ ellátási területén, így Harkányban sincs állandó iskolai pszichológus. Egy fő pszichológus jár ki hetente egy alkalommal az iskola intézményébe. Az említett problémák nagy számban történő előfordulása miatt szükséges lenne főállásban foglalkoztatott pszichológus szakemberek alkalmazása. Jelenleg a családsegítő javaslata vagy szülői kérés alapján veheti igénybe a gyermek a pszichológus szakember segítségét. Általánosságban elmondható, hogy mind az óvodai, mind az iskolai pedagógusok részéről is csak a végső esetben érkezik megkeresés egy-egy gyermek vonatkozásában. A pedagógusok próbálják maguk kezelni az adott szituációkat és segítő kezet nyújtani a felmerülő problémák megoldásában. Rendszeresen érkeznek jelzések mind a gyermekek, mind a felnőttek vonatkozásában az orvostól, védőnőtől, rendőrségtől, jegyzőtől, polgármestertől. Az itt lakók gyakran próbálnak meg különböző hozzájárulásokkal és adományokkal segíteni a rászorulókon. A Szolgálat együttműködik Harkány Város Önkormányzatával, a Harkányi Német Nemzetiségi Önkormányzattal, a köznevelési intézményekkel, a Karitással és a helyben található felekezetekkel. Egymást is próbálják segíteni a Szolgálaton belül a kollegák, így heti rendszerességgel összejárnak, megbeszélik a problémás ügyeket, megelőzve így a „burn out” jelenséget. A beszélgetéseken az utóbbi időben már a pszichológus kollega is rendszeresen részt vesz, ezzel is támogatva a családsegítő dolgozóink munkáját.

Györmárton Józsefné családsegítő véleménye szerint a legtöbb probléma forrása, hogy a gyermek nem kapja meg a megfelelő és általa is igényelt gondoskodást, szeretetet a szülőtől. A mai világban sajnos nem a gyerek az első, a társadalom egy részének életvezetésére jellemző a „Szerezd meg, használd, dobd el!” életfilozófia.

A gyermekjóléti szolgálat 2015. évi, Harkányra vonatkozó ellátásait tartalmazó táblázat a Konceptió 3. számú mellékletét képezi.

2. Gyermek napközbeni ellátása

A Gyvt. 41. §. alapján gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük - ideértve a gyermekgondozási díj folyósítása melletti munkavégzést is -, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő munkarendjéhez igazodik.

A gyermekek napközbeni ellátását különösen az olyan gyermek számára kell biztosítani, akinek fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége, akit egyedülálló vagy időskorú személy nevel, vagy akinek a szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásról nem tud gondoskodni.

A gyermekek napközbeni ellátása jelenleg megszervezhető - a gyermekek életkorának megfelelően - különösen bölcsődében, hetes bölcsődében, családi napköziben, családi gyermekfelügyelet vagy házi gyermekfelügyelet keretében, nyári napközis otthonban, valamint a köznevelési törvény hatálya alá tartozó hatálya alá tartozó óvodában, iskolai napköziben.

Az Országgyűlés 2015. december 15-én elfogadta a gyermekek védelméről és a gyámsági igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény módosítását, mely 2017. január 1-jei hatályba lépéssel rendelkezik a gyermekek napközbeni ellátása – különös tekintettel a 3 éven aluli gyermekek ellátására, felügyeletére –, szabályozásának átalakításáról.

A Gyvt. módosításával 2017-től a 3 éven aluli gyermekek ellátása egy gyűjtőfogalom alá kerül, nevezetesen a bölcsődei ellátás fogalma alá, ezért az alábbiakban ezen ellátási formával foglalkozunk.

Bölcsődei ellátás:

A Gyvt. 41. §-a alapján a bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű gondozását és nevelését biztosító intézmény. Ha a gyermek a 3. évét betöltötte, de testi vagy szellemi fejlettségi szintje alapján még nem érett az óvodai nevelésre, a 4. évének betöltését követő augusztus 31-ig nevelhető és gondozható a bölcsődében.

Harkány Városában mindig is nagy igény volt a gyermekeknek bölcsődében történő elhelyezésére, ennek ellenére az elmúlt évek alatt nem került kialakításra egy ilyen funkciót ellátó intézmény.

A településen a jövőben, ha minimum negyven, három év alatti gyermek van vagy öt gyermek szülei igényli a bölcsődei ellátást, akkor a jogszabály szerint helyben meg kell oldani a bölcsődei elhelyezést.

Ez a kötelezettség feltételezhetően nagy terhet ró majd az önkormányzatra, tekintve, hogy az előzetes statisztikai adatok szerint köteles lesz az önkormányzat bölcsődét létesíteni.

Előreláthatólag majd Harkányi Óvoda épületének a III. blokkja adhat otthont a kötelező szolgáltatásnak. A III. blokkban jelenleg az 5-ös és 6-os óvodai csoport működik, amely csoportok közül 1 átköltözhethet az Óvoda új és jelenleg kihasználatlan, 2014-es évben átadott szárnyába. Az új szárny 2012 évben a Harkányi Óvoda infrastrukturális fejlesztése c. pályázat segítségével lett kialakítva. A 73,8 m² nagyságú csoportszobát jelenleg rendezvények, kiállítások alkalmával hasznosítják az új épületrészt. Tekintettel arra, hogy a pályázat kifejezetten kizárta a bölcsődei célra történő hasznosítást, ez sajnos nem opció a 2017 évtől fennálló kötelezettség teljesítésére.

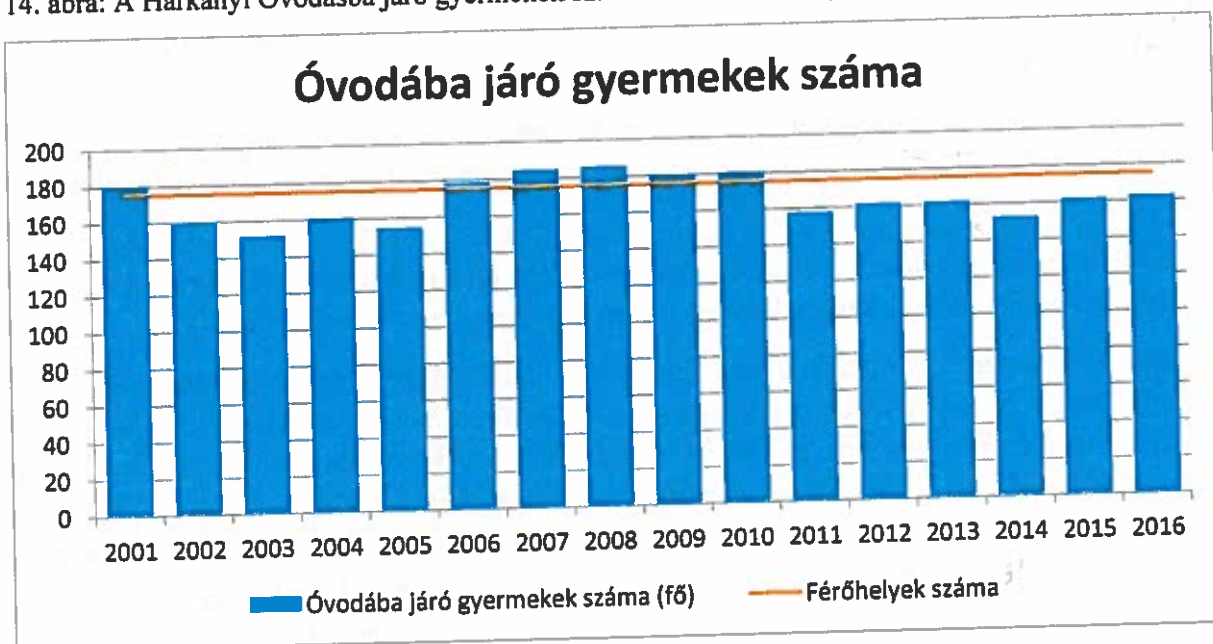
Óvodai ellátás

A köznevelésről szóló 2001.évi CXCV. törvény 8. §-a alapján az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A jegyző - az egyházi és magán fenntartású intézmények esetében a fenntartó - a szülő kérelmére és az óvodavezető, valamint a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, az ötödik életév betöltéséig felmentést adhat a kötelező óvodai nevelésben való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja.

Harkány Város Önkormányzata 1991. 04. 11. napjától biztosítja a Magyar Államkincstár törzskönyvi nyilvántartása szerint a 7815 Harkány, Dankó P. u. 7/1. szám alatt a kötelező óvodai ellátást. A Harkányi Óvoda Költségvetési szerv fenntartója a Harkányi Körzeti Óvodai Társulás, amelynek 8 alapító és jelenleg is tagsági joggal rendelkező önkormányzatai Harkány Város Önkormányzatán kívül Bisse Községi Önkormányzat, Csarnóta Községi Önkormányzata, Drávacsepely Község Önkormányzata, Drávaszerdahely Községi Önkormányzat, Ipacsfa Község Önkormányzata, Márfa Községi Önkormányzat és Rádfalva Község Önkormányzata. A 2016/2017-es nevelési évben 7 csoport működik 162 óvodába járó gyermekkel, akiknek óvodai neveléséről 14 fő óvodapedagógus, 7 fő dajka és 2 fő pedagógiai asszisztens gondoskodik 1 fő vezető óvónő irányítása alatt. A gyermekek létszáma 2006-2010 évek között 180 fő körül mozgott, majd egy 20 fős csökkentést követően 2011. óta 160 fő körül mozog.

14. ábra: A Harkányi Óvodásba járó gyermekek száma Forrás: Harkányi Óvoda

A vidéki gyermekek utaztatása 1 fő pedagógiai asszisztens kíséretével történik. Az utazás Bisse és Drávacsepely esetében a Bissei illetve Drávacsepely Községi Önkormányzat saját autóbuszával, Drávaszerdahely, Ipacsfa, Csarnóta, Márfa és Rádfalva települések esetében pedig Harkány Város Önkormányzatának autóbuszával biztosított.

A 2015/2016-os nevelési évben összesen 155 gyermek volt beíratva a Harkányi Óvodába, amelyből 103 gyermek harkányi, 52 gyermek vidéki volt.

Az óvodai étkezést térítési díj nélkül vehetik igénybe a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek, valamint az a gyermek, akinek családjában az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130%-át. A jogosultsági összeghatár a 2016. évben nettó 95.960 Ft.

Az étkezési térítési díj összege óvodások esetében 428 Ft.

25. táblázat:Étkezési térítési díjak a Harkányi Óvodában 2016-ban Forrás:Harkányi Óvoda

	ÓVODÁS GYERMEKEK SZÁMA:
100 % KEDVEZMÉNYBEN RÉSZESÜLŐK	147 fő
50 % KEDVEZMÉNYBEN RÉSZESÜLŐK	1 fő
NEM RÉSZESÜL KEDVEZMÉNYBEN	17 fő

A Harkányi Óvodában számos kötelező és a jogszabályi előírásokon túli foglalkozás biztosított a gyerekek számára. Ezeket a foglalkozásokat az Óvodában dolgozó szakképzett pedagógusok, valamint a megbízási szerződés keretében foglalkoztatott szakemberek által vehetik igénybe szülői beleegyezéssel a gyermekek.

A pedagógusok szakmai képzettségét tekintve 2 fő tanulásban akadályozottak pedagógiája szakos tanár, 2 fő fejlesztő pedagógus, 2 fő gyógy testnevelő, 2 fő Sindelar felmérésre jogosító szakember, 2 fő gyógypedagógiai asszisztens, 1 fő német nemzetiségi pedagógus áll rendelkezésre.

A fent felsoroltak keretén belül biztosított a gyermeknéptánc oktatása, a tehetséggongozás, az egyéni fejlesztés, a sötérpáia, az úszásoktatás és a német nemzetiségi nevelés.

Továbbiakban lehetőség van református és katolikus hittan, angol nyelv, előző években a szerb-horvát nyelv tanulására, valamint sakk és lovaglás igénybevételére is.

A Harkányi Óvodában az 1990-es évek elejétől működik egy ún. német nemzetiségi csoport, amelynek fő célja a német kötődéssel bíró óvodás korú gyermeknek a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény alapján a német nemzetiségi nevelésben történő részesítése. Éves szinten nagy érdeklődés van a csoportba történő bekerülésre és a csoportbeosztás során az intézményvezető igyekszik eleget tenni a szülő azon kérésének, hogy a gyermek német nemzetiségi óvodai nevelésben részesüljön.

Arra való tekintettel, hogy a Harkányi Óvodában 2016 augusztusában új intézményvezető került kinevezésre az előző vezető nyugdíjazása miatt mind a volt és mind a jelenlegi vezető óvónővel készítettünk interjút a koncepció összeállításának során. Elsőként az intézményt 1994 óta 2016 augusztusáig, azaz 22 évig vezető és immár nyugdíjas Hauptmann Ágnes egykori vezető óvónővel készült interjúban elhangzottakat taglalja a koncepció.

Hauptmann Ágnes 1979-ben kezdett el dolgozni az akkor még Harkány fő utcáján működő Harkányi Óvodában. Az intézmény 1991-ben költözött át jelenlegi helyére. Ágnes 1994-ben vette át az intézményvezetői posztot. Elmondása szerint a költözés fő oka a helyhiány volt, mivel már akkoriban is nagy igény jelentkezett a környező településekről az óvodai ellátásra. Az akkor működő 5 csoport nem tudta kiszolgálni az elvárásokat és maga az épület is mind egészségügyi, mind balesetvédelmi szempontból alkalmatlan a gyerekek számára. A nyugdíjas

vezető óvónő elmondása szerint a 90-es években nem volt jellemző, hogy ilyen nagy számban és súlyosan jelen lett volna a szociálisan hátrányos helyzet a gyerekek körében. Véleménye szerint a jelenlegi szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek családjában a kialakult életkörülmények fő oka a szülők iskolázatlanságában, a megélhetési körülményekben, a segélyekből történő létfenntartásban és a munkanélküliségben rejlik. A mozgás, hallás vagy látássérült gyermekek részére 6 éve átalakításra került az I-es blokk, amely így akadálymentesített. Nem volt még gyermek, aki kihasználta volna az átalakítás adta lehetőségeket. A bölcsődére a 90-es években még nem volt igény Harkányban, de 5 éve folyamatosan érkeznek a megkeresések a szülők részéről. Az egykori vezető óvónő szerint a jelenleg időszakos jelleggel játszóházként a Művelődési Ház mellett működő épület szintén alkalmas lenne hasonló cél kiszolgálására. Elmondása szerint megközelítőleg 10 éve fektetnek nagyobb hangsúlyt ország szerte a tanulásban akadályozott gyermekek pedagógiájára. Probléma, hogy a pedagógusok nem mindegyike rendelkezik szakirányú tudással, amely tudás birtokában nem csak a sajátos nevelési igényű gyermekeket, hanem a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekeket is támogatni és fejleszteni tudnák az óvónők. Elmondta, hogy a kezdetektől van az óvodában egy ún. gyermekvédelmi felelős, aki folyamatosan kapcsolatot tart a családsegítő, valamint a nevelési tanácsadó illetékes munkatársaival. Amennyiben az óvónő észleli egy gyermek vonatkozásában az adott problémát, de nem tudja a szülő bevonásával megoldani azt, akkor a vezető óvónővel egyeztetve jelzi a gyermekvédelmi feladatokért felelős munkatársnak azt, aki bevonja a családsegítőt vagy a nevelési tanácsadót a probléma kezelésébe. Elmondta, hogy abban az esetben is bevonásra kerül a nevelési tanácsadó a gyerek életébe, amennyiben az óvónő úgy gondolja, hogy a gyermek fejlettségére tekintettel még nem iskolaérett, azonban a szülő a gyermek kora miatt szorgalmazza annak iskolába történő beíratását. Ebben az esetben az óvónő és a szülő közti ellenkező véleményt a nevelési tanácsadó próbálja feloldani és a gyermekkel elvégzett iskolaérettségi feladatok eredményét kiilemzését követően megerősíteni az óvónő vagy a szülő álláspontját.

„Mindig is figyeltünk arra, hogy a játék, a munka, a tanulás megfelelő hangsúlyt kapjon, és megfelelő arányú maradjon a gyerek életében. Az országos óvodai irányelvek szerint a játék az óvodáskorú gyermekek számára a legfontosabb, legfejlesztőbb tevékenység és egyben az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze. A játék a tanulás elsődleges színtere és motivációs bázisa. Az óvodából nem iskolások mennek el, hanem olyan gyermekek, akik alkalmassá válnak az iskolai élet megkezdésére. Ezért nem az információk és ismeretek mennyiségének elsajátítása a fontos, hanem az új befogadására való hajlam, a természetes tudásvágy, a tanuláshoz szükséges készség és képesség kialakítása és fejlesztése, valamint a stabil és kiegyensúlyozott érzelmi háttér, - közeg biztosítása, a szociális magatartás kialakítása.”

Hauptmann Ágnes egykori vezető óvónő

Az egykori vezető elmondta, hogy a nevelési tanácsadó munkájában nagy hangsúlyt kap a pszichológus, aki először a szülővel, majd a szülővel és a gyermekkel közösen és szükség esetén egyedül a gyermekkel foglalkozik. Igény lenne lokális szinten is egy fő pszichológusra az Óvodában. A Harkányi Óvoda jogszabályi előírásokon felüli szolgáltatása a sószoba, amely 2002 óta áll a gyerekek rendelkezésére. Minden csoport egy héten 1-szer részt vesz egy sóterápiás foglalkozáson. Azok a gyerekek, akik asztmásak vagy más légúti problémákkal küzdenek lehetőséget kapnak arra, hogy hetente akár 2-3 alkalommal is térítésmentesen igénybe

vegyék a sósobát. A Harkányi Óvodában lévő szolgáltatások közül a só szobán kívül szintén egészségmegőrző és fejlesztő hatással bír a gyógytestnevelés, amelyet ingyenesen, kizárólag orvosi diagnózis alapján, egyéni kérésre, az Óvoda saját tornatermében fejlesztő eszközökkel végeznek az erre specializálódott óvónők. A lovaglás, az úszás és a sakk külön foglalkozás keretében biztosított. Az Óvodában hivatalosan 1 éve működik a tehetségműhely, amely két részből áll. Az egyik a néptánc, amely már a kezdetektől jelen van az intézményben, a másik pedig a kreatív kuckó, ami ábrázolás technikát takar. Tematikusan az ünnepekhez, jeles napokhoz igazítva, óvónői javaslatra vehet részt a gyermek a foglalkozásokon. A fent leírtak ismeretében Hauptmann Ágnes egykori vezető óvónő véleménye, hogy a Harkányi Óvoda maximálisan átadja azt a tudást, amit nyújtani tud.

A későbbiekben fellelhető jelen koncepcióban egy újabb interjú Hauptmann Ágnessel, tekintettel arra, hogy már 5 éve elnöke a helyben működő Patróna Egyesületnek.

A Harkányi Óvoda jelenlegi vezetője Kanizsai-Tóthné Szijártó Anikó, aki 13 éve dolgozik óvónőként és 2016. augusztus hónaptól tölti be a vezető óvónői pozíciót a Harkányi Óvodában. Az eltelt 2 hónap tapasztalatai alapján elmondta, hogy a Harkányi Óvodában egy jól összeszokott csapat dolgozik, akik maximálisan próbálják tudásuk legjavát átadni az ide járó gyermekeknek. Jelenleg 22 fő hátrányos helyzetű gyermek van az intézmény falai közt, akik közül 6 fő halmozottan hátrányos helyzetű és 4 fő van védelembe véve. Nagy számban vannak jelen a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyerekek is. Ő is utalt arra, hogy 1 fő gyermekvédelmi felelős van kijelölve az óvónők közül, aki rendszeresen nyomon követi a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek életét, részt vesz a családlátogatásokon, folyamatosan kapcsolatot tart a gyermekvédelmi szakszolgálattal. A szociálisan rászoruló gyermekek többsége vidéki, Harkány környéki településről jár az intézménybe. Szükségesnek tartaná egy fő állományban foglalkoztatott pszichológus bevonását a mindennapi munkába, amely véleménye szerint nem csak az egyéni és csoportos foglalkozások keretében jelentene óriási segítséget a gyerekek számára, de a szülőknek is egy plusz szolgáltatás lenne, bizalommal fordulhatnának nevelési tanácsadásért egy szakemberhez. Tervezi a szociálisan rászoruló gyermekeket ruha és játék cserebere akciókkal támogatását. Amennyiben igény lesz rá, akkor 1-1 meghívott szakember társaságában, különböző témákra szűkítve részt vehetnének beszélgetős fórumokon a gyermekek szülei. A bölcsődei szolgáltatás vonatkozásában egy külön szervezetvezetőn keresztül támogatja annak beépítését a Harkányi Óvoda költségvetési szervbe. Véleménye szerint fizikai adottságai miatt a jelenlegi III-as blokk adhatna otthont a bölcsődének. Célja, hogy az egyes csoportokban a jelenlegi vegyes korosztályú gyerekeket korban közelítse egymáshoz, mert véleménye szerint a vegyes csoportnak több hátránya van, mint előnye. Tervezi egy nyugodt körülményeket biztosító, kényelmes, megfelelő informatikai felszereléssel bíró és adminisztratív feladatok elvégzésére alkalmas óvónői szoba kialakítását.

A Harkányi Óvodában nagy hangsúlyt fektetnek a sajátos nevelési igényű gyermekek (a továbbiakban: SNI-s gyermekek) megfelelő fejlesztésére. Ennek keretében négy fő egyéni fejlesztést végez csoporton belül és egy fő megbízási szerződés keretében foglalkozik a 8 SNI-s gyermekkel.

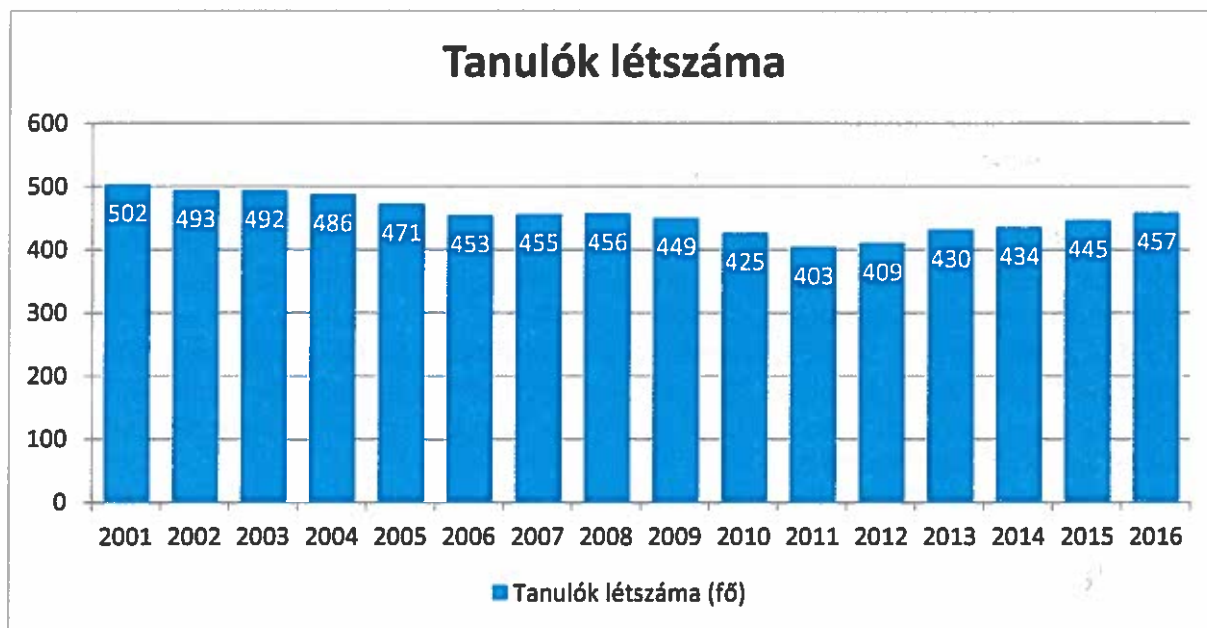
Jelen szociális szolgáltatási koncepció készítői az SNI-s gyerekek vonatkozásában interjút készítettek a Harkányi Óvodában dolgozó egyik fejlesztő pedagógussal, aki közel 20 éve dolgozik a Harkányi Óvodában és 10 éve foglalkozik fejlesztéssel. Jelenleg a saját csoportján belül 1 fő SNI-s gyermek fejlesztését végzi, aki mozgási és szellemi fogyatékossgal bír. A gyermek fejlesztése egyénre szabott, speciális program szerint történik képességeinek és nem a korának megfelelően. Ez különösen fontos, hiszen az integráció miatt az SNI-s gyermek ugyanúgy a csoport része, mint a többi gyermek, de amíg a többiek a koruknak megfelelő feladatokkal találkoznak, addig az SNI-s gyermek a képességeinek megfelelően. Hangsúlyozandó, hogy az egyéni és kimondottan az adott gyermekre tervezett foglalkozásokon túl az SNI-s gyermek a csoportos foglalkozásokban is részt vesz, biztosítva ezzel a megfelelő szocializációs készségek kialakulását és fenntartását. Megkérdezve a fejlesztő pedagógust az SNI-s gyerekek integrációjáról az a válasz érkezett, hogy magának az integrációnak vannak előnyei és hátrányai is egyaránt. Az adott gyermek számára előny, hogy a többi gyermek viselkedését utánozva, azt másolva gyorsabban fejlődik, rögzül a követendő minta. Hátrány, hogy a pedagógus figyelme megoszlik közte és a többi gyerek között, így nem jut annyi aktív fejlesztési idő rá, mint amennyi a maximálisan nyújtható lehetne. A csoportban lévő gyermekek számára egy SNI-s gyermek jelenléte szintén kétoldalú, egyrészt megtanulják a tapintatot, az empátiát, másrészt lassítja a csoport munkáját. Az óvodapedagógusra plusz munkát ró. A fejlesztő pedagógus észrevétele, hogy mindenképpen szükség lenne ezek mellé a gyerekek mellé 1 fő asszisztensre, aki egész nap tudja segíteni a pedagógus munkáját, kiemelt figyelmet fordítva az SNI-s gyermek mozgáskoordinációjára. A fejlesztő pedagógus elmondta, hogy azok a gyerekek, akik olyan fokú fejlődési rendellenességben szenvednek, hogy a szakértői bizottság nem javasolja az integrálásukat, azok különböző szegregációt biztosító nevelési-és oktatási intézményekbe kerülnek, ahol biztosítva van számukra a megfelelő ellátás. A csoportban történő fejlesztő foglalkozáson kívül egy fő megbízási szerződés keretében heti 1 órában foglalkozik az SNI-s gyermekekkel. A fejlesztő pedagógus véleménye szerint ez rendkívül kevés. Úgy látja, hogy az ilyen szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek szülei nehezen fogadják el a gyermeküket és ebből kifolyólag nehezen is kérnek segítséget, holott a szülőknek a gyermek óvodába történő bekerülését megelőzően már gondoskodniuk kellene arról, hogy a gyermek megkapja a szükséges fejlesztést. Igény lenne egy korszerűen felszerelt fejlesztőszobára, amely gyerekbarát és nyugodt körülményeket teremt az egyéni fejlesztő foglalkozásokhoz.

Iskolai nevelés-oktatás keretében iskolai napközis ellátás

A köznevelési törvény 10.§-sa alapján az általános iskolában nyolc évfolyamon országosan egységes követelmények szerint alapfokú nevelés-oktatás folyik, a 27.§. (2) bekezdése alapján az általános iskolában a nevelés-oktatást a délelőtti és délutáni tanítási időszakban olyan módon kell megszervezni, hogy a foglalkozások legalább tizenhat óráig tartsanak, továbbá tizenhét óráig - vagy addig, amíg a tanulók jogszerűen tartózkodnak az intézményben - gondoskodni kell a tanulók felügyeletéről. Az általános iskola e törvény rendelkezéseinek megfelelően egész napos iskolaként is működhet.

Az általános iskolai nevelést-oktatást a Kitaibel Pál Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola biztosítja Harkányban, mely 1960 óta áll jelenlegi helyén. Az iskola tanulóinak létszáma 5 éve emelkedő tendenciát mutat.

26.ábra: Tanulók létszáma a Kitaibel Pál Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában

Forrás: Kitaibel Pál Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola

A jelenlegi intézményvezető 1984 óta dolgozik a harkányi általános iskolában először tanárként, majd 1991-2006. között iskolaigazgatóként, 2006-2011. között igazgató helyettesként és tanárként, 2011-től ismét iskola igazgatóként.

Az igazgató elmondása szerint az iskolába járó gyerekekről elmondható, hogy a társadalmi háttérük borzasztó nagy különbségeket mutat. Sok a harkányi újjazdag gyermek, de sajnos még több a mélyszegénységben élő. Ők főleg a Szőlőhegyen laknak, Terehegyről járnak be, vagy a környező kistelepülésekről.

A pár éve hatályos jogi szabályozás szerint már a szülőknek kell kérni a hátrányos helyzet megállapítását, ezzel az a tapasztalat, hogy sokan nem élnek vele, mert szégyellik, vagy egyszerűen nem intézik el, így mióta ez a helyzet, statisztikailag kevesebb a hátrányos helyzetű gyermek, a valóságos tendencia szerint azonban sokkal több. Ez azért rossz, mert ezek a gyermekek nem részesülnek a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez és a megállapított hátrányos helyzethez kapcsolódó kedvezményekben és juttatásokban. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermekeknél a tankönyv ellátás és az étkeztetés már alanyi jogon ingyenes, erre minden év elején a szülői értekezleten felhívjuk a figyelmet. Problémát jelent, hogy a rászoruló családok közül sok szülő nem is jár szülőire, ezért nem részesül ebben a tájékoztatásban.

A gyermekjóléti szolgálattal rendszeres kapcsolata van az iskolának, szükség esetén a jelzőrendszer részükről jól működik. A gyermekvédelmi felelősnek kinevezett pedagógus, aki sok évig ellátta ezt a feladatot, 2016-ban nyugdíjba ment, de az új felelős is megkezdte már a munkáját, ő gyámügyes háttérrel is rendelkezik, évekig a gyámhivatalban dolgozott, így nem idegen neki a terület, sok háttér információval és tapasztalattal rendelkezik.

Az iskola jelenlegi 457 tanulója közül gyermekek 40-45 %-a a környező településekből jár be. Nemcsak a körzetileg Harkányhoz tartozó településekről, hanem például Garé, Szava, Bisse, Cún településekről is. Ennek a fő oka az az iskolaigazgató véleménye szerint, hogy nem minden környező iskolában van gyógypedagógus. Ezek közül a gyerekek közül többen sajátos nevelési igényűek (SNI), akiknek szükségük van a gyógypedagógus és fejlesztő pedagógus segítségére.

Az igazgató tapasztalata alapján SNI-s gyerekekről általában elmondható, hogy vagy enyhe értelmi fogyatékosak, vagy a tanulásban akadályozottak (részképesség zavarral küzdenek). Ezeknél a gyerekeknél duplázódhatnak a hátrányok, sok esetben a szülőknél is előfordulnak ezek a fajta zavarok, csak náluk abban az ő gyermekkorukban még nem mutatta ezt ki szakértői bizottság. Az ilyen családokban több gyerek születik, ami azt jelenti, hogy még kevesebb pénz, figyelem, idő jut egy gyermekre, tehát az egy főre jutó „javak” alacsonyabbak.

Az iskolában 27 szegregált SNI-s gyermek van, ők enyhe értelmi fogyatékos gyermekek, velük külön osztályban foglalkozik a két gyógypedagógus, ők az osztályfőnökök. Ebbe az osztályba betanít például egy zeneterapeuta is.

A 15 integráltan kezelt SNI-s gyermekkel a fejlesztő-logopédus-gyógypedagógus tanító foglalkozik, legalább heti 2 órában, egyéni vagy kiscsoportos foglalkozás keretében. Ők az iskolai készségek kevert zavarával, kevert specifikus fejlődési zavarral, súlyos tanulási, vagy figyelem zavarral küzdő gyermekek.

Az intézményben 36 BTM-es, azaz beilleszkedési-, tanulási-, vagy magatartási nehézséggel küzdő gyermek is van, velük is a fejlesztő pedagógusként foglalkoztatott tanító foglalkozik. A diplomás fejlesztő pedagógusokon kívül fejlesztő tanfolyamot végzett pedagógus is besegít ezekbe a foglalkozásokba.

A hátrányos helyzetű gyermekek statisztikája: A harkányi lakóhelyű gyermekek közül 36 fő részesül rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, 9 fő hátrányos helyzetű és 10 fő halmozottan hátrányos helyzetű. A környező településről bejáró gyermekek közül 117 fő részesül rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, 10 fő hátrányos helyzetű és 15 fő halmozottan hátrányos helyzetű.

A gyermekvédelmi felelős 10 évvel ezelőtt létrehozott egy „ingyen reggeliző gyerek” programot az iskolában, amire sajnos nagy az igény. Ez azt jelenti, hogy minden reggel vajas kenyér és tea van kitéve azon gyerekeknek, akik otthon nem kaptak reggelit, általában napi 40 gyerek veszi ezt igénybe. Az a tapasztalatunk, hogy hétfő reggel sajnos mindig többen vannak az igénybe vevők, olyan gyermek is van, aki egész hétvégén nem evett. Ezt a programot az önkormányzat finanszírozza, az utóbbi három polgármester mindegyike támogatta a fenntartását.

Úgy indult ez a kezdeményezés, hogy előfordult, hogy a gyerek kiesett a padból, vagy az iskolabusz üléséből és az orvoshoz szállítva rendkívül alacsony volt a vércukra, ami alultápláltságra utal.

Az iskola úgy veszi észre a gyerek rászorultságát, hogy a pedagógus látja, hogy az a gyerek gondozott vagy gondozatlan, van-e megfelelő felszerelése. Ezen kívül a gyermekvédelmi felelős és az osztályfőnökök rendszeresen családlátogatásokat végeznek, amennyiben szükséges a gyermekjóléti szolgálat és ritkább esetben a gyámügyi hatóság bevonásával.

A családon belüli erőszak szerencsére nem gyakori probléma, inkább a gondozatlanság, az ellátatlanság, az alultápláltság jellemző.

Az iskolának több jótékonyági szervezettel is igen jó a kapcsolata. (ilyenek a Caritas, a Harkányi Patróna Egyesület és más pécsi szervezetek) Az idei tanévkezdéskor is több száz pár tornacipőt kapott az iskola, amit a rászoruló gyermekeknek kiosztottak, sőt még más iskoláknak is tudtak belőle átadni.

A gyermekvédelmi felelősön kívül az iskolában jelen van a védőnő, a gyermekjóléti szolgálat által foglalkoztatott pszichológus, két gyógypedagógus és egy fejlesztő-logopédus-gyógypedagógus tanító.

A pszichológus heti egyszer foglalkozik azon gyermekekkel, akik a gyermekjóléti szolgálat gondozottai. Szükség esetén olyan gyermekekkel beszélget, akik bár nincsenek gyermekjóléti gondozásba véve, de valamilyen oknál fogva időszakosan erre szintén rászorulnak.

A Baranya Megyei Szakszolgálat siklósi intézményével, az ún. Nevelési tanácsadóval is rendszeres kapcsolatban állunk, ők egyrészt a pszichológiai gondozásban nyújtanak segítséget, másrészt a tanulásban akadályozott tanulók fejlesztésében működnek közre.

A védőnők egyrészt elvégzik az iskola egészségügyi együttműködési megállapodás szerinti rendszeres szűrővizsgálatokat, másrészt jelzés esetén is jönnek.

Az alkohol-és drogproblémák szerencsére nem jellemzőek az iskolában. Működik a DADA program, amelybe mindig 1-1 évfolyam van bevonva. Ez lehetne több is. A rendőrség munkatársa előadásokat tart a gyermekeknek a bűnmegelőzésről, az áldozattá válásról, az internethasználat veszélyeiről. Ilyen előadás már a pedagógusok és a szülők részére is megszervezésre került.

A pedagógusok számára ezen kívül minden tanév elején elsősegély-nyújtó előadás, tűz-és munkavédelmi oktatás is van. Az ezek során szerzett információkat a pedagógusok osztályfőnöki óra keretében a gyermekeknek is átadják.

Kiss József Levente iskolaigazgató javaslatára készítettünk interjút a most már közelgő nyugdíjas évei miatt felmentési idejét töltő Radosnainé Geosits Györgyi Mária tanárnővel, egykori iskola igazgató helyettessel és gyermek-és ifjúságvédelmi felelőssel. Elmondása szerint egész pályáján végigkísérte a gyermekvédelem témaköre, a gyermekközpontú gondolkodás. 1975-ben kezdett tanítani Nagyharsányban és már akkor is szívügyének tekintette a hátrányos gyermekeket és szüleiket. Abban az időben a tanítási órák után esti képzés keretében tanította a diákok szüleit, akik a munka mellett próbálták megszerezni a 7. és 8. osztályos iskolai végzettségüket. 1983-ba került Harkányba és csöppent bele az itteni szociális életbe is. A gyermekvédelmi feladatkör mellett hosszú évekig csapat, majd diákönkormányzat vezető, a 90-es évek közepétől pedig iskolaigazgató helyettes is volt. Elmondta, hogy pályafutása során tapasztalta, hogy az Iskolába járó gyerekek közül sok a vidéki gyermek és sajnálatos módon közülük kerül ki a legtöbb hátrányos helyzetű diák. Az elmúlt évtizedben megszaporozódott a hátrányos helyzetű (a továbbiakban: HH) és a halmozottan hátrányos helyzetű (a továbbiakban: HHH) gyermekek száma, melynek fő oka a szülők munkanélkülisége és iskolázatlansága. Újításként és a hátrányos helyzetű gyermekek segítéseként bevezette az ingyen reggelit azok számára, akik otthon nem kapnak reggelit. Ez egy szelet vajas, vagy zsíros kenyér és egy bögre tea formájában vehető igénybe az iskola konyháján. Évek óta működik ez a rendszer, sajnálatos tény, hogy a hétvégeket követően, azaz hétfői napokon veszik igénybe a legtöbben. A program célja, hogy ne legyen éhező gyermek az iskola falai között. A szülői értekezletek alkalmával a pedagógusok próbálják felhívni a szülők figyelmét a megfelelő étkezés szükségességére, de sajnos mégis akadnak olyan családok, ahol egész hétvégén nem kerül semmi sem az asztalra. Mint gyermekvédelmi felelős a kommunikáció megfelelő módját kiemelten fontosnak tartja. Véleménye szerint a megoldás titka a megfelelő kommunikációban rejlik, hogy a szülő és a gyermek is bizalommal forduljon első körben az osztályfőnökhöz és amennyiben indokolt és szükséges, akkor magához a gyermekvédelmi felelőshöz. Lényeges, hogy ne egyből a magasabb fórumokhoz forduljon a pedagógus, hanem első körben próbálja meg a szülővel, a gyerekekkel tisztázni a helyzetet, és ha nem jut előrébb, akkor még időben „felfelé haladni”. Végso esetben fordulnak a Családsegítőhöz vagy a Gyermekvédelmi Szolgálatához. A legfontosabbnak a családlátogatásokat tartja, melynek alkalmával a pedagógusnak lehetősége

nyílik bepillantást nyerni a gyermek és a család hétköznapijaiba. A HH-s és HHH-s gyermekeknél, amennyiben az osztályfőnök kéri, akkor a gyermekvédelmi felelős is részt vesz a családlátogatásokon. Ez is egy alkalom arra, hogy időben eloltsák a kialakulóban lévő problémát, hogy nyugodt körülmények között elbeszélgessenek a szülővel és adott helyzetben a gyermekkel is. Elmondta, hogy a heti egy alkalmas pszichológussal történő beszélgetések nem kielégítőek, szükség lenne arra, hogy nagyobb óraszámban álljon a gyerekek rendelkezésére egy megfelelő végzettségű gyermekpszichológus. Nagy segítség, hogy rendkívül jó viszonyt ápol az Iskola a Siklósi Rendőrkapitánysággal, ahonnan rendszeresen érkeznek előadást tartani az illetékesek a D.A.D.A. program keretében, valamint az internet és a Facebook használat veszélyeiről. A Facebook nem megfelelő használata napi szintű konfliktusforrás az Iskolában, így 6-7-8. osztályban több alkalommal tartanak előadást a Rendőrség munkatársai ezen témakörben. Szintén hasznos dolog az ún. „sulirendőr”, aki rendszeresen megjelenik az Iskolában, végigmegy a folyosón, elbeszélget a diákokkal. A gyermekvédelmi felelős az igazolatlan hiányzások kontrollálása érdekében napi szintű kapcsolatot tart a gyermekorvossal, valamint a környező településeken rendelő háziorvosokkal és a védőnővel. A hátrányos helyzetű tanulókat a Patróna Egyesület, a Szülői Munkaközösség és a Caritas támogatja élelmiszer-és ruhacsomagok, kirándulások finanszírozásával. Hangsúlyozta a napközi fontosságát, többek között azért, mert a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekeknek legtöbbször otthon nincsenek biztosítva a tanuláshoz szükséges életkörülmények, pl.: volt egy kislány, akiknél nem volt otthon asztal, így nem is tudta hol megírni a házi feladatát kényelmesen. A bántalmazás nem jellemző az ide járó gyerekek körében, csupán 1-2 esetben fordult elő, de nem volt nagyfokú. A speciális tagozatra jár a legtöbb HH-s és HHH-s gyermek, az SNI-sek és az intézményből kivett, nevelésbe vett gyermek. Legtöbb esetben a gyerekekkel együtt a szülők is sérültek, érzékenyek és szeretetvágyak. A Caritas és a Patróna Egyesület rendszeresen segíti a speciális osztály diákjait felajánlásokkal, kirándulásaik anyagi támogatásával. Javaslatként fogalmazta meg, hogy a napközi és a családlátogatás ne vesszen ki a divatból, valamint azt, hogy a pedagógus megfelelő kommunikációs helyzetet teremtsen a gyerekekkel és szüleikkel, azaz ne ellenséggé tekintsenek rá, hanem merjenek tőle segítséget kérni.

Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Siklósi Tagintézménye:

Az iskolákban és óvodákban dolgozó gyógypedagógusok és fejlesztő pedagógusok munkáját segíti a Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat, mely a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről szóló 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet (a továbbiakban: EMMI rendelet) szerint látja el munkáját feladatkörébe tartozik a gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés, oktatás és gondozás, fejlesztő nevelés, szakértői bizottsági tevékenység, nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, továbbtanulási és pályaválasztási tanácsadás, konduktív pedagógiai ellátás, gyógytestnevelés, iskola-és óvodapszichológiai ellátás, valamint a kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása.

A Siklósi Tagintézmény megbízott vezetőjével, Moldvay Tímeával készített interjúbeszélgetés kapcsán az intézetvezető asszony elmondta, hogy 53 db település tartozik az intézményhez, munkatársai heti szintű rendszerességgel járnak ki a környéken lévő és illetékességi területükhöz tartozó óvodákba és iskolákba.

A Pedagógiai Szakszolgálathoz tartozó feladatok közül Siklóson elérhető a nevelési tanácsadás, ezen belül a fejlesztés és a pszichológiai tanácsadás, a logopédiai ellátás, a járási szintű szakértői bizottsági tevékenység, a tehetséggondozás.

Megyei szinten van lehetőség gyógypedagógiai tanácsadásra, korai fejlesztésre, oktatásra és gondozásra, fejlesztő nevelésre, gyógytestnevelésre, a nevelési-és oktatási intézményekben működő iskola-és óvodapszichológusok munkájának szakmai koordinálására, konduktív pedagógiai ellátásra, helyben történő továbbtanulási és pályaválasztási tanácsadásra, kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozására, megyei szakértői bizottsági tevékenységre.

Fentiekből kiolvasható, hogy mind járási, mind megyei szinten megjelenik a szakértői bizottsági tevékenység. Különbség a kettő között, hogy járási szinten kizárólag a 3 éves kor feletti beilleszkedési, tanulási, nevelési problémákkal küzdő gyerekekkel foglalkozik az Intézet, ezzel szemben megyei szinten a 0-3 éves kor közötti, sajátos nevelési igényű gyerekeket diagnosztizálják. Sajnálatos, hogy a megyei szinten meglévő ellátásoknak a járási szintre történő generálása, habár jogszabály szerint megtörtént, a gyakorlatban nem valósult meg. Ennek fő oka az infrastrukturális, gépi eszközi, tárgyi felszereltség nagyfokú hiányosságában, valamint a megfelelő szakképzettséggel bíró munkaerő hiányában lehet fel. Fontos, hogy azok az ellátások működnek jól, amelyek korábban is elérhetőek voltak járási, valamint települési, intézményi szinten, ezek: fejlesztés, logopédia. Harkányba heti egy alkalommal jár ki mind az óvoda, mind az iskola épületébe 1 fő logopédus és 1 fő fejlesztő. Sajnálatos, hogy az egyes oktatási-és nevelési intézményekben nincsenek intézményi pszichológusok, így az ő koordinálásukra nincs lehetősége a Tagintézetnek. A Tagintézetben belül megvalósuló nevelési tanácsadás keretei között igénybe vehető a pszichológiai tanácsadás, azonban ez kizárólag a Tagintézmény falai közötti, mesterséges környezetben valósulhat meg. A Tagintézményben dolgozó pszichológusok nem vizsgálhatják a gyermeket az intézményi, otthoni környezetében, így a szülőnek gondoskodnia kell a gyermek utaztatásáról, amely sok esetben akadályokba ütközik.

A gyermek ötödik életévének betöltésekor a logopédus végez kötelező szűrővizsgálatot az óvodába járó gyerekek körében, melynek keretében kiszűri az egyes beszédhibákat. Ezt követően külön egyéni, valamint kis létszámú csoportos foglalkozások alkalmával fejleszti a beszédhibás gyerekeket. Az öt évesnél fiatalabb, valamint az iskoláskorúak logopédiai fejlesztése önkéntes, a szülő kérelmére történik.

Harkány vonatkozásában az elmúlt két évben az alábbi táblázat szemlélteti a logopédiai foglalkozásban részt vevő gyerekek számát:

27. táblázat: Logopédiai foglalkozásban részt vevő gyermekek száma

	Óvoda	Iskola
2015	32 fő	14 fő

2016	22 fő	0 fő
2016-ban várólistán lévők száma:	8 fő	3 fő

Forrás: Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Siklósi Tagintézményének vezetőjétől.

A fejlesztő foglalkozások igénybevételét az alábbi létszámadatok tükrözik Harkányban:

28. táblázat: Fejlesztő foglalkozáson részt vevő gyermekek száma

	Óvoda	Iskola
2015	4 fő	0 fő
2016	5 fő	0 fő

Forrás: Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Siklósi Tagintézményének vezetőjétől.

A Siklósi Tagintézmény által az egyes intézményekben megvalósított fejlesztő és logopédiai foglalkozások elmulasztása nem von maga után jogi következményeket. Ha a gyermek olyan foglalkozáson történő részvételt mulaszt el, amelyről a szakértői bizottság kötelező részvételt kimondó határozatában döntött, akkor annak súlyos következményei lehetnek, pl.: kiemelhetik a gyermeket a családból.

A 2016-os évben eddig a nevelési tanácsadás keretében a helyi Szakértői Bizottsági hatáskörbe került harkányi gyerekek száma az alábbiak szerint alakult:

29. táblázat: Helyi szakértői bizottsági hatáskörbe került harkányi gyermekek száma

	Gyermekek száma:
Nevelési-oktatási intézményen keresztül beérkezett megkeresések és szakértői bizottság által elbíráltak száma:	5 fő
Nevelési-oktatási intézményen keresztül beérkezett megkeresések és kontrollra várók száma:	4 fő
Nevelési-oktatási intézményen kívüli, szülői önkéntes megkeresés szerint:	5 fő

Forrás: Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Siklósi Tagintézményének vezetőjétől.

A Tagintézmény vezetője elmondta, hogy maga az épület alkalmatlan a fejlesztő jellegű foglalkozásokra, nincs akadálymentesítve és a felszerelés is hagy kívánni valót maga után. Véleménye szerint a jelenleg még helyi szinten nem elérhető ellátások biztosításának alapvető feltétele egy olyan épület, amely az ide érkező gyerekeket és szüleiket a lehető legjobb és legmagasabb színvonalú ellátásban tudja részesíteni.

Gyermekek átmeneti gondozása

A Gyvt. 45.§-sa alapján a gyermekek átmeneti gondozása keretében a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról kell gondoskodni.

A gyermekek átmeneti gondozását - a szülői felügyeletet gyakorló szülő vagy más törvényes képviselő kérelmére vagy bejegyzésével kell biztosítani, ha a szülő egészségi állapota, életvezetési problémája, indokolt távolléte vagy más akadályoztatása miatt a gyermek nevelését a családban nem tudja megoldani, vagy utógondozói ellátásban részesül.

A gyermekek átmeneti gondozásának helyén a gyermek otthontalanná vált szülője is elhelyezhető. A tizennegyedik életévét be nem töltött gyermeket szüleitől elválasztani csak kivételesen indokolt esetben lehet és a gyermek iskolai oktatását - lehetőség szerint - iskolaváltás nélkül kell biztosítani.

Otthont nyújtó ellátás

A Baranya Megyei Gyermekvédelmi Központ gyermekotthonai és lakásotthonai egy szervezeti egységet alkotnak. A szervezeti egység keretein belül a szükségleteknek megfelelően egy kétszobortos különleges gyermekotthonban, egy kétszobortos speciális gyermekotthonban, két különleges lakásotthonban, három, 3 éven aluli gyermekek és gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló édesanyjuk számára ellátást biztosító, és hét, alapvetően normál szükségletű gyermekek elhelyezésére szolgáló, de különleges szükségletű gyermekek integrált elhelyezésére is engedéllyel rendelkező lakásotthonban kerül biztosításra a nevelésbe kerülő gyermekek teljes körű ellátása. A gyermek- és lakásotthonok befogadják a gyámhivatal által ideiglenes hatállyal elhelyezetteket és nevelésbe vett gyermekeket, illetve azokat a fiatal felnőtteket, akiknek utógondozói ellátását – a működtető hozzájárulásával – a gyámhivatal elrendelte. Biztosítják számukra az otthont nyújtó ellátást. A szervezeti egység keretein belül működő otthonok földrajzi elhelyezkedésük illetve feladat ellátási profil alapján szakmai egységeket – gyermekotthonokat alkotnak. A munkát szakmai egységek szintjén egy gyermekvédelmi ügyintéző, egy pszichológus és egy fejlesztő pedagógus segíti. A lakásotthonokban, illetve a gyermekotthonok csoportjaiban nevelők, gyermekvédelmi asszisztensek és gyermekfelügyelők végzik a gyermekek körében folyó közvetlen nevelési, illetve gondozási feladatokat.

IV.5.3. Személyes gondoskodás keretébe tartozó gyermekvédelmi szakellátások

Utógondozói ellátás

Az átmeneti, vagy tartós nevelés megszűnése után a gyámhivatal legalább egy évi időtartamra elrendeli a gyermeknek, vagy a fiatal felnőttnek- feltéve ha kéri- az utógondozását. Az utógondozás célja, hogy elősegítse a gyermek, illetve a fiatal felnőtt családi környezetbe való visszailleszkedését, önálló életének megkezdését. Amennyiben a fiatal felnőtt otthonteremtési támogatás iránt terjeszt elő kérelmet, és nem áll utógondozás alatt a gyámhivatal a támogatással kapcsolatos eljárás lefolytatása idejére az azzal való elszámolásig ismételt elrendeli a fiatal felnőtt utógondozását. Az utógondozás a határozatban megállapított határidőig, de legfeljebb a

fiatal 24. életének betöltéséig, ha felsőfokú iskola nappali tagozatán tanulmányokat folytat legfeljebb 25. éves koráig tart.

Az ellátás feltételei a fiatal létfenntartását önállóan biztosítani nem tudja, a nappali oktatás munkarendje szerint, vagy felsőfokú iskola nappali tagozatán tanulmányokat folytat, vagy szociális bentlakásos intézménybe felvételét várja.

A gyámhivatal az utógondozói ellátást elrendelő határozatban a fiatal felnőtt számára magatartási szabályokat ír elő munkaügyi központtal való együttműködésre vonatkozóan, a nevelőszülővel szemben tanúsítandó megfelelő magatartásra való felszólítás, gyermekotthon utógondozó otthon háziarendjének betartása, a külső férőhely működtetőjével kötött megállapodásban foglaltak betartására való felhívás, utógondozóval történő együttműködési kötelezettségről.

Területi gyermekvédelmi szakszolgáltatás

Baranya Megyei Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat.¹⁵

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.) 15. § (3) bekezdésének a)-c) pontja szerinti ellátást a Baranya Megyei Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat biztosítja, mely 2003. szeptember 1-jén, a Baranya Megyei Önkormányzat Lakásotthonok Igazgatósága és a Baranya Megyei Gyermekvédelmi Szakszolgálat összevonásával jött létre. A Baranya Megyei Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat a gyermekvédelmi szakellátás keretében biztosítja az ideiglenes hatállyal elhelyezett, nevelésbe vett gyermek számára az otthont nyújtó ellátást, illetve a szakellátást más okból igénylő gyermek teljes körű ellátását, valamint a fiatal felnőtt utógondozói ellátását, gondoskodik továbbá a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatásról közel 900 ellátásra szoruló gyermek és fiatal felnőtt tekintetében. A Baranya Megyei Gyermekvédelmi Központ és Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálat gyermekotthonai és lakásotthonai egy szervezeti egységet alkotnak.

A Szakszolgálat célja, hogy a családjukból ideiglenes hatállyal kiemelt, nevelésbe vett gyermekek részére biztosítva legyen az otthont nyújtó ellátás, a szakellátást más okból igénylő gyermek teljes körű ellátása, valamint a fiatal felnőtt utógondozói ellátása. Szakszolgálat gondoskodik emellett a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatásról.

A szakszolgálat a személyes gondoskodást nyújtó gyermekvédelmi szakellátás keretében a vonatkozó jogszabályi előírásnak megfelelően szakszolgáltatásként biztosítja a gondozási hely meghatározásával, az ideiglenes elhelyezési feladatot ellátók kijelölésével, működtetésével, az örökbefogadás szakmai előkészítésével, az ideiglenes hatállyal elhelyezett és a nevelésbe vett gyermek gyámságával, a szaktanácsadással, a Gyvt.-ben előírt nyilvántartások vezetésével, a megyei bizottság működtetésével, és a támogatott közvetítői eljárással kapcsolatos feladatok ellátását.

¹⁵ Forrás: www.bmgvk.hu

IV.5.4. Egyéb, a szociális ellátórendszerben részt vevő helyi szereplők

Védőnői tevékenység

A szociális ellátórendszer fontos elemét képezi a védőnői tevékenység. Az egészségügyről 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 152.§-a alapján a helyi önkormányzat az egészségügyi szakellátási intézményműködtetési kötelezettségének részeként gondoskodik a tulajdonában, illetve fenntartásában lévő, közfinanszírozott egészségügyi szakellátást nyújtó egészségügyi szolgáltató működtetéséről.

Harkány város az önkormányzat szakfeladataként gondoskodik a védőnői ellátás működtetéséről és az Eütv. 152/A. §-nak megfelelően együttműködik a lakosságra, közösségekre, családi, munkahelyi, iskolai színterekre irányuló egészségfejlesztési tevékenységekben az ezeket végző szervezetekkel és személyekkel, valamint támogatja és aktívan kezdeményezi ezen tevékenységeket.

A védőnő ellátási területe jogszabályban megállapított megállapított védőnői körzetekre terjed ki, a vonatkozó jogszabályi kereteket a területi védőnői ellátásról szóló 49/2004. (V. 21.) ESzCsM rendelet tartalmazza.

Harkányban két védőnői körzet működik, mindkettőhöz kapcsolódik külterület is, illetve az I.-es körzethez négy csatolt község tartozik: Ipacsfa, Kovácshida, Drávaszerdahely, Drávacsepely.

A feladatot két fő főállású védőnő látja el.

A koncepció készítése során az egyik feladatot ellátó védőnővel interjút készítettünk, aki 35 éve dolgozik a pályán. Az interjúban elhangzott tapasztalatokat jelen fejezetbe építettük be.

A védőnők nemcsak az ellátási területen lakcímmel rendelkező személyekkel kapcsolatosan kötelesek ellátni a feladatukat, hanem azon túlmenően - kötelesek a védőnői gondozás lehetőségét felajánlani a körzetben életvitelszerűen tartózkodó azon személynek is, akiről tudomást szereznek, és ellátása védőnői kompetenciába tartozik.

A harkányi körzetben a legtöbb szociálisan rászoruló gyermek a „víkend telepen”, illetve a Szőlőhegyen lakik. Ezek a családok általában albérletbe költöznek ide a környező kistelepülésekről. Egy részük rövid időn belül tovább is költözik, de vannak olyanok is, akik hosszú távra rendezkednek be Harkányban.

A védőnők jogszabályban meghatározott feladata rendkívül sokrétű, ezek közül az egyik legfontosabb a nővédelem, ezen belül a családtervezéssel kapcsolatos tanácsadás, az anyaságra való felkészülés segítése, a lakossági célzott szűrővizsgálatok szervezésében részvétel, a várandós anyák gondozása a külön jogszabályban foglaltak szerint, a gyermekágyas időszakban segítségnyújtás és tanácsadás az egészségi állapottal, az életmóddal, szoptatással, valamint a családtervezéssel kapcsolatban. A másik fontos terület az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a gyermekek gondozása, ennek során gondozási terv alapján a családlátogatás, védőnői tanácsadás, továbbá a harmonikus szülő-gyermek kapcsolat kialakulásának, a gyermek nevelésének és szocializációjának segítése, valamint a gyermek fejlődéséhez igazodóan az egészséges életmódhoz és a megfelelő tápláláshoz szükséges ismeretek nyújtása.

A tanácsadások rendje és a családlátogatások gyakorisága jogszabály által meghatározott: várandós anyát a várandósság ideje alatt legalább 4 alkalommal, gyermekágyas anyát és az újszülöttet az intézetből hazajövetel után 48 órán belül, majd az első 6 hétben legalább hetente, a csecsemőket havonta, az 1-3 éves korú kisdedeket évente legalább 6 alkalommal, 3 éves kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig a kisgyermeket évente legalább 2 alkalommal kell látogatni.

Különösen a sokgyermekes vagy egyéb okból szociálisan rászorult családoknál kiemelten fontos az egészségi vagy környezeti ok miatt veszélyeztetett csecsemők és gyermekek pszichoszomatikus fejlődésének fokozott figyelemmel kísérése és segítése.

Az utóbbi években hangsúlyossá vált a szoptatás és az anyatejes táplálás fokozott figyelemmel kísérése és ösztönzése, ezzel kapcsolatban minden évben rendezvényt is szerveznek a védőnők és oklevelet kapnak a huzamos ideig szoptató kismamák.

Fontos feladat a törvényes képviselő tájékoztatása az életkorhoz kötött - külön jogszabályban meghatározott - kötelező vizsgálatokról, védőoltásokról, valamint a jogszabály szerint védőnő által elvégzendő vizsgálatok elvégzése, mint például a testi fejlődés figyelemmel kísérése, a pszichés, motoros, mentális, szociális fejlődés követése, az esetleges magatartásproblémák feltárása, az érzékszervek működésének vizsgálata, a beszédfejlődés vizsgálata, és a mozgásszervek elváltozásának szűrése (lúdtalp, gerinc-elváltozások).

Amennyiben a védőnő a munkája során a gyermek fejlődését veszélyeztető tényezőt észlel, haladéktalanul értesíti a háziorvost, a gyermekjóléti szolgálatot, illetve hatósági eljárást kezdeményez a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása, a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása vagy egyéb súlyos veszélyeztető ok fennállása esetén. A veszélyeztető tényezők rendkívül sokfélék, az értesítési kötelezettség is ilyenkor különböző lehet. Olyanra is volt példa, hogy egy család nem tudott megszabadulni a gyermekek fején lévő elősködőktől, itt az ÁNTSZ segítségét kellett kérni. A szociális rászorultság persze nem mindenhol jár higiéniai és tisztasági problémákkal.

Bár a védőnők elsősorban az egészséges gyermekek fejlődését tanulják, fontos feladat az egészségi ok miatt fokozott gondozást igénylő, a krónikus beteg, fogyatékossgal élő, valamint a magatartási zavarokkal küzdő gyermek és családja életviteléhez segítségnyújtás és tanácsadás együttműködve a háziorvossal és szükség esetén más illetékes szakemberekkel. Ilyenkor általában a megfelelő szakemberhez irányítják a gondozottakat. Mozgásfejlődési zavar esetén pl. Dévény tornára, ahová nem szükséges beutaló, komolyabb problémák esetén a fejlődésneurológiára, ahová szakorvosi beutaló szükséges.

A szülők hozzáállásáról általában elmondható, hogy – kevés kivétellel- együttműködőek, megfogadják a védőnők és a szakemberek által adott tanácsokat.

Az utóbbi évek sajnálatosan erősödő tendenciája –főként a jól szituált szülők körében- a kötelező védőoltások megtagadása. Ilyen esetben a védőnőnek igazoltan három alkalommal kell írásban felszólítania a szülőt az oltás beadatására, ennek eredménytelensége esetén az ÁNTSZ-t kell értesíteni, aki komoly egészségügyi bírság kiszabására jogosult. Ilyen esetekben a gyermeket a gyermekjóléti szolgálat általában védelembe is veszi.

A védőnők a fenntartó által biztosított tanácsadó helyiségben illetve a családlátogatások alkalmával az egyes családok otthonában zajló területi ellátáson kívül az óvodában és az

oktatási intézményben is ellátják jogszabályban meghatározott feladataikat, ahol a kötelező szűrővizsgálatokon kívül rendszeresen tartanak ún. csoportos egészségfejlesztő foglalkozásokat egészséges táplálkozás, szexuális felvilágosítás, dohányzás és alkohol veszélyei témakörökben ifjúságvédő bevonásával. Az óvodai egészségnapnak is aktív résztvevői vércukor-, vérnyomás-, testsúly- és testzsír méréssel.

Egy védőnői körzetben a védőnő által ellátható nők (várandós, gyermekágyas anyák), gyermekek (újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig) és az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermekek száma összesen legfeljebb 250 fő lehet az ESzCsM rendelet 5.§-sa alapján, akikről a 7.§. szerinti egészségügyi dokumentációt kell vezetni.

Az adminisztratív kötelezettség rendkívül sokrétű, a védőnők munkájának majd háromnegyed részét kitevő feladat, mely a munkaidejükbe általában már nem fér bele, otthon kell azt elvégezniük. Többek között munkanaplóban dokumentálni kell a napi látogatásokat, a tanácsadást, minden várandósról és gyermekről törzslapot kell vezetni, a gyermekeknél újszülött kortól hétéves korig. Sok az adminisztrációs és jelentési kötelesség az oltásokkal kapcsolatban is.

30. táblázat : 2015. évben a védőnői gondozotti létszám Forrás: Védőnő

Gondozotti létszám 2015		
Gondozotti létszám	Harkány I-es körzet	Harkány II-es körzet
Családok száma	107	115
Várandósok	13	7
0-1 évesek	14	21
1-3 évesek	35	34
3-7 évesek	65	84
Ezen felül óvodások száma: 174 fő, iskolások száma 437 fő		

2016. évben a munkakörülményeket érintő számos pozitív változásról tudnak beszámolni a harkányi védőnők.

Egyrészt az Egészségház felújításának eredményeként ma már sokkal igényesebb környezetben tudják az ellátottakat fogadni, másrészt a szolgálati kerékpár beszerzésével gyorsabban és olcsóbban tudnak városon belül közlekedni.

A munkát nagymértékben elősegíti a magzati szívhang hallgató, és a 2 pályázaton nyert laptop.

Mobiltelefont bár igényeltek és kaptak is a védőnők a 2016-os évben, de a rendkívül alacsonyan megszabott finanszírozott keret miatt már vissza is adták azt és mindketten a saját mobiltelefonjukat használják. A legnagyobb problémát az jelentette, hogy nem tudták, mikor jár le a pár ezer forintos finanszírozott keret. A mobiltelefon használat a védőnők munkája során nélkülözhetetlen például a családlátogatásokkor a családokhoz történő bejutáskor, illetve a rossz anyagi körülmények között élő családoktól érkező segítségkérő visszahívás sms-ek kezelésekor.

31. táblázat : 2016. évben a védőnői gondozotti létszám Forrás: Védőnő

Gondozotti létszám 2016		
Gondozotti létszám	Harkány I-es körzet	Harkány II-es körzet
Családok száma	107	114
Várandósok	11	11
0-1 évesek	18	12
1-3 évesek	36	39
3-7 évesek	78	89
Ezen felül óvodások száma: 190 fő, iskolások száma 435 fő		

Nem jogszabályban szabályozott kötelező feladat, ám a védőnői munkának mégis igen fontos része a karitatív tevékenység, melynek során folyamatosan gyűjtik és juttatják el a körzetükbe tartozók által felajánlott használt gyermek és felnőtt ruhákat, játékokat, pelenkákat, babakocsikat és egyéb eszközöket az arra rászorulóknak. A vetkőző helyiségüket használják raktárként a sok felajánlott holmi tárolására, ahová mintegy ingyenes „turkálóba” jöhetnek a gondozottak a szükséges dolgokat kiválogatni.

A településen működő harkányi horvát-és német nemzetiségi önkormányzatok szociális jellegű megnyilvánulásai:

Harkány Város közigazgatási területén két helyi nemzetiségi önkormányzat működik. Mind a Harkányi Horvát Nemzetiségi Önkormányzat, mind a Harkányi Német Nemzetiségi Önkormányzat aktív munkát folytat a városban mind közösségi, mind szociális téren. A Harkányi Horvát Nemzetiségi Önkormányzat minden évben támogatja a szociálisan rászorult, harkányi lakhelyű és horvát nyelvet tanuló gyermekeket. Ennek formája legtöbbször pénzbeli, valamint könyvjutalom jellegű, de a legjobb tanulmányi eredményt elérő gyermekeket ingyenes táboroztatási lehetőségben részesítik a horvátországi Selce településen. A Harkányi Német Nemzetiségi Önkormányzat szintén támogatja a német nemzetiségi oktatásban részesülő, harkányi lakóhelyű és szociálisan rászoruló óvodás-és iskoláskorú gyermekeket, amelynek formája pénzbeli, valamint az iskolás gyermekeknél könyvjutalom jellegű. Mindkét önkormányzat szoros kapcsolatot ápol a helyi Katolikus Plébániával és helyben működő Karitással. Karácsonykor ajándécsomagokkal és összegyűjtött élelmiszer, valamint ruha csomagokkal támogatják a harkányi és környékbeli rászorultakat.

Patróna Egyesület:

Harkány városában a 2000-es évben megalakult a Lions Klub, melyből a későbbiekben a Patróna Egyesület nőtt ki magát a 2005-ös évben. Az Egyesület jelenleg 12 főből áll, fő tevékenységi köre a jótékonykodás, azon belül Harkány és térsége kulturális és művészeti értékeinek ápolása, népművészet és hagyományörzés, kisebbségi nemzeti kultúra ápolása, iskolarendszeren kívüli oktatás és ismeretterjesztés támogatása, gyermekek és fiatalok érdekeinek védelme, részükre segítségnyújtás mind szociális, mind egészségügyi téren, illetőleg tehetségük kibontakozásának elősegítése, támogatása, egészségmegőrző és gyógyító programok és eszközök népszerűsítése, ezen tevékenységek támogatása, lelki segítségnyújtás,

és közreműködés a drog megelőzésében, családok, egészségkárosultak, időskorúak támogatása, gondozása, valamint Harkány és térsége környezetének szépítése, és védelme.

Az Egyesület minden évben tart tagtoborzást és reméli, hogy tagjainak korosztályába becsatlakozik a fiatal harkányi generáció is. Éves szinten megrendezésre kerül a Patróna bál, amelynek bevételét minden évben más célra hasznosítják. A 2015. évben megrendezésre került bál bevételéből 3 szociálisan hátrányos helyzetű, de tehetséges tanulót támogattak latin-tánc, gitár, valamint úszás szabadidős tevékenységük végzésében. Minden évben rendeznek Mikulás ünnepséget az Iskola speciális osztályában tanuló, szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek részére, ahol ajándékcsomaggal, valamint az osztálykiránduláshoz nyújtott anyagi támogatással segítik az oda járó gyerekeket. Immár hagyomány, hogy a segítséget meghálálva a gyerekek minden évben a Harkányi Katolikus vagy Református Templomban megrendezése kerülő karácsonyi hangversenyen rövid műsorral köszönik meg a támogatást. A Harkányi Óvodában található sósobának a létrehozása is a Patróna Egyesületnek köszönhető, az idei évben is az Egyesület vásárolja meg a sóoldatot a helyiségbe.

Karitás¹⁶

A Magyar Karitás 2016-ban megalakulásának 85. és újjáalakulásának 25. évfordulóját is ünnepli. A Katolikus Egyház 1931-ben alapította meg hivatalos segélyszervezetét, amely összefogta és szervezte az Egyház karitatív tevékenységét. Az 1948-ban megszüntetett segélyszervezetet a rendszerváltozás után Magyar Katolikus Püspöki Kar az Egyház hivatalos segélyszervezeteként alapította meg újra, hogy az „egyház kinyújtott karjaként” segítse a nélkülözőket. 1991-ben a Fővárosi Bíróság egyházi jogi személyként jegyezte be a Karitást, amely Magyarország egyik legnagyobb karitatív szervezete lett.

A szervezet országos hálózattá bővült és intézményekkel, szociális szakemberekkel, önkéntesekkel, együttműködő partnerekkel, adományozókkal együtt 25 éve töretlenül segíti a rászorulókat.

A püspöki konferencia a Magyar Karitás nevét 2001-ben Katolikus Karitás – Caritas Hungarica-ra változtatta, ezzel is aláhúzva azt a tényt, hogy a karitás a Katolikus Egyház hivatalos segélyszervezete.

Az országos központ létrejötte után az egyházmegyékben is megszervezték a Karitás központokat, és a plébániákon sorra alakultak az önkéntes Karitás csoportok, elindult a Karitás szenvedélybetegeket segítő intézményhálózata a RÉV, majd az idősök ellátását, fogyatékkal élők nappali ellátását és a megváltozott munkaképességűek szociális foglalkoztatását végző szociális intézmények is megalakultak.

Mára az országos központban, a 16 egyházmegyei karitás irodában és a 17 saját fenntartású szociális intézményben több mint 300 munkatárs koordinálja a napi feladatokat. Ma országszerte 802 csoportban 8950 karitás önkéntes tag és a segélyakciók során további több ezer önkéntes segíti a rászorulókat.

A Karitás munkatársak és önkéntesek nyolc fő területen – idősök látogatása, házi gondozása, családok anyagi, természetbeni és lelki támogatása, munkanélküliek és hajléktalanok segítése, szenvedélybetegek gondozása, fogyatékkal élők gondozása, nemzetiségi kérdések és problémák, menekültek és bevándorlók segítése, gondozása, humanitárius katasztrófhelyzetben történő segítségnyújtás – segítik a nehéz helyzetben élőket.

A rászoruló családokért évről évre nagyszabású segélyakciókat is indít a szervezet. A Karitás nevéhez fűződik többek között az ország minden településén megszervezett „Tartós szeretet”

¹⁶ Forrás: www.pecsi-caritas.hu

nagybőjti élelmiszergyűjtés és segélyakció, „Vár a nyár” gyermektáboroztatási program, a „Legyen öröm az iskolakezdés” diákokat segítő akció, vagy az „Öngondoskodó háztartások” vetőmag program, az „Egymillió csillag a szegényekért” szolidaritási és a „Tárjátok ki a szívetek” karácsonyi segélyprogram is. Az ilyen segélyakciók során több ezer nehéz sorsú családot segít évről évre a szervezet a jó szándékú adományozók segítségével.

A szervezet jelen volt a Magyarországi katasztrófák helyszínén is. Segített a kitelepítettek elhelyezésében, szociális ellátásában, az újjáépítés feladataiban, a károsultak lakhatási feltételeinek megteremtésében, házaik felújításában, ingóságaik pótlásában és nagy erővel végezte a károsult személyek és hozzátartozóik mentálhigiénés támogatását a beregi, az észak-magyarországi, dunai árvizeknél, a kolontári vörös-iszap katasztrófánál és számos településen indított segélyprogramot viharkár és kisebb földrengés esetén is.

Az önkéntesek országsszerte több ezer idős és beteg ember házi gondozását látják el és kórházi betegek látogatását is több településen végzik.

A nehéz helyzetbe került családok anyagi, természetbeni és lelki támogatása is kiemelt feladat az önkéntesek számára a mindennapokban.

A plébániai csoportok mellett 11 hivatalos KaritászpONT is várja a ruha, háztartási eszköz, ajándéktárgy adományokat és felajánlásokat, amelyeket a rászorulóknak juttatnak el.

A szervezet újralakulásával egy időben bekapcsolódott a nemzetközi karitászhálózatba és a világ 166 országát összekapcsoló Caritas Internationalis tagja lett. E kapcsolatrendszernek köszönhetően számos alkalommal indított segélyprogramot Erdélyben, Vajdaságban és Kárpátalján a Karitászt a határon túli magyar rászorulóknak és vett részt humanitárius katasztrófák okozta humanitárius válság kezelésében számos külföldi országban.

A karitászmunkatársai segítséget nyújtottak Ruandában a polgárháború idején, Lengyelországi és Csehországi árvíznél, Srí Lankán a gyorssegélyen túl lakóházakat, kollégiumot is épített a szervezet a szököár után, de segítséget nyújtott a Haiti földrengésnél a délszláv árvíznél és számos országban különböző humanitárius katasztrófáknál is.

A Katolikus Karitászmunkáját segíti 1991-től a szervezet alapítványa, a Karitászt Támogató Alapítvány. Ennek célja a szervezet anyagi segítése annak érdekében, hogy az szociáliskaritatív feladatát eredményesebben végezhesse az arra rászorulóknak hathatós támogatása, ingyenes szolgáltatásokkal és adományok nyújtásával.

A harkányi szervezet munkájáról annak vezetőjével, Horváth Istvánnéval beszélgettünk.

A Harkányi Karitászt a Pécsi Egyházmegyéhez tartozó szervezetként több, mint 20 éve segíti Harkány és a környező kistelepülések rászoruló családait a szervezet vezetőjének elmondása alapján. Állandó tagságuk nyolc főből áll, az ünnepek előtti nagyobb adományosztásokon a szentmisei hirdetésnek köszönhetően ennél jóval több önkéntes segíti a munkát.

Fő tevékenységük a heti rendszerességgel megnyilvánuló adománygyűjtő-és osztó tevékenység, melynek keretében minden kedd délután a katolikus templom mögötti garázsoknál található helyiségükben fogadják az adományozókat és a rászorulókat. Az adományok között ruha, bútor, egészségügyi segédeszközök, élelmiszer is megtalálható.

Karácsonykor, húsvétkor és búcsú előtt kiemelt adománygyűjtés folyik, melyről a szervezetnél vezetett, rászorulókról szóló névsoron szereplőket külön értesítik.

Gyakran kerül sor egyedi ügyekben adománygyűjtés szervezésére is, ilyen volt például az egyik környező településen fürdőszoba készíttatése egy beteg rászorulóknak, vagy egy másik esetben egy beteg kisgyermek debreceni műtétéhez az útiköltség megfinanszírozása.

A családsegítő szolgálattal állandó a kapcsolat, rajtuk keresztül jutnak el a családsegítő által is gondozásba vett rászorulókhöz az összegyűjtött adományok.

Az adományosztáson kívül számos rendezvényt is szerveznek a nagycsaládosok, rászorulók vagy akár a nem rászoruló érdeklődők számára is: az adventi időszakban szentmise után szeretetvendégségre várják az érdeklődőket, februárban minden évben farsangot szerveznek az óvodás- és iskoláskorú gyermekek számára, amelyen rendszeresen 180-200 gyermek vesz részt. A művelődési ház épületét ehhez az önkormányzat biztosítja, a plébánia gondoskodik a tombolán kisorsolásra kerülő könyvekről, játékokról és minden évben egy új kerékpárról. A szervezet az 50-60 gyermek üdülését szolgáló nyári hittantábor megszervezésében is döntő szerepet vállal, mely korábban a sellyei erdészházban, az utóbbi években a szalánta-németi plébánia épületében kerül megrendezésre.

IV.5.5. Szenvedélybetegség kialakulását megelőző és a függőség megszüntetését segítő programok:

A legális- és illegális pszichoaktív-szerek okozta (kémiai), és a viselkedéses függőségek egyaránt progresszív betegségeknek tekinthetők. Ezek lerombolják a testi, érzelmi és szellemi, valamint a szociális jólétet szinte mindenkinél, akit rabul ejtenek.

A www.indit.hu internetes weboldal szerint hazánkban a kábítószer probléma kezelőrendszere Baranya megyében a legfejlettebb.

Alábbiakban a megyei szinten működő szenvedélybetegségekkel foglalkozó szervezetek munkáját mutatjuk be röviden:

D.A.D.A.¹⁷

A Magyar Rendőrség Biztonságra Nevelő Iskolai Programja, a D.A.D.A. (dohányzás, alkohol, drog, AIDS) az 1992/1993-as tanévben indult el Magyarországon az Országos Rendőrkapitányság keretein belül, gyökerei az Amerikai Egyesült Államokba nyúlnak vissza. Az egyes szavak nem véletlenül követik egymást a fent írt sorrendben. Általában a fiatalok ebben a sorrendben próbálják ki a káros szereket. A végén az AIDS szerepel, mint a szerek – főként a drog – alkalmazásának a következménye, veszélye. A program Harkány vonatkozásában már az óvodai nevelési munkában megjelenik játékos-oktató formában és az óvodát követően 8 tanéven át kíséri végig az általános iskolás tanulókat. Rendszerint a megyei- vagy helyi rendőrkapitányság egyik önkéntes alkalmazottja tart előadást havonta egyszer előre eltervezett tematika szerint, melynek keretében a gyerekek megbeszélnek az általuk felhozott problémákat és vitás kérdéseket, valamint az előadó bevonja az óvodásokat, iskolásokat különféle szituációs játékokba is.

Integrált Drogterápiás Intézet Közalapítvány¹⁸ (INDIT):

¹⁷ Forrás: www.c3.hu/~droginform/dada.html

¹⁸ Forrás: www.indit.hu

Az INDIT Közalapítványt 1997-ben hozta létre a Baranya Megyei Közgyűlés, de jelenlegi funkcióját 1991. január 01. napjától látja el a Pécs, Szendrey J. u. 6. és Kazinczy u. 6. szám alatt. Komplex megoldási lehetőségeket kínál a megelőzéstől (direkt és indirekt) a konkrét kezelésen és rehabilitáción keresztül a reszocializációig, érvényesítve az ártalomcsökkentés szempontjait és a józan kultúra filozófiáját. A programokba kerülés önkéntes, kívánság esetén anonimitást biztosít. Az integrált drogtérapiás intézmény prevenciós központot, szenvedélybetegek nappali ellátóját, drogambulanciát, drogtérapiás otthonokat és félutas házakat egyesít. Emellett a Közalapítvány különböző célcsoportokra szabott prevenciós és ártalomcsökkentő programokat is bonyolít.

Addiktológiai Ambulancia¹⁹

Az ambulancia az INDIT Közalapítványon belül létrehozott szolgálat, mely jelenleg Pécsen a Kazinczy u. 6. szám alatt a következő területen tud segítséget nyújtani az azt igénybevevőknek: állapotfelmérés, tanácsadás/motivációs interjú, detoxifikáció, fenntartó kezelés, intenzív ambuláns terápia, elterelés, családterápia, szociális munka, delegálás, konzultáció.

TÉR²⁰

Az INDIT Közalapítvány TÉR Közösségi Szolgálat 2008 évben kezdte meg működését Pécsen a „Hősök tere és környéke” városrészen. A szegregált terület központjában, a Gorkij utcai épületben működő alacsony küszöbű ellátást főleg a telepen élők veszik igénybe, ahol a mélyszegénység, a tartós munkanélküliség mellett jelentős problémát okoz a szenvedélyszerhasználat. A program nagy hangsúlyt fektet a közösségi szociális munkára és prevencióra is. Ifjúsági projektek keretében szabadidős programokat (dob oktatás, különböző sport tevékenységek, kirándulások), klubfoglalkozásokat szervez helyi 12- 24 éves fiatalok számára. Kiemelten foglalkozik a terület antiszegregációjával, ezért számos olyan kulturális, szociálpolitikai kezdeményezésben vesz részt, amely főként a helyi közösség fejlesztése-, erősítése révén vissza kívánja állítani a környék korábbi presztízsét.

Bulisegélyszolgálat²¹

Az INDIT Közalapítvány 2000 óta folyamatosan működő megkereső programja, melynek számos pécsi, illetve a régió különböző városaiban működő szórakozóhelyre sikerült tartósan bekerülni. Évek óta állandó résztvevői a Pécsen illetve a régióban megrendezésre kerülő fesztiváloknak: Rockmaraton, PEN „Fishing on Orfű”, Dj. Fesztivál, OZORA Fesztivál és más ifjúsági rendezvények. A szórakozóhelyeken nyújtott szolgáltatások: objektív felvilágosítás a szenvedélybetegség lehetséges formáiról, szenvedélyszerekről, viselkedéses addikciókról, drogkarrier, szerhasználat fázisai, krízisintervenció, ártalomcsökkentés, jogi információ.

FÜGE prevenciós program²²

A Nemzeti Drogstratégia szellemében egy komplex egészségfejlesztési és drogmegelőzési

¹⁹ Forrás: www.indit.hu

²⁰ Forrás: www.indit.hu

²¹ Forrás: www.indit.hu

²² Forrás: www.indit.hu

program került kidolgozásra, mely vállalja a pedagógusok, szülők és a diákok felkészítését, oktatását, készségeik fejlesztését. Azt a végső célt szolgálja, hogy a célcsoportok az ismeretátadás és készségfejlesztés révén alkalmassá váljanak olyan életvezetési stratégiák elsajátítására, amellyel felelősségteljes, dönteni tudó tagjai lehetnek a társadalomnak. Az iskolákban végzendő dropprevenciós program előnyül mindenképpen felhozható, hogy intézményes keretekbe rendezi mind a veszélyeztetett korú serdülőket, illetve a velük érdemben foglalkozó pedagógusokat, valamint a szülőket. Mindez azért fontos, mert körülhatárolt keretet ad, így komplex, többgenerációs szinten közelíti meg a kérdést, kezeli a problémát.

Az INDIT Közalapítvány által 2006. november 7-én megnyitott „Füge” Deviancia Prevenció, Regionális Képzési és Koordinációs Központ egyik felvállalt programja hogy olyan, elsősorban gyakorlati ismeretekre építő továbbképzéseket szervezzon, melyek alkalmat adnak arra, hogy az addiktológiai problémákkal kapcsolatba kerülő társszakmák munkatársai között kommunikáció alakuljon ki.

Dél-Dunántúli Regionális Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (DREKEF)²³

A Dél-Dunántúli Regionális Kábítószerügyi Egyeztető Fórum, azaz a DREKEF szervezet 2002. április 3-án jött létre, magába foglalva egy Fórumot, mely az elmúlt években a dél-dunántúli régióban - Pécs, Komló, Mohács, Siklós, Szekszárd, Paks, Dombóvár, Bonyhád, Kaposvár, Siófok - megalakult fórumokat és az ott helyet foglaló intézményeket tömöríti. A DREKEF fő célkitűzéseként a Baranya, Somogy és Tolna megyében működő, a drogprobléma kezelésében szerepet vállaló szociális, egészségügyi, oktatási, közigazgatási intézmények, valamint az ifjúságvédelemben érintett egyházi és civil szervezetek ernyőszervezetként való összefogásával, a helyi fórumok koordinációjával Regionális Drogstratégiát kíván kidolgozni és megvalósítani.

V. Fejlesztési irányok, javaslatok

V. 1. Bölcsődei ellátás vonatkozásában:

Probléma: Az Országgyűlés által 2015. december 15-én elfogadott, egyes szociális, gyermekvédelmi, családtámogatási tárgyú és egyéb kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2015. évi CCXXIII. törvény 2017. január 1-jei hatályba lépéssel módosítja a Gyvt-t és nagy mértékben átalakítja a gyermekek napközbeni ellátásának szabályait, különös tekintettel a 3 éven aluli gyermekek ellátására, felügyeletére.

A jelenlegi szabályozás szerint a 10 ezer fő feletti településeken kötelező a bölcsődei ellátás biztosítása. A jogszabályváltozás legkésőbb 2018. december 31. napjáig történő teljesítéssel új kötelezettséget ró az Önkormányzatra. A jövőben, ha minimum negyven, három év alatti gyermek él a településen, vagy legalább öt ilyen korú gyermek napközbeni felügyeletére igény jelentkezik, akkor a jogszabály szerint helyben meg kell oldani a bölcsődei elhelyezést.

Javaslat: Előreláthatólag a Harkányi Óvoda épületének a III. blokkja adhat otthont a kötelező szolgáltatásnak, tekintettel arra, hogy eredetileg bölcsődei tervek szerint épült a blokk. A III. blokkban jelenleg az 5-ös és 6-os óvodai csoport működik, amely csoportok közül 1 átköltözhethet az Óvoda új és jelenleg kihasználatlan, 2014-es évben átadott szárnybaá. Az új

²³ Forrás: www.indit.hu

szárny megépítése 2012 évben a Harkányi Óvoda infrastrukturális fejlesztése c. pályázat keretében valósult meg. A 73,8 m² nagyságú csoportszobát jelenleg rendezvények, kiállítások alkalmával hasznosítják. Tekintettel arra, hogy a pályázat kifejezetten kizárta a bölcsődei célra történő hasznosítást, ennek a szárnynak a bölcsődei célra történő igénybevétele sajnos nem opció a 2017 évtől fennálló kötelezettség teljesítésére.

Megoldást jelenhet a „TOP-1.4.1-16 A foglalkoztatás és az életminőség javítása családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztésével” című felhívás, amelynek jelenleg, 2016. október 20. napjáig folyik a társadalmazása. Ennek keretében a felhíváshoz kapcsolódó észrevételeket, javaslatokat a véleményezésre kialakított partnerségi fórumban várják.

A felhívás keretében az Európai Bizottság ország-specifikus ajánlásaival összhangban Magyarország továbbfejleszti a kisgyermek számára a napközbeni elhelyezést biztosító intézmények kapacitását és az általuk nyújtott szolgáltatások minőségét, melynek során a központi költségvetési szervek, az önkormányzatok, az egyházak, a nonprofit szervezetek, továbbá az önkormányzati többségi tulajdonú vállalkozások pályázhatnak a gyermekjóléti alapellátások közül a bölcsődei ellátási formákhoz (bölcsőde, mini bölcsőde, családi bölcsőde), valamint az óvodai ellátáshoz való hozzáférés javításának és a szolgáltatások minőségi fejlesztésének megvalósítása érdekében.

A felhívás fő célja a kisgyermeket nevelők munkavállalásának támogatása, a családok segítése, különösen a leghátrányosabb helyzetű térségekben lévő gyermekek minél korábbi életkorban történő megsegítése.

Az intézményes fejlesztéseken túlmenően például bölcsőde, mini bölcsőde, óvoda-bölcsőde, mint többcélú intézmény) támogatható a rugalmasabb és egyszerűbb működési feltételekkel létrehozható bölcsődei ellátási forma – családi bölcsőde – is annak érdekében, hogy a helyi igényeken alapuló leghatékonyabb megoldást lehessen kialakítani az adott térségben, illetve településen. Az önkormányzatok maguk dönthetnek arról, hogy mely szolgáltatási formát választják feladataik ellátásához.

A felhívás forrását az Európai Regionális Fejlesztési Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásban biztosítja a Terület-és Településfejlesztési Operatív Programon belül, vissza nem térítendő támogatás formájában.

V. 2. Óvodai ellátás vonatkozásában:

1. számú probléma: Napi szinten a munka hátráltatását jelenti a jelenlegi vegyes korosztályú csoportösszetétel. A jelenlegi vezető véleménye szerint a vegyes csoportnak a gyermekek ütemszerű fejlődése vonatkozásában több hátránya van, mint előnye, így mindenképpen indokoltnak tartja a korosztályok közelítését egy-egy csoport összetételében.

2. számú probléma: A jelenlegi vezető véleménye szerint szükség lenne 1 fő állandó foglalkoztatott pszichológus alkalmazására az intézményben.

3. számú probléma: Fejlesztő szoba hiánya.

Javaslat: Az 1. számú problémára megoldást jelenhet az, ha a csoport létszámának összeállításánál fokozatosan törekszik a vezető arra, hogy a korosztályban megegyező, vagy

egymáshoz közel álló gyerekek pl.: a 2,5 évestől a 3,5 évesig kerüljenek egy csoportba. Egy idő után ez maga után vonná, hogy az adott csoportban nem lenne kirívó az életkor különbség a gyerekek között. A 2. számú problémára megoldást jelenthet a Fenntartó megkeresése azzal, hogy készüljön egy előzetes költségkalkuláció plusz 1 fő pszichológus munkatárs alkalmazására. A 3. száma problémára a pályázatok nyomon követése és a folyamatos pályázás, valamint egy meglévő, de funkciót nem betöltő helyiség átalakítása lehet a megoldás.

V.3. Iskolai ellátás vonatkozásában:

1. számú probléma: A gyermekvédelmi felelős és az iskolaigazgató véleménye szerint az iskolában is szükség lenne 1 fő állandó foglalkoztatott pszichológus alkalmazására.

2. számú probléma: A családlátogatás és a napközi „ne menjen ki a divatból”.

Javaslat: Az 1. számú problémára megoldást jelenthet a KLIK megkeresése azzal, hogy igény lenne egy fő pszichológus alkalmazására az iskolában. A 2. számú problémaként megfogalmazott családlátogatás alapvető fontosságú egy gyermek szociális hátterének felmérésénél, így mindenképpen indokolt az iskolaigazgató megkeresése azzal, hogy a jövőben is kötelező legyen az adott pedagógusnak az osztályába járó gyermekeknél a családlátogatás. Továbbá javasolt ennél a pontnál az útiköltség térítés és a családlátogatásnak a pedagógus óraszámába történő beszámítása. A napközis ellátásban történő részvételnél a szülő informálása jelenthetné a megoldást, miszerint a gyermeknek és a szülőnek is segítség, ha a délutáni órákban is biztosítva van gyermek számára a házi feladat elkészítéséhez és a gyakorláshoz a pedagógusi segítség.

V.4. Baranya Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Siklói Tagintézménye vonatkozásában:

1. számú probléma: Az Intézet jelenleg a Siklói Zeneiskolával közösen található egy épületben, az épületnek a 2. emeletén, Harkány is az ellátási területébe tartozik. Az akadálymentesítettség nem megoldott, a zeneiskolai tevékenység állandó jellegű zajforrás, zavarja a nyugodt körülmények közötti fejlesztési tevékenységet.

2. számú probléma: Az EMMI rendelet által előírt feladatok közül helyi szinten a szakértői bizottsági tevékenység, a logopédia és a nevelési tanácsadás, azon belül a fejlesztés és a pszichológiai tanácsadás valósul csak meg. Megyei szinten van lehetőség gyógypedagógiai tanácsadásra, korai fejlesztésre, oktatásra és gondozásra, fejlesztő nevelésre, gyógytestnevelésre, a nevelési-és oktatási intézményekben működő iskola-és óvodapszichológusok munkájának szakmai koordinálására, konduktív pedagógiai ellátásra, helyben történő továbbtanulási és pályaválasztási tanácsadásra, kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozására és a megyei szakértői bizottsági tevékenységre. A fentiekben írt 1. számú problémával, valamint a megfelelő gépi berendezések, műszerek hiányosságával függ össze a jelenleg még helyi szinten nem elérhető, de az EMMI rendelet által kötelező feladatként előírt ellátások biztosításának hiánya.

Javaslat: Megkeresni a Baranya Megyei Kormányhivatalt a Siklósi Tagintézmény épületének akadálymentesítése (lift létesítése) miatt, vagy kezdeményezni egy másik, földszinti és mozgás, látás-és halláskorlátozottak számára jól megközelíthető helyiség biztosítását a részükre. Szükséges lenne egy megfelelő gépekkel, műszaki felszereltséggel bíró Tagintézmény kialakítása, elősegítve így a kötelezően előírt feladatok helyi szinten történő biztosítását.

V.5. Villányi Családsegítő, Gyermekjóléti és Szociális Központ vonatkozásában:

1. számú probléma: Harkányban jelenleg 1 fő családsegítő látja el a gyermek-és a felnőtt családsegítést. Ez mind fizikailag, mind lelkileg rendkívül megterhelő.

2. számú probléma: A házigondozói rendszer átalakításával a házigondozók napi óraszámuk megnövekedett. Azoknál az ellátottaknál, akik napi 3-4 órás ellátásra jogosultak egy idő után rutinszerűvé válik a gondozói munka, tartalmában nem tölti ki a gondozó az előírt időt, hiszen nem mindennap adódik ilyen hosszú időtartamban munkája az adott ellátottnál. Ha egy négy órás gondozást igénylő kiesik a rendszerből, akkor az adott házigondozót, kivéve, ha nem kerül be az ellátási körzetébe új gondozott, hat, esetleg négy órás munkaviszonyban tudja csak foglalkoztatni a Szolgálat.

3. számú probléma: Előreláthatólag a tervezett jogszabályváltozás szerint 2017. január 01. napjától kizárólag megfelelő végzettséggel rendelkező szakápolók láthatnak majd el gondozási tevékenységet. Valószínű, hogy ez fennakadásokat fog okozni a rendszer működésében, hiszen Baranya megyében nincs vagy kevés számban az elvárt szakképzettséggel bíró személy. A gondozók munkabére rendkívül alacsony, a fenntartó nem járul hozzá bérkiegészítéssel, így aki szakképzettséggel bír, az általában külföldön keres magának ápolói munkát.

Javaslat: Az 1. számú problémára megoldást jelenthet a Fenntartó megkeresése azzal a javaslattal, hogy 1 fő kisegítő vagy megfelelő szakmai végzettséggel rendelkező plusz 1 fő családsegítő kihelyezését biztosítsák Harkányban. Amennyiben a napi 8 órás foglalkoztatásra nincs lehetőség, akkor napi 4, esetleg 6 órában vagy megbízási szerződés keretében gondoskodni a családsegítő munkatárs jelenlétéről. A 2. számú problémára megoldás lehet a jogszabály módosításának kezdeményezése a bevezetett értékelőlap és az alapján megállapított napi gondozási órák tekintetében. A 3. számú probléma vonatkozásában szintén a jogszabály módosításának kezdeményezése nyújthat megoldást, tekintve, hogy nem minden gondozott igényel szakmailag képzett ápolói tevékenységet.

V.6. Harkányi Szociális Otthon vonatkozásában:

1. számú probléma: Férőhely hiány. Jelenleg 22 fő van a várólistán.

2. számú probléma: Elavult berendezés, orvosi és ápolási eszközök.

Javaslat: Az 1. számú problémára kizárólag az intézményi bővítés és azt követően az Otthon működési engedélyében a férőhelyek számának növelése jelenthet megoldást. A 2. számú problémára a fejlesztés, a tulajdonosi beruházás és esetlegesen kiírt pályázatok nyújthatnak megoldást.

V.7. Önkormányzati szociális bérlakások vonatkozásában:

1. számú probléma: Általánosságban elmondható, hogy a szociális bérlakásokra hosszú évek óta nem fordított kellő figyelmet az Önkormányzat, azok leamortizálódtak, a vezetékek, a tetőszerkezet, a nyílászárók mind felújítást igényelnek. Jelenleg a lakott ingatlanokon kívül nincs az Önkormányzatnak vészhelyzet esetén bérbe adható szociális jellegű, üres bérlakása. Ha a bérleti szerződések tárgyát képező, évek óta csak amortizációs folyamatoknak kitett ingatlanokban olyan jellegű károsodás vagy hiba következik be, melynek eredményeképpen az adott bérlő kiköltöztetése szükséges, akkor a lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. tv. szerint az Önkormányzatnak elhelyezési kötelezettsége van, erre a célra megfelelő üres ingatlannal azonban az önkormányzat nem rendelkezik.

Javaslat: Megoldást jelenthet egy „forgórendszer” szerű szociális bérlakáshoz jutási struktúra kialakítása rendeleti úton, elősegítve így azt, hogy minél több szociális helyzete szerint rászoruló kérelmezőnek tudjon az Önkormányzat ideiglenesen, átmeneti jelleggel segítséget nyújtani. Javasolt egy szigorú feltételekhez kötött lakbér támogatási céllal nyújtott települési támogatás bevezetése is a szociális ellátásokat tartalmazó rendeletben, melyekkel azon volt bérlőket vagy kérelmezőket segíthetné az önkormányzat, akik bár szociális helyzetük alapján jogosultak lennének szociális úton lakáshoz jutni, ám megfelelő kapacitás hiányában az önkormányzat nem tudja azt részükre biztosítani.

V.8. Időskorúak nappali ellátása vonatkozásában

Probléma: Az önkormányzat számára kötelezően előírt ellátási formát – az idősök nappali ellátását- a város jelenleg nem biztosítja. 2016 évben a Harkányi Közös Önkormányzati Hivatal informális tárgyalásokat kezdeményezett Siklós városával, hogy az általa és Matty község által társulás keretében fenntartott idősök nappali ellátásához feladatellátási szerződés megkötésével csatlakozhasson.

A tárgyalások nem jártak sikerrel, a fő ok, hogy a jelenlegi siklói intézménynek helyet biztosító épület bővítése nem megoldható. Akadályként merült fel az is, hogy a férőhely bővítés engedélyezése a jelenlegi szabályozás alapján hosszadalmas és kétes kimenetelű procedura lenne.

Javaslat: Fentiek miatt az önkormányzatnak helyben kellene megoldania az ellátás biztosítását, melyre megoldást jelenthetne a Széchenyi 2020 keretében 2016 januárjában megjelent a Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése című TOP-4.2.1-15 kódszámú pályázati felhívás.

A felhívás célja, az Szt-ben és Gyvt-ben nevesített szolgáltatások elérhetővé tétele a szolgáltatáshiányos településeken élők számára új szolgáltatások infrastruktúrájának megteremtésével, új férőhelyek kialakításával és már működő ellátások infrastrukturális fejlesztésével. A felhívásra támogatási kérelmet nyújthatnak be az intézmények fenntartói vagy az ingatlanok tulajdonosai, a benyújtási határidő első körben 2016.február 8-tól 2016. április 29-ig tartott, a pályázat 2017-ben is kiírásra kerül majd.

Harkány Város Önkormányzat Képviselő-testülete 20/2016.(I.27.) sz. önkormányzati határozatával döntött a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program keretében megjelent, a Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése tárgyú, TOP-4.2.1-15 kódszámú felhívás előírásai alapján a „Harkány, Táncsics M. u. 5. szám alatti épületben Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése” című támogatási kérelem előkészítéséről és benyújtásáról és felkérte a Baranya Megyei Önkormányzatot a projekt tekintetében a közreműködésre.

A projekt keretében támogatható szolgáltatás a Harkány tekintetében az Szt. által kötelező feladatként előírt, de nem biztosított idők nappali ellátása is.

A projekt megvalósításának helye egy, az önkormányzat tulajdonában levő, természetben Harkány, Táncsics M. u. 5. szám alatti ingatlan lehetne, melyet 2008. évben a szociálisan rászoruló személyek életminőségének jelentős javulását eredményező intézmény működtetése céljából ajándékozott az Önkormányzatnak a Harkányi Római Katolikus Egyházközség.

A beruházás előzetesen becsült összege 40-50 millió forint, a pályázat 100 %-os támogatottságú.

Sikeres pályázat eredményeként megvalósítható lenne az idők nappali ellátásának megfelelő környezetben történő megszervezése, mely szociális szolgáltatás nyújtása az önkormányzat jogszabályból fakadó kötelezettsége, de alkalmas ingatlan hiányában évek óta nem kerül biztosításra.

V.9. Szociálpolitikai kerekasztal működtetése

Probléma: Harkányban nem működik a szociálpolitikai kerekasztal.

Az Szt. 58/B.§.(2) bekezdése alapján a 2000 fő feletti lakosságszámú települési önkormányzat vagy társulás, illetve a fővárosi önkormányzat helyi szociálpolitikai kerekasztalt hoz létre, különösen a szolgáltatástervezési koncepcióban meghatározott feladatok megvalósulásának, végrehajtásának folyamatos figyelemmel kísérésére. A helyi szociálpolitikai kerekasztal évente legalább egy alkalommal ülést tart, tagjai a helyi önkormányzat, illetve a társulás területén szociális intézményeket működtető fenntartók képviselői, továbbá a helyi rendeletben meghatározott szervezetek képviselői.

Az Szt-nek megfelelően Harkány Város Önkormányzata Képviselő-testületének a szociális és gyermekjóléti ellátásokról és a szociális és gyermekjóléti igazgatásról szóló 7 /2015. (II.27.) önkormányzati rendelete 40.§-ban szabályozza is a szociálpolitikai kerekasztal létrehozását, az alábbiak szerint:

„A szociálpolitikai kerekasztal feladata a szolgáltatástervezési koncepcióban meghatározott feladatok megvalósulásának, végrehajtásának folyamatos figyelemmel kísérése. Működésének kereteit maga határozza meg azzal, hogy évente legalább egy alkalommal ülésezik.

A szociálpolitikai kerekasztal tagjai:

- a) a Jogi és Szociális Bizottság elnöke,
- b) a Jogi és Szociális Bizottság külsős tagja
- b) a Villányi Családsegítő, Gyermekjóléti és Szociális Központ által delegált személy
- c) az Igazgatási Osztály vezetője,
- d) a Harkányi Közös Önkormányzati Hivatal szociális ügyintézője
- e) Harkány Város jegyzője

f) Kitaibel Pál Általános Iskola Igazgatója

g) Harkányi Óvoda vezetője

h) védőnő

i) a területen működő civil szervezetek vezetői közül azon személyek, akiket a szociálpolitikai kerekasztal a) – h) pontban megnevezett tagjai felkérnek.”

Tekintettel arra, hogy Harkány városnak ezidáig szociális szolgáltatástervezési koncepciója sem volt, a kerekasztal sem került összehívásra koncepcióban meghatározott feladatok megvalósulásának, végrehajtásának folyamatos figyelemmel kísérésére.

Javaslat: A törvényi és a rendeleti szabályozásnak megfelelően legalább évente egy alkalommal a Szociálpolitikai Kerekasztalt összehívni, hogy az figyelemmel tudja kísérni a Koncepcióban foglaltak teljesülését.

Harkány, 2016. október 27.

Mellékletek:

1. számú melléklet: Közfoglalkoztatottak száma Harkányban programok és évek szerint
2. számú melléklet: Szociális ellátások önkormányzati finanszírozása 2015. és 2016. években
3. számú melléklet: Gyermejjóléti ellátásban résztvevők száma ellátás típusa szerint

Jelen koncepciót Harkány Város Önkormányzata 134./2016.(X.27.) számú határozatával fogadta el.

Előzetes véleményezésre az Szt. 92.§.(7) bekezdés alapján megkapta:

A Harkányi Német Nemzetiségi Önkormányzat, aki 63./2016.(X.11.) számú határozatával,

A Harkányi Horvát Nemzetiségi Önkormányzat, aki 89./2016.(X.14.) számú határozatával elfogadta azt.

Előzetes véleményezésre megkaptam és elfogadásra javaslom:

.....
Kis László Anikó

Kanizsai-Tóthné Szijártó Anikó Harkányi Óvoda intézményvezető

.....
Kiss József Levente

Kiss József Levente Kitalbel Pál Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola igazgatója

A koncepciót készítették: Dr. Lázár-Bognár Bernadett aljegyző
Dr. Hohner Éva igazgatási ügyintéző

**Harkány Város Önkormányzata Szociális Szolgáltatástervezési Konceptiójának
1. számú Melléklete**

A közfoglalkoztatottak az egyes programok szerinti létszáma: ¹

		2011	2012	2013	2014	2015	2016
hosszú távú foglalkoztatotti programban részt vevő foglalkoztatottak száma:		4 fő	1 fő	10 fő	40 fő	20 fő	7 fő
START munkaprogram:	illegális hulladéklerakók felszámolása:	-	4 fő	3 fő	4 fő	-	-
	mezőgazdasági földutak rendbetétele:	-	9 fő	8 fő	8 fő	-	-
	belvíz elvezetés:	-	10 fő	11 fő	4 fő	-	-
	bio-és megújuló energia felhasználás mintaprogram:	-	-	2 fő	2 fő	-	15 fő
	téli projekt (ingatlan felújítás):	-	-	5 fő	-	-	-
	téli és egyéb értékteremtő program:	-	-	-	16 fő	-	-
	közfoglalkoztatás keretében alkalmazott képzésben résztvevők:	-	-	8 fő	16 fő	-	-
	belterületi közút program, járdaépítés:	-	-	-	10 fő	15 fő	15 fő
	helyi sajátosságokra épülő projekt:	-	-	-	-	15 fő	17 fő
Összesen:		4 fő	24 fő	47 fő	102 fő	50 fő	54 fő

¹ Forrás: Harkányi Közös Önkormányzati Hivatal személyügyi referense és a Harkányi Városgazdálkodási Zrt. ügyintézője által szolgáltatott adatokból.

Harkány Város Önkormányzata Szociális Szolgáltatástervezési Koncepciójának

2. számú Melléklete

A 2015. évi és 2016. első félévi szociális ellátások finanszírozási adatai:

Az Szt. 92. § (4) bekezdésének c) pontja alapján a koncepció tartalmazza a szolgáltatás finanszírozási kereteit.

A 2015-ös évre vonatkozó finanszírozási adatokat az alábbi táblázat tartalmazza:

Megnevezés:	2015-ös évben kifizetésre került:
Pénzbeli és természetbeni gyermekvédelmi támogatás:	1.038.200,-Ft
Helyi megállapítású ápolási díj	2.758.053,-Ft
Helyi megállapítású közgyógyellátás	18.342,-Ft
Foglalkoztatást helyettesítő támogatás	1.079.960,-Ft
Lakásfenntartási támogatás	2.676.500,-Ft
Egyéb, az önkormányzat rendeletében megállapított juttatás:	713.811,-Ft
Köztemetés	655.693,-Ft
Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	5.154.893,-Ft
Önkormányzat által saját hatáskörében adott természetbeni ellátás	3.000,-Ft
Önkormányzat által saját hatáskörében adott pénzügyi ellátás	198.000,-Ft
Összesen:	14.296.452,-Ft

A 2015-ös évben a családsegítés keretében 1.186.520,-Ft összeget, a házigondozás keretében 4.063.440,-Ft összeget adott át az Önkormányzat a Villányi Családsegítő, Gyermekjóléti és Szociális Központ részére.

Rászorultságtól függően a helyi lakosság rendszeres szociális segélyben, foglalkoztatást helyettesítő támogatásban, illetve normatív lakhatási támogatásban részesülhetett, az adott támogatás után utólagosan 4.449.000,-Ft támogatást igényelhetett le az Önkormányzat. Ezek a támogatások év közben kifizutottak, csak a települési támogatás keretében lehetett már megállapítani juttatást a lakosságnak. A 2015-ös évben összesen 7.381.806,-Ft összegű állami támogatásban részesült az Önkormányzat, amelyből 1.937.600,-Ft összeget az egyes szociális és gyerekjóléti feladatok támogatására, 4.448.526,-Ft összeget a pénzbeli szociális ellátások kiegészítésére és 995.680,-Ft összeget tűzifa vásárlására biztosított az állam.

A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 1/A. § (5) bekezdése alapján a települési adóból származó bevétel az azt megállapító önkormányzat bevétele, amelyet fejlesztési célra és a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozó szociális ellátások finanszírozására használhat fel. A 2015-ös évben az állandó jelleggel végzett iparüzési tevékenységből származó iparüzési adó bevétele az Önkormányzatnak 102.470.313,-Ft volt.

A 2016-os első félévre vonatkozó finanszírozási adatokat az alábbi táblázat tartalmazza:

Megnevezés:	2016-os évben kifizetésre került:
Egyéb, az önkormányzat rendeletében megállapított juttatás:	685.000,-Ft
Közttemetés	102.362,-Ft
Települési támogatás lakásfenntartásra	1.499.000,-Ft
Települési támogatás ápolási díjra	594.720,-Ft
Települési támogatás	250.376,-Ft
Önkormányzat saját hatáskörében adott más ellátás.	30.000,-Ft
Összesen:	3.161.458,-Ft

A 2016-os évben a családsegítés keretében 765.266,-Ft összeget, a házigondozás keretében 8.834.865,-Ft összeget adott át az Önkormányzat a Villányi Családsegítő, Gyermekjóléti és Szociális Központ részére.

A 2016-os évben összesen 15.660.904,-Ft összegű pénzbeli szociális ellátáshoz nyújtott feladatalapú támogatásban részesült az Önkormányzat.

A helyi adókról szóló 1990. évi C. törvény 1/A. § (5) bekezdése alapján a települési adóból származó bevétel az azt megállapító önkormányzat bevétele, amelyet fejlesztési célra és a települési önkormányzat képviselő-testületének hatáskörébe tartozó szociális ellátások finanszírozására használhat fel. A 2016-os év első félévében az állandó jelleggel végzett iparüzési tevékenységből származó iparüzési adó bevétele az Önkormányzatnak 67.416.771,-Ft volt.

Kivonat

Harkány Város Önkormányzat Képviselő-testületének 2016. október 27-én megtartott testületi ülésének jegyzőkönyvéből:

234/2016. (X.27.) sz. Önkormányzati határozat:

Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió elfogadásáról

Harkány Város Önkormányzatának Képviselő-testülete úgy határoz, hogy Harkány Város Szociális Szolgáltatástervezési Konceptióját az előterjesztéssel egyezően elfogadja.

Határidő: azonnal

Felelős: Jegyző

A kivonat hitelül:

Vaszlavik Erika
Jegyzőkönyvvezető

Harkány, 2016. november 7.

Kivonat

**Harkányi Horvát Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testületének
2016. október 24-én megtartott képviselő-testületi ülésének jegyzőkönyvéből:**

89/2016. (X. 24.) sz. határozata:

*Harkány Város Önkormányzata Szociális
Szolgáltatástervezési Koncepciójának
véleményezése.*

A Harkányi Horvát Nemzetiségi Önkormányzat 3
igen szavazattal Harkány Város
Önkormányzatának Szociális
Szolgáltatástervezési Koncepcióját
véleményezésre megkapta, azt megtárgyalta és az
előterjesztés szerinti tartalommal elfogadja.

Felelős: elnök
Határidő: azonnal

A kivonat hitelesül:

Dr. Hohner Éva
Jegyzőkönyvvezető

Kelt: Harkány, 2016. 11. 07.

Kivonat

**Harkányi Német Nemzetiségi Önkormányzat Képviselő-testületének
2016. október 21-én megtartott képviselő-testületi ülésének jegyzőkönyvéből:**

63./HNNÖ./2016. (X. 21.) sz. határozata:

*Harkány Város Önkormányzata Szociális
Szolgáltatástervezési Konceptiójának
véleményezése.*

A Harkányi Német Nemzetiségi Önkormányzat 3
igen szavazattal Harkány Város
Önkormányzatának Szociális
Szolgáltatástervezési Konceptióját
véleményezésre megkapta, azt megtárgyalta és az
előterjesztés szerinti tartalommal elfogadja.

Felelős: elnök és jegyző
Határidő: azonnal

A kivonat hitelélül:

Dr. Hohner Éva
Jegyzőkönyvvezető

Kelt: Harkány, 2016. november 07.

